

EKO Herzegovina

ČASOPIS O EKOLOGIJI, PRIRODI, OKOLIŠU, TURIZMU I ODRŽIVOM RAZVOJU

BESPLATAN PRIMJERAK - BROJ 7 - RUJAN 2014. - MOSTAR - ČAPLJINA - BIH

Albanija

Alžir

Bosna i Hercegovina

Zelenortska Republika

Hrvatska

Jordan

Libanon

Libija

Crna Gora

Maroko

Makedonija

Tunis

22 PROJEKTA IZ MEDITERANSKOG BAZENA

22 Project from Mediterranean Basin

Albania **Algeria** Bosnia and Herzegovina **Cape Verde** Croatia **Jordan**
Lebanon Libya **Montenegro** Morocco **Republic of Macedonia** Tunis

ČAPLJINA

CVIJET HERCEGOVINE

opcina@capljina.ba

www.capljina.ba

Trg Kralja Tomislava, 88300 Čapljina
Hercegovačko-Neretvanska Županija
Bosna i Hercegovina

Riječ urednika

From the Editor

Poštovani čitatelji,

ovaj broj časopisa malo je drugačije koncipiran u odnosu na standardnu shemu na koju ste do sada navikli. Razlog se krije u spoznaji o sve većoj ulozi NVO-a u kreiranju politike zaštite prirode i okoliša u svijetu, kao i zaštiti biološke raznolikosti. U tom kontekstu predstaviti ćemo Vam neke njihove projektne aktivnosti u Mediteranu.

CEPF (*Critical Ecosystem Partnership Fund*) je međunarodna organizacija čiji je cilj zaštita biološke raznolikosti u najugroženijim regijama, takozvane **hot spots** biološke raznolikosti. Ova organizacija investira u konzervatorske radne projekte na području Sredozemlja, koja je s površinom od 2 085 292 km² druga po veličini **hot spot** na svijetu, a treća po bogatstvu biološke raznolikosti s preko 13 000 endemske biljnog vrsta.

U cilju jačanja lokalnih NVO-a CEPF je objavio javni poziv na koji se prijavilo preko 30 projektnih prijedloga iz Bosne i Hercegovine, dok je finacijsku podršku dobilo njih deset (10). Spremnost NVO-a da se uključe u zaštitu kritičnih ekosustava (**hot spots**: donji tok rijeke Neretve, Hutovo blato i rijeka Trebižat) dovoljno govori o njihovo snazi i znanju koje može biti u funkciji lokalne i šire zajednice.

Stoga Vam u ovom broju predstavljamo najuspješnije projektne prijedloge koji ujedno prezentiraju rad NVO-a na zaštiti i očuvanju ovih kritičnih ekosustava u cijelom mediteranskom bazenu.

Dear Readers,

this issue have a little bit different concept than the standard scheme to which you are accustomed to now. The reason is hiding in the recognition of the increasing role of NGOs in the policy-making environment and nature protection in the world, as well as the protection of biodiversity. In this context, we will present you some of their project activities in the Mediterranean.

CEPF (*Critical Ecosystem Partnership Fund*) is an international organization whose goal is the protection of biodiversity in the most vulnerable regions, the so-called **hot spots** of biodiversity. This organization invests in conservation work projects in the Mediterranean region, which is with an area of 2,085,292 km² the second largest hot spot in the world and the third by the richness of biodiversity with over 13 000 endemic plant species.

In order to strengthen local NGOs, CPEF has announced a public call to that reported over 30 proposals from Bosnia and Herzegovina, while 10 of them got a financial support. The willingness of NGOs to be involved in the protection of critical ecosystems (hot spots: the lower flow of the Neretva River, Hutovo Blato wetlands and river Trebizat) says enough about their strength and knowledge that can serve the local and wider community.

Therefore, we are in this issue presenting the most successful project proposals, which also shows the work of NGOs in the protection and preserving these critical ecosystems in the entire Mediterranean basin.

Glavni i odgovorni urednik
MARINKO DALMATIN

U OVOM BROJU **EKO**
Hercegovine DONOSIMO
VAM 22 PROJEKTA IZ
MEDITERANSKOG BAZENA
IZ 12 DRŽAVA!

IN THIS ISSUE OF **EKO**
Hercegovine WE BRING
YOU 22 PROJECTS FROM
THE MEDITERRANEAN
BASIN FROM 12
COUNTRIES!

EKO Hercegovina

Nakladnik

Ekološka udruga "Lijepa naša" - Čapljina

Ante Starčevića 43c

88300 Čapljina, Bosna i Hercegovina

tel./fax: ++387 36 810 320

www.eulijepanasa.ba

info@eulijepanasa.ba

ID broj: 4227159410004

Žiro-Račun: Hypo Aple Adria d.d.

306-027-00000-11742

Devizni račun: Hypo Aple Adria d.d.

IBAN: BA393060203710182060

SWIFT: HAABBA22

Account currency: EUR

Account number: 30602037101820060

Glavni i odgovorni urednik

Marinko Dalmatin, dipl. biolog

Mobitel: +387 63 323 811 - marinko.dalmatin@tel.net.ba

Uredništvo

Mate Grbac, prof., Mladen Leko, prof.,

Dragan Kravac, prof., Zoran Mateljak, dipl. ing. grad.,

Ana Musa, dipl. oec., mr. sc. Neboja Jerković,

Marica Tolić, dipl. novinar

Znanstveni odbor

Marlena Ćukterić, prof., dr. sc. Božo Vukoja, dr. sc. Branko Glamuzina, Tomislav Lukić, dipl. biolog, Ivan Buntić, dipl. biolog, Milenko Raguž, dipl. kemičar, Mladen Rudež, dipl. ing. stroj.

Lektura i prijevod

Borut Rubinić

Mobitel: +386 41 703 282 - borut.rubinic@dopps.si

Marlena Ćukterić

Mobitel: +385 95 552 0190 - mcukteras@gmail.com

Grafički urednik

Toni-Tomislav Dalmatin, dipl. oec.

Mobitel: +387 63 353 548 - tomislav.dalmatin@tel.net.ba

Obrada fotografija

Josip Dalmatin, dipl. ing. grad.

Mobitel: +387 63 421 402 - josipdalmatin@hotmail.com

Igor Knežević

Mobitel: +387 63 488 842 - igi.knezevic@gmail.com

ISSN 2303-4483

Tisk

Suton d.o.o. Široki Brijeg

Naklada

1.000 komada

IZDAVANJE ČASOPISA FINANCIJSKI SU POMOGLI:

Release of this magazines was financially supported by:

CRITICAL ECOSYSTEM
PARTNERSHIP FUND

Federalno ministarstvo okoliša i turizma

www.fmoit.gov.ba

Fond za zaštitu okoliša
Federacije BiH
www.fzofbih.org.ba

FOND ZA ZAŠTITU OKOLIŠA HNZ/K
www.fzohnz-k.ba

SADRŽAJ

CONTENTS

4 Critical Ecosystem Partnership Fund

4 - 5 CEPF I REGIONALNA SKUPINA ZA IMPLEMENTACIJU

CEPF and the Regional Implementation Team

Autor / Author: **BORUT RUBINIĆ**

6 Albania • Albania

6 - 10 ODRŽIVE GOSPODARSKE DJELATNOSTI U ZAŠTIĆENIM MORSKIM PODRUČJIMA MEDITERANA - SEA-MED ALBANIJA

Sustainable economic activities in Mediterranean Marine Protected Areas - SEA-Med Albania

Autor / Author: **ZAMIR DEDEJ & MARINELA MITRO**

11 - 13 ZEMLJA ORLOVA I DVORACA: PILOTNI MODEL ODRŽIVOG TURIZMA ZA ALBANSKU OBALU

Land of Eagles and Castles: Pilot Sustainable Tourism Model for the Albanian Coastline

Autor / Author: **MARJAN TOPI**

14 Alžir • Algeria

14 - 15 STUDIJA IZVODLJIVOSTI ZA EKOTURISTIČKU STAZU U MOČVARAMA GUERBES-SANHAJA

A Study for the Development of Eco-tourism Activities at Guerbes-Sanhadjia

Autor / Author: **SOAD BOACIDA**

16 - 19 ZAŠTITA MOČVARNIH STANIŠTA KROZ MONITORING VODENIH PTICA U SJEVERNOJ AFRICI

Monitoring Waterbirds in North Africa for the Conservation of Wetland Areas

Autor / Author: **ANNE LAURE BROCHET**

20 Bosna i Hercegovina • Bosnia and Herzegovina

20 - 23 PROMOCIJA RIJEKE TREBIŽAT KAO EKOTURISTIČKE DESTINACIJE

Promoting Trebisat as ecotourism destination

Autor / Author: **ANDREA BEVANDA-HRVO**

24 - 29 POBOLJŠANJE UPRAVLJANJA S PARKOM PRIRODE HUTOVO BLATO

Improving the Management of Hutovo Blato Nature Park

Autor / Author: **PAVEL BEČKA**

30 - 32 OSIGURAVANJE BUDUĆNOSTI PARKU PRIRODE HUTOVO BLATO

Securing the future of Hutovo Blato Nature Park

Autor / Author: **ZORAN MATELJAK**

	33	Zelenortska Republika • Cape Verde		70	Crna Gora • Montenegro
	33 - 38	OKOLIŠNE AKTIVNOSTI ZA POBOLJŠANJE EKOTURIZMA NA OTOKU BOA VISTA <i>Environmental Initiatives to Enhance Ecotourism in Boa Vista Island</i> Autor / Author: CAROLINA OUJO		70 - 75	ZAŠTITA PELIKANA, KLJUČNE VRSTE BIORAZNOLIKOSTI NA SKADARSKOM JEZERU <i>Conservation of Pelicans, a Key Biodiversity Species of Skadar Lake</i> Autor / Author: BЈANKA PRAKLJAĆIĆ
	39 - 42	OPORAVAK PRIRODNIH VRIJEDNOSTI REZERVATA SANTA LUZIA <i>Recovery of the natural values of Santa Luzia Reserve in Cape Verde</i> Autor / Author: PEDRO GERALDES		76 - 79	EKOTURIZAM NA ULCINJSKOJ SOLANI <i>Ecotourism in Ulcinj salina</i> Autor / Author: NEBOЈŠA BANIĆEVIĆ
	43	Republika Hrvatska • Croatia		80	Maroko • Morocco
	43 - 47	SAMONIKLA DIVLJA LOZA UZ OBALE RIJEKE KRKE I NERETVE U HRVATSKOJ I BOSNI I HERCEGOVINI <i>Locating the Wild Grapevine Along the River Banks of Krka, Croatia</i> Autor / Author: GORAN ZDUNIĆ, LUKRECija BUTORAC, KATARINA HANČEVIĆ, ANA MUCALO, TOMISLAV RADIĆ, ANITA JURKOVIĆ, MARIJO LEKO		80 - 83	PROMOCIJA VRIJEDNOSTI KLJUČNIH PODRUČJA BIORAZNOLIKOSTI KROZ JAČANJE ULOGE ORGANIZACIJA CIVILNOG DRUŠTVA U SJEVERNOJ AFRICI <i>Promote the Value of Key Biodiversity Areas by Strengthening the Role of Civil Society Organizations in Their Management and Conservation in North Africa</i> Autor / Author: MAHER MAHJOUB
	48	Jordan • Jordan		84 - 89	VRIJEDNOVANJE EKOTURIZMA, RIBA I VODENE BIORAZNOLIKOSTI U MAROKANSKOM ATLASU KAO PRLOG OČUVANJU VODENIH RESURSA U NACIONALnim PARKOVIMA IFRANE I VISOKI ORIJENTALNI ATLAS <i>Valuing Ecotourism, Fish and Aquatic Biodiversity of the Moroccan Atlas for Contribution to the Preservation of Water Resources in Ifrane National Parks and High Atlas Oriental</i> Autor / Author: BRAHIM ABOU EL ABES
	49 - 49	PILOT PROJEKT UZGOJ KRMNOG BILJA U ZAŠTIĆENIM PODRUČJIMA <i>Piloting Green Fodder Agriculture at Protected Areas</i> Autor / Author: RAMI A. EL-AKHRAS		90 - 93	ODRŽIVI IZVORI PRIHODA I ZAJEDNIČKO UPRAVLJANJE LJEKOVITIM BILJEM I ZNAČAJNIM PODRUČJIMA ZA BILJKE (IPA) U PLANINAMA VISOKOG ATLASA <i>Sustainable Livelihoods and Community Management of Medicinal Plants and Important Plant Areas in the High Atlas Mountains</i> Autor / Author: GARY J. MARTIN
	50 - 57	JAČANJE CIKLUSA UPRAVLJANJA MUJIB REZERVATOM BIOSFERE U JORDANU <i>Strengthening Management Planning of Mujib as a Biosphere Reserve in Jordan</i> Autor / Author: MAHMOUD BDOUR		94	Makedonija • Republic of Macedonia
	58	Libanon • Lebanon		94 - 97	EDUKACIJA I JAČANJE KAPACITETA U SVRSI ZAŠTITE PRIORITETNOG KBA DOJRANSKO JEZERO <i>Education and capacity building for conservation of the priority KBA Lake Dojran</i> Autor / Author: KSENija PUTILIN
	58 - 61	PRIKAZ ODRŽIVOg UPRAVLJANJA ZNAČAJNIM ISTOČNO-MEDITERANSKIM ŠUMAMA I KLJUČNIM PODRUČJIMA BIORAZNOLIKOSTI U PLANINAMA ANTI-LIBANONA <i>Hima El-Fakiha in the Anti-Lebanon Mountains: First Hima for Sustainable Grazing</i> Autor / Author: BASSIMA KHATIB		98	Tunis • Tunisia
	62 - 67	ODREĐIVANJE VAŽNIH PODRUČJA ZA BILJKE I STVARANJE MIKRO REZERVATA U CILJU OČUVANJA RIJETKIH ILI ENDEMSKIH VRSTA U LIBANONU <i>Determination of Important Areas for Plants and Creation of Micro-Reserves to Conserve Rare or Endemic Species in Lebanon</i> Autor / Author: MAGDA BOU DAGHER-KHARRAT		98 - 104	EKOTURISTIČKE AKTIVNOSTI ZA ZAŠTITU KLJUČNIH PODRUČJA BIORAZNOLIKOSTI U SJEVERNOM TUNISU <i>Ecotourism Activities for the Conservation of Key Biodiversity Sites in Northern Tunisia</i> Autor / Author: CLAUDIA FELTRUP-AZAFZAF
	68	Libija • Libya			
	68 - 69	OKOLIŠNA JAVNA SVIJEST LOKALNIH ZAJEDNICA AIN ALGHAZALI I TOBRUKU U LIBIJI <i>Public awareness in Ain Alghazala and Tobruk in Libya</i> Autor / Author: ESSAM ABURASS			

Adresa/Address
Critical Ecosystem Partnership Fund
Conservation International
2011 Crystal Drive, Suite 500
Arlington, VA 22202, USA

Contact phone/fax:
(1) 703 341 2400
(1) 703 553 0721

Adresa/Address
DOPPS - BirdLife Slovenia/BirdLife International
Tržaška 2
SI-1000 Ljubljana
Slovenia

Contact phone/fax:
+386 (1) 426 5875
+386 (1) 425 1181

birdlife@birdlife.org

www.birdlife.org

I REGIONALNA SKUPINA ZA IMPLEMENTACIJU

birdlife@birdlife.org

CEPF and the Regional Implementation Team

Tekst / Text

BORUT RUBINIĆ, programski vođa za Balkan/Project Officer for the Balkans

BirdLife International, uključujući ured za Bliski Istok i dvije partnerske organizacije – DOPPS/BirdLife Slovenia i LPO-Liga za zaštitu ptica/BirdLife France, djeluju u okviru Regionalne skupine za implementaciju (RIT) za Partnerski fond kritično ugroženih ekosustava (CEPF) u *Vrućoj točci* Mediterana.

Sredstva podijeljena organizacijama civilnog društva iz ove zaklade biti će namijenjeni očuvanju globalno ugroženih vrsta i kritično ugroženih područja unutar Sredozemlja.

Ova ulaganja promovirati će inovativno partnerstvo između nevladinih organizacija, vladinih službi, lokalnih zajednica i vlasnika zemlje kako bi podržavala zaštitu i povezanost pet krajobraznih koridora Sredozemnog bazena i poboljšala očuvanje globalno ugroženih vrsta kroz sistematično planiranje zaštite i fokusirane aktivnosti.

CEPF je zajednička inicijativa Francuske agencije za razvoj (AFD), međunarodne organizacije Conservation International (CI), Europske zajednice, Globalnog fonda za okoliš (GEF), vlade Japana, MacArthur Foundation te Svjetske banke. Temeljni cilj je osiguranje uključenja civilnog društva u očuvanju biološke raznolikosti.

CEPF je zamišljen kao program za očuvanje biološki najbogatijih i najugroženijih regija, poznatih kao *vruće točke* biološke raznolikosti. Ova specifična ulaganja su usmjerena u podršku projekta zaštite u *Vrućoj točci* Mediteranskog bazena, druge najveće vruće točke na svijetu. Ova *vruća točka* pokriva više od 2 milijuna kilometara kvadratnih i prostire se od Portugala na zapadu prema Jordanu na istoku i od sjeverne Italije do Zelenortske otoka na jugu.

CEPF ulaže u sljedeće zemlje u regiji: Albanija, Alžir, Bosna i Hercegovina, Zelenortske otoci, Hrvatska, Jordan, Libanon, Libija, Crna Gora, Maroko, B.J.R. Makedonija i Tunis.

BirdLife International, including its Middle East office and the BirdLife partners DOPPS/BirdLife Slovenia and LPO-Ligue pour la Protection des Oiseaux/BirdLife France, is providing the Regional Implementation Team (RIT) for the Critical Ecosystem Partnership Fund (CEPF) in the Mediterranean Hotspot.

The grants awarded to civil society organizations from this fund will work towards safeguarding globally threatened species and critical sites in the Mediterranean Basin.

These investments will promote innovative partnerships between NGOs, government, local communities and land-owners to enhance conservation and connectivity in five landscape corridors in the Mediterranean Basin, and improve the conservation of globally threatened species through systematic conservation planning and action.

CEPF is designed to safeguard Earth's biologically richest and most threatened regions known as biodiversity hotspots. This investment aims to support conservation work project in the Mediterranean Basin hotspot which is considered as the second largest hotspot in the world. The hotspot covers more than 2 million square kilometers and stretches west to east from Portugal to Jordan and north to south from northern Italy to Cape Verde.

CEPF is a joint initiative of l'Agence Française de Développement (AFD), Conservation International (CI), the European Union, the Global Environment Facility (GEF), the Government of Japan, the John D. and Catherine T. MacArthur Foundation, and the World Bank. A fundamental goal is to ensure civil society is engaged in biodiversity conservation.

Grantees may apply for funding from all countries eligible for CEPF support in the region: Albania, Algeria, Bosnia and Herzegovina, Cape Verde, Croatia, Jordan, Lebanon, Libya, Montenegro, Morocco, the Former Yugoslav Republic of Macedonia and Tunisia.

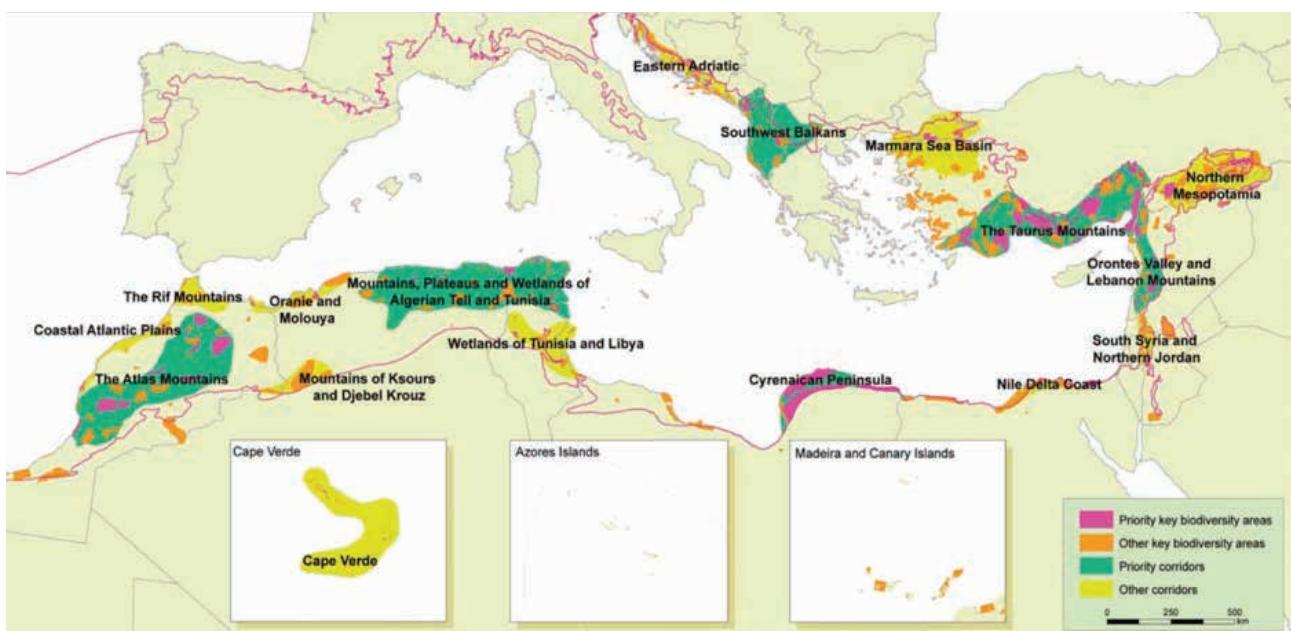

Illustration © CEPF Mediterranean - About the Hotspot
Pročitajte više / read more at: www.birdlife.org/cepf-med/about

CEPF-ova niša je rad sa svim akterima, uključenim u zaštitu i razvojne aktivnosti u zemljama Sredozemnog bazena, kako bi se gajio partnerski odnos u prioritetnim koridorima i na prioritetnim mjestima. Ovakva partnerstva pokušati će da smanje utjecaj negativnog razvoja na prirodne resurse i sustave od kojih zavise velike zajednice.

Trenutačno samo nekoliko donatorskih organizacija podržava civilno društvo kako bi ono igralo ključnu ulogu u očuvanju ključnih područja biološke raznolikosti unutar riječnih slivova gdje se nalaze ta mjesta. Većinu ključnih područja biološke raznolikosti naseljava veliki broj ljudi, koji su zavisni o vodi i drugim prirodnim resursima. Civilno društvo unutar *vruće točke* može preuzeti vodeću ulogu u očuvanju tih područja i učinkovito stimulirati partnerstvo između vlasti i privatnog sektora na putu očuvanja biološke raznolikosti.

Ulaganja u regiji podložna su Strateškim pravcima; da bi bio podržan svaki projekt vezan je za specifičan strateški pravac:

1. Promocija uključenja civilnog društva u integralno upravljanje obalnim područjima kako bi se smanjio negativni utjecaj razvoja obale u tri prioritetna koridora i na 20 obalnih i marinskih prioritetnih ključnih područja biološke raznolikosti u ostalim koridorima.
2. Uspostavljenje održivog upravljanja riječnim slivovima i mudro korištenje vodnih resursa
3. Poboljšanje statusa očuvanja i zaštite 44 prioritetna ključna područja biološke raznolikosti.

Our niche's is to work with all actors engaged in conservation and development activities in Mediterranean Basin countries to foster partnerships in priority corridors and sites. Such partnerships will seek to reduce impacts of these developments on natural resources and systems that the large communities are dependent on.

Currently, few funding organizations support civil society to play a vital role in the conservation of priority key biodiversity areas and the water basins where these areas are located. Most key biodiversity areas are inhabited by large numbers of people who rely on water and other natural resources. Civil society in the hotspot is positioned to take the lead in sustainable conservation within these sites, and it can effectively stimulate partnership between governments and the corporate sector toward conservation of biodiversity.

Investment in the region is guided by three Strategic Directions; each project we support should be linked to a specific strategic direction to approved for funding:

1. Promote civil society involvement in Integrated Coastal Zone Management to minimize the negative effects of coastal development in three priority corridors and in 20 coastal and marine priority key biodiversity areas in other corridors.
2. Establish the sustainable management of water catchments and the wise use of water resources
3. Improve the conservation and protection status of 44 priority key biodiversity areas.

SEA-Med Albanija

ODRŽIVE GOSPODARSKE DJELATNOSTI U ZAŠTIĆENIM MORSKIM PODRUČJIMA MEDITERANA

*Sustainable economic activities in
Mediterranean Marine Protected Areas -
SEA-Med Albania*

Tekst / Text

ZAMIR DEDEJ, voditelj projekta/project leader

MARINELA MITRO, koordinator projekta/project coordinator

Adresa/Address

Street Islam Alla
Pall IVEA, Kat I
Tirana, Albania

Contact phone/fax:
+ 355 4 2231 437

info@inca-al.org

www.inca-al.org

Projekt "Održive gospodarske djelatnosti u zaštićenim morskim područjima Mediterana" (SEA-Med), dio je regionalnog poticaja WWF Mediteranskog Ureda koji je usredotočen na 8 zaštićenih morskih područja u različitim zemljama Mediterana (Libija, Tunis, Turska, Hrvatska, Alžir i Albanija) kroz rad na turizmu kao najperspektivnijem sektoru za razvoj i financiranje zaštićenih morskih područja, kao i osiguravanje novih prihoda za lokalne zajednice. Institut za zaštitu prirode u Albaniji (INCA), poznata nevladina organizacija u oblasti zaštite prirode i bioraznolikosti, zadužen je za razvoj projekta u nacionalnim okvirima. Ovaj trogodišnji projekt je započet u srpnju 2013. godine u Albaniji, uz podršku CEPF-a.

The "Sustainable Economic Activities in Mediterranean Marine Protected Areas" (SEA-Med) project is part of a regional effort led by WWF Mediterranean Program Office and focused on 8 MPAs in different countries of the Mediterranean (Libya, Tunisia, Turkey, Croatia, Algeria and Albania), working on tourism; as it is the most promising sector for developing and financing MPAs as well as generating new income for local communities. The Institute for Nature Conservation (INCA), a well-known Albanian national NGO in the field of biodiversity and nature conservation, is responsible for the project development in Albania. This project started in July 2013 in Albania, with the support of CEPF, for a total duration of three years.

Radionica: Upoznavanje sa MPAs / Training: Introduction to the MPAs
fotografija / photo © I. Qiriazi

Njegov cilj je podržati razvoj održivog plana upravljanja turizmom za Nacionalni park Karaburun-Sazan i okolicu, unaprijediti održivije prakse unutar turističkog sektora u Vlora regiji, posebno u općini Orikum i intenzivirati lokalne turističke ponude zasnovane na prirodnim vrijednostima Nacionalnog parka Karaburun-Sazan i Llogara postupnim uključivanjem različitih zainteresiranih strana.

PROJEKTNE AKTIVNOSTI I IZAZOVI

Za ukupan razvoj i budućnost projekta smatramo vrlo važnim pravilan odabir i uključenje odgovarajućih nacionalnih i lokalnih zainteresiranih strana, zapravo onih koji surađuju ili će u narednom periodu izravno surađivati s upravom ZMP-a (*zaštićena morska područja*). Prvenstveno, važan element projekta je tim planera, što zapravo predstavlja jezgro projektnog tima kojeg čine izabrani predstavnici različitih lokalnih institucija koje upravljaju ZMP-em. Oni su aktivno uključeni u planiranje, provedbu aktivnosti i razvoj projekta, kao i u buduće upravljanje ZMP-em.

Tijekom provedbe projekta, projektni tim je u rujanu organizirao posjetu Tavolara ZMP koje slovi za primjer uspješnog i učinkovitog upravljanja ZMP a potom i obuku o održivom upravljanju ZMP provođenju planova upravljanja i uključivanju različitih interesnih strana i aktera.

Projekt je zvanično započet 8. listopada uz sudjelovanje više od 50 učesnika, uključujući i ravnatelja WWF Mediteranskog programa, ravnatelja odsjeka za bioraznolikost pri Ministarstvu zaštite okoliša Albanije, UNDP projektni tim, predstavnike općina Vlora i Orikum, osoblje MZP Karaburun, predstavnike sveučilišta „Ismail Qemali“, te predstavnike lokalnih organizacija civilnog društva i mnoge druge. Nakon toga, u periodu između 14. - 18. listopada, organizirana je petodnevna radionica „Uvod u zaštićena morska područja“ koju su vodili treneri iz SAD Nacionalne oceanske i atmosferske administracije (NOAA) i WWF-a. Cilj ovog treninga bio je dati osnovna znanja o zaštićenim morskim područjima i njihovom upravljanju kroz kombinaciju predavanja, prezentacija od strane pozvanih lokalnih i nacionalnih stručnjaka, vježbi, rasprava i posjete ZMP Karaburun-Sazan.

It aims to support the development of a sustainable tourism management plan for the Karaburun-Sazan National Marine Park and surrounding area. It includes the advancement of more sustainable practices within the tourism sector of the Vlora region (specifically the Orikum municipality), and the intensification of local nature-based tourism associated with the Karaburun-Sazan National Marine Park and Llogara, through step-by-step multi stakeholder engagement.

PROJECT ACTIVITIES AND CHALLENGES

What we found particularly crucial for the overall project development was choosing and involving national and local stakeholders who currently and will in the future, relate directly with the MPA management. The planning team is the first key element of the project, being the core project team chosen with representatives from different local institutions related with MPA management. They will be actively involved in planning and implementing activities and project development as well as in future MPA management. Towards the project implementation with the project team, a visit was organized in September to Tavolara MPA, as an example of successful and effective management of a MPA; training on sustainable management of the MPA; implementation of management plans; and stakeholder and various actors' engagement.

At the heart of the project program, INCA recently launched two studies in the area (Karaburun-Sazan MPA and surrounding area): **“Assessment of nature-based tourism businesses operative in Vlora and Orikum municipalities”** and **“Sustainable tourism-related certification schemes available in or appropriate for Albania”** that are currently in progress under the supervision of an international expert.

On the 8th of October, the project was officially launched with the participation of more than 50 persons, including the head of marine program office of WWF, the Director of Biodiversity from the Ministry of Environment, the UNDP project team, Vlora and Orikum Municipalities, MPA Karaburun staff, “Ismail Qemali” public university, local Civil Society Organizations, etc. After this, on 14-18 October, a 5 day training workshop “Introduction to Marine Protected Areas” was organized with trainers from USA National Oceanic and Atmospheric Administration (NOAA) and WWF. The aim of this training was to give basic knowledge on marine protected areas and their management, through the combination of lectures, presentations from invited local and national expert, exercises,

Kao ključni dio programa, INCA je nedavno krenula s izradom dvije studije o projektnom području (ZMP Karaburun-Sazan s okolicom): **“Procjena operativnosti turističkih poduzeća zasnovanih na prirodnim vrijednostima općina Vlora i Orikum”** i **“Dostupne i primjenjive održive sheme turističkog certificiranja u Albaniji”** koje su trenutno u fazi progrusa, uz nadzor internacionalnog stručnjaka.

Osim toga, država Albanija izabrana je za domaćina radionice regionalnog karaktera koja će se organizirati u periodu od 29. ožujka do 4. travnja. Ovaj trening će okupiti sudionike pet zemalja Mediterana koje su dio programa MED-Sea, a koji će u tom pogledu proći obuku o efektivnom upravljanju ZMP kroz razmjenu iskustava.

Kao ključni dio programa, INCA je nedavno krenula s izradom dvije studije o projektnom području (ZMP Karaburun-Sazan sa okolicom): “Procjena operativnosti turističkih poduzeća zasnovanih na prirodnim vrijednostima općina Vlora i Orikum” i “Dostupne i primjenjive održive sheme turističkog certificiranja u Albaniji” koje su trenutno u fazi progrusa, uz nadzor internacionalnog stručnjaka. Kada budu dovršene, ove studije će nam pomoći razviti i provesti plan integriranog upravljanja ZMP kao i pilot inicijativu turizma temeljenog na prirodnim vrijednostima Nacionalnog parka Karaburun-Sazan. Ostale studije će uskoro biti objavljivanje putem različitih komunikacijskih i edukacijskih alatki.

Imajući u vidu naš rad i aktivnosti koje smo realizirali u projektnom području, UNDP je kroz WWF-a u siječnju angažirao Institut za zaštitu prirode u Albaniji u cilju izrade Plana upravljanja Nacionalnim parkom Karaburun-Sazan. Izrada Plana upravljanja je vrlo značajna, ne samo zbog jačanja kapaciteta organizacije, već i nacionalnog i lokalnog utjecaja u domeni načina razmišljanja, donošenja odluka i održivog upravljanja zaštićenim područjima na teritoriji cijele države koju kroz ovaj projekt želimo kanalizirati kako bi prioritet bio razvoj održivog turizma putem gospodarskih i društvenih poticaja lokalnih zajednica. Očekujemo da će taj utjecaj kasnije imati lokalne zajednice, koje će navedene principe usvojiti načinom života, aktivnim upravljanjem turizmom, ostvarenjem održivih prihoda iz prirodnih resursa kroz održavanje, poboljšanje usluga, održivi urbani razvoj i zdravu promociju. Tek smo na početku dugog puta ...

discussions and a tour visit to the Karaburun-Sazan MPA. Furthermore, Albania is selected to host the regional training that will take place from 29 March-4 April. This training will bring together participants from 5 Mediterranean Countries, part of the MED-Sea program, who will be trained on MPA effective management by learning through sharing experiences in this regard.

At the heart of the project program, INCA recently launched two studies in the area (Karaburun-Sazan MPA and surrounding area): “Assessment of nature-based tourism businesses operative in Vlora and Orikum municipalities” and “Sustainable tourism-related certification schemes available in or appropriate for Albania” that are currently in progress under the supervision of an international expert. These studies, when finalized, will help us develop and implement the integrated management plan of MPA and implement a Pilot nature-based tourism initiative associated to the Karaburun-Sazan Marine National Park. Other studies are waiting to be launched mainly on communication and education tools.

 info

NAZIV PROJEKTA / PROJECT TITLE:
Održive gospodarske djelatnosti u zaštićenim morskim područjima Mediterana / Sustainable economic activities in Mediterranean Marine Protected Areas

IZVODAČ PROJEKTA / ORGANISATION IMPLEMENTING THE PROJECT:
Institut za zaštitu prirode u Albaniji (INCA) / Institute for Nature Conservation of Albania (INCA)

DRŽAVA / COUNTRY:*Albanija / Albania*

KLJUČNA PODRUČJA BIORAZNOLIKOSTI (KBA) GDJE SE IZVODI PROJEKT / KEY BIODIVERSITY AREAS (KBA) OF PROJECT IMPLEMENTATION:
poluotok Karaburun, zaliv Vlora i planina Cika / Karaburun peninsula, Vlora Bay And Çika Mountain

Looking at the work and activities we are doing in the area, UNDP contracted WWF in January and through them INCA, to develop the Management Plan of Karaburun-Sazan National Marine Park. The development of the management plan, is very important not only for our organization but through this project we want to have a national and local impact and influence in the way of thinking, policy making and sustainable management of Protected Areas all over the country, to give priority in the development of sustainable tourism through economic and social incentives to the local communities. We expect that this impact will be transmitted to the local community and will be adopted into their way of living, through active sustainable tourism management, generating sustainable income from nature sources through maintenance, service improvement, sustainable urban development and healthy promotion. We are in the beginning of a long journey ...

TKO SMO MI?

Institut za zaštitu prirode u Albaniji (INCA) je nevladina, neprofitna organizacija osnovana u srpnju 2000. godine, sa sjedištem u Tirani, dok svoje djelatnosti realizira na nacionalnom i regionalnom nivou. Glavni cilj INCA-e je pomoći profesionalnu izgradnju institucionalnih kapaciteta kroz treninge i participativan pristup, kako bi doprinijeli očuvanju prirode i zaštitи flore i faune u Albaniji, te dali podršku ruralnom razvoju zemlje. Fokusirani smo na procjenu bioraznolikosti, zaštićena područja, održivo korištenje prirodnih resursa, upravljanje slivnim područjima, održivi razvoj turizma, te implementiramo projekte u Albaniji, ali i one u prekograničnom kontekstu. INCA je član IUCN-a, Globalnog foruma za vode (GWF) i zakonski je zastupnik WWF-a u Albaniji. Također, od travnja 2013. godine vodi nacionalnu mrežu nevladinih organizacija za zaštitu prirode, koju u ovom trenutku čini 8 organizacija članica s cijelog teritorija zemlje.

Karaburun-Sazan proglašen je u 2010. nacionalnim morskim parkom i jedini je nacionalni morski park Albanije. Park obuhvaća morski prostor koji se proteže oko 1-nautičke milje (1,9 km) duž obala poluotoka Karaburun i Sazan u blizini zaljeva Vlora. Morski park je dug 16 kilometara s različitim širinama 3-4,5 km, a pokriva 12.428 ha površine.

Otok Sazan / Island of Sazan - Albania

Karaburun-Sazan National Marine Park proclaimed in 2010 is the only national marine park of Albania. The park covers a marine area stretching 1-nautical-mile (1.9 km) along the coastlines of Karaburun Peninsula and Sazan Island near the Bay of Vlora. The marine park is 16 kilometres long with a width varying from 3 to 4.5 kilometres, and covering 12428 ha of surface in total. Karaburun Peninsula itself is a Managed Nature Reserve while Sazan Island is a military zone in Albania.

WHO ARE WE?

Institute for Nature Conservation in Albania (INCA) is a nongovernmental and nonprofit organization established in July 2000, situated in Tirana and operating in the country and region. INCA's main goal is to facilitate professional capacity building institution through training and participatory approach, to help conservation of nature and protect Albanian flora and fauna, supporting the rural development of the country. It focuses on biodiversity assessment, protected areas, sustainable use of natural resources, river basin management and sustainable tourism development, and implements projects in Albania and in transboundary context. INCA is a member of IUCN and the Global Water Forum (GWF), and it is the legal representative of WWF in Albania. It leads the national NGOs network for "Nature Conservation" since April 2013 composed at the moment by 8 organizations members, distributed in all the national territory.

Land of Eagles and Castles: Pilot Sustainable Tourism Model for the Albanian Coastline

Otok Zver nec - laguna Narta / Zver nec Island - Narta Lagoon

fotografija/photo © Mirjan Topi, PPNEA

ZEMLJA ORLOVA I DVORACA

Pilotni model održivog turizma za albansku obalu

Laguna Narta nalazi se u zapadnom dijelu Albanije. To je druga najveća laguna u Albaniji i nalazi se nekoliko kilometara sjeverno od grada Vlore. Laguna je povezana s dva kratka kanala s Jadranskim morem. Laguna dobila je ime po selu Nartë koje se nalazi na južnim obalama lagune. U laguni se nalaze dva otoka. Veći otok je Zvérnec. Drveni pješački most povezuje Nartë sa otokom Zvérnec na kojem se nalazi samostan iz 13. stoljeća.

Narta Lagoon is a lagoon in the west of Albania. It is the second largest lagoon in Albania referring to size and is located a few kilometers north of the city of Vlorë. The lagoon is connected by two short canals to the Adriatic sea. Narta Lagoon is named after the village of Nartë which is found on the lagoon's southern shores. In the lagoon are two islands. The larger one is named Zvérnec Island. A wooden footbridge connects Nartë to the island, where is situated a 13th-century monastery.

Učesnici radionice u Vlore / Participatory Workshop Vlore, fotografija/photo © Ervis Loçe, PPNEA

Tekst / Text

MARJAN TOPI, voditelj projekta/project leader

www.ppnea.org

Adresa/Address
Rr. Vangjush Furrxhi
p. 16 / sh. 1 / a. 10,
Tirana, Albania
Contact phone/fax:
+ 355 4 2256 257

contact@ppnea.org

Promocija zaštite prirode i održivi razvoj je izazov, posebno u zemljama u razvoju gdje su prirodni resursi u mnogim slučajevima jedini izvor preživljavanja za lokalne zajednice. U tom specifičnom kontekstu izvođenje integralnog pristupa, uključujući ohrabrvanje održivilih ekonomskih aktivnosti putem održive proizvodnje, efektan je način zaštite okoliša i promocije socijalno-ekonomskog razvoja. Oslanjajući se na to, Udruga za zaštitu i očuvanje prirodnog okoliša u Albaniji (PPNEA) izvodi projekt financiran od strane CEPF-a za razvoj ekoturizma na ključnim područjima bioraznolikosti (KBA) duž albanske obale.

Promoting nature conservation and sustainable development is challenging especially in developing countries where natural resources are in many cases the only means of livelihoods for local communities. In this particular context, the implementation of an integrated approach, including the encouragement of sustainable livelihood activities such as tourism and sustainable production is an efficient way to protect environment and promote socio-economic development. Based on this the association for the Protection and Preservation of Natural Environment in Albania is implementing a CEPF funded project aiming to develop eco-tourism in Key Biodiversity Areas along the Albanian coastline.

The association for the Protection and Preservation of Natural Environment in Albania (PPNEA) in partnership with Bulgarian Society for Protection of Birds (BSPB) are being granted by the Critical Ecosystem Partnership Fund (CEPF) to implement the project **"Land of Eagles and Castles: Pilot Sustainable Tourism Model for the Albanian Adriatic Coastline"**.

PPNEA is the first environmental non-governmental organization (NGO) in Albania created in 1991, through a special decree of the Albanian Academy of Sciences. Along more than two decades of operation PPNEA has implemented a high number of environmental projects and has also managed to influence public attitude and political decisions towards environment protection and sustainable development in the country. This was reflected when after a long process of lobbying and studying by PPNEA, two important biodiversity areas in Albania, the one of **Prespa Lakes** and the Mountain Range of **Shebenik – Jabllanicë** have been given the status of the National Park (*IUCN category II*), and lately the area of Korab-Korritnik in northern Albania has been proclaimed as a Park of Nature (*IUCN category IV*).

PPNEA, uz sudjelovanje Bugarske udruge za zaštitu ptica, sa sredstvima CEPF-a izvodi projekt „**Zemlja orlova i dvoraca: Pilotni model održivog turizma za albansku obalu**“. PPNEA je prva okolišna nevladina udruga u Albaniji, osnovana u 1991. na osnovu posebne odluke Albaniske akademije znanosti. Tokom više od dva desetljeća rada PPNEA je implementirala veliki broj projekata u području zaštite prirode i uspijevala da utječe na javno mišljenje i političke odluke u korist zaštite prirode i održivog razvoja u toj zemlji. To se odrazilo i kad su poslije dugog procesa lobiiranja i studija od strane PPNEA dva značajna područja za bioraznolikost u Albaniji (**Prespansko jezero** i planinsko područje **Shebenik-Jabllanicë** dobila status nacionalnog parka, *IUCN II. kategorija zaštite*). Kasnije je u sličnom procesu i područje Korab-Korritnik na sjeveru Albanije imenovano parkom prirode (*IUCN IV. kategorija zaštite*).

Posljednjih nekoliko godina PPNEA je uključena u studije i monitoring divljih životinja, s posebnim fokusom na velike zvijeri poput vuka, medvjeda i risa. Pomoću različitih tehnika monitoringa, poput kamera-klopki, transekata za praćenje i sl., PPNEA je skupila značajnu količinu znanstvenih podataka o stanju albanske divlje faune. Prvi put poslije više od 50 godina, u 2011. PPNEA je uspjela potvrditi dokaze o realnoj prisutnosti kritično ugroženog balkanskog risa u sjevernoj i središnjoj Albaniji.

Najsvježija su nastojanja PPNEA, uz korištenje znanstvenih dokaza, uključena u postavljanje zabrana lova na teritoriji čitave Albanije i konačno podržanog od strane vlade u siječnju 2014.

Uzimajući u obzir osnovnu ideju, mimo svih postojećih problema zaštite prirode u Albaniji, PPNEA se zalaže za integralni pristup kako bi postizala ciljeve zaštite prirode u toj zemlji. U okvirima tog koncepta zamišljen je i projekt „**Zemlja orlova i dvoraca**“, koji želi da uspostavi model prirodjačkog turizma, poticanog od strane zajednica na tri od osam ključnih područja bioraznolikosti (KBA) prepoznatih na albanskoj obali. Ta su područja (i) laguna Narta s okolnim područjima; (ii) zaljev Vlora – poluotok Karaburun – planina Çika i (iii) Butrinti s okolnim područjima. Ova područja leže na južnom dijelu albanske obale i dom su jedinstvene bioraznolikosti koja je tu prisutna u velikom broju. Izabrana područja predstavljaju bitno „raskrizje disperzije“ flore i faune Balkanske regije.

Ovaj trogodišnji projekt počeo je u lipnju 2013. i sad je u prvim fazama implementacije koja se sastoji od uspostavljanja lokalne projektne mreže i skupljanja osnovnih podataka za izradu finalnog projektnog plana aktivnosti. U ovoj prvoj fazi izvedeni su uvodni sastanci s lokalnim dionicima, a pored toga su na svakom od projektnih područja realizirane participativne radionice s fokusom na projektnim aktivnostima. Uspostavljene su skupine lokalnog sudjelovanja s ciljem povećanja kapacitet kroz tehnike treninga za nova radna mjesta, a počele su i terenske aktivnosti.

info

NAZIV PROJEKTA / PROJECT TITLE:

Zemlja orlova i dvoraca: Pilotni model održivog turizma za albansku obalu / Land of Eagles and Castles: Pilot Sustainable Tourism Model for the Albanian Coastline

IZVODAČ PROJEKTA / ORGANISATION IMPLEMENTING THE PROJECT:

Udruga za zaštitu i očuvanje prirodnog okoliša u Albaniji / Protection and Preservation of Natural Environment in Albania

DRŽAVA / COUNTRY: Albanija / Albania

KLJUČNA PODRUČJA BIORAZNOLIKOSTI (KBA) GDJE SE IZVODI PROJEKT / KEY BIODIVERSITY AREAS (KBA) OF PROJECT IMPLEMENTATION:

poluotok Karaburun, zaljev Vlora i planina Çika, laguna Narta s okolnim područjima, Butrinti s okolnim područjima / Karaburun peninsula, Vlora Bay And Çika Mountain, Narta lagoon and surrounding area, Butrinti and surrounding area

Since several years PPNEA is engaged in wildlife studying and monitoring, especially focused on large carnivores such as; wolf, brown bear and lynx. Through different monitoring techniques, such as camera trapping, track-transects etc., PPNEA has gathered important scientific data on the state of Albanian wild fauna. For the first time after more than 50 years, in 2011 PPNEA managed to provide real evidence on the presence of the critically endangered Balkan lynx in northern and central Albania. Most recently using scientific evidence PPNEA has encouraged the setting of a hunting ban in Albania, which was finally approved by the government in January 2014.

Taking in consideration the context behind environmental problems in Albania, PPNEA is following an integrated approach to achieve nature conservation objectives in the country. On the frame of this stands also the project **“Land of Eagles and Castles”** which aims to deliver a model for establishing community-driven, nature-based tourism in three of the eight Key Biodiversity Areas (KBAs) that have been identified along the Albanian coastline. These KBAs are: (i) Narta Lagoon and surrounding area; (ii) Vlora Bay- Karaburun Peninsula-Çika Mountain; and (iii) Butrinti and surrounding area. These areas stretch along the southern Albanian coastline and shelter unique biodiversity in rich variety and high abundance. The selected area represents an important “crossroads of dispersal” for the flora and fauna of the Balkan region.

This three year project started in July 2013 and is in its first phase of implementation which consists of establishing the local project network and gathering primary data for establishing the final project action plan. In this first phase, introductory project meeting have been realized with local key stakeholders and in addition one participatory workshop has been realized in each of three KBAs on the focus of this project. The project has established the groups of local collaborators with the aim of raising their capacities through the on job-training techniques and has started the field work activities.

NAZIV PROJEKTA / PROJECT TITLE:

Studija izvodljivosti za ekoturističku stazu u močvarama Guerbes-Sanhaja / A Study for the Development of Eco-tourism Activities at Guerbes-Sanhadja

IZVODAČ PROJEKTA / ORGANISATION IMPLEMENTING THE PROJECT:

Udruga ruralnih žena Sekikde - APFR / The Association de Promotion des Femmes Rurale de Sekikda - APFR

DRŽAVA / COUNTRY: Alžir / Algeria

KLJUČNA PODRUČJA BIORAZNOLIKOSTI (KBA) GDJE SE IZVODI PROJEKT / KEY BIODIVERSITY AREAS (KBA) OF PROJECT IMPLEMENTATION:

Kompleks močvarnih područja Guerbes-Sanhadja / Complex of wetland areas of Guerbes-Sanhadja plain

Studija izvodljivosti za **EKOTURISTIČKU STAZU** u močvarama **GUERBES-SANHAJA**

*A Study for the Development of Eco-tourism
Activities at Guerbes-Sanhadja*

Tekst i fotografija / Text and photo author

SOAD BOACIDA, ravnatelj APFR / director of APFR
boacidas@hotmail.fr

Kompleksna močvara Guerbes-Sanhadja prostire se na površini od 42.100 ha i sastoji se od 14 sub-vlažnih područja po kojima je i dobila naziv. Nalazi se na obalnoj ravnici i prostire na istočnom dijelu Wilaja od Sekikda. Nalazi se istočno od Sekikda i odlikuje značajnom poviješću, ekonomskim potencijalom, kulturološkim, turističkim i znaštvenim vrijednostima. Važnost ovog lokaliteta osigurala je nacionalno i inozemno financiranje u cilju razvoja integriranog plana upravljanja, koji bi trebao zadovoljiti strateške ciljeve zaštite okoliša i prirodnih resursa, te nacionalnih kapaciteta za doprinos zaštiti roba i usluga koje osiguravaju močvare (usluge ekosustava). Međutim, evidentna je destabilizacija ekosustava vezana uz ekološku neravnotežu uzrokovana promjenom prirodnog okoliša (gubitak vrsta, staništa, zaslanjivanje, prekomjerno iskorištavanje prirodnih resursa) zbog neadekvatne uzgojne prakse određenih društvenih skupina.

The complex wetland Guerbes-Sanhadja extends over an area of 42,100 ha, consisting of 14 sub-humid areas across the floodplain. It is situated on a coastal plain and extends over the eastern part of the wilaya of Skikda. It has a significant historical and cultural value, and an important potential economic, touristic and scientific value. The importance of this site has earned national and international funding to develop an integrated management plan that should meet the strategic objectives of environmental protection and natural resources of national capacity for development, and contribute to the protection of goods and services procured by wetlands. However, there is a destabilization of the ecosystem related to ecological imbalance caused by the alteration of the natural environment; resulting in loss of species, habitats, siltation and over-exploitation of natural resources; due to certain inadequate cultivation practices.

Kompleks močvarnih područja Guerbes-Sanhadja / The complex of wetlands Guerbes-Sanhadja, Alžir

Udruga za promidžbu žena iz ruralnih krajeva Sekikda ima operativne ciljeve hitnog plana od dvije godine koji se bazira na razvoju ekoturizma s vidljivim akcijama u okviru kompleksa Guerbes Sanhadja. Lokalitet sadrži većinu vrijednosti koje su privlačne u turizmu, bilo nacionalnom ili međunarodnom. Također smo svjesni teških utjecaja desetljeća terorizma u Alžиру od 1990. do 2001. godine, koje čini turiste sumnjičavim.

CEPF i BirdLife ulaganja u Alžiru su odlična prilika našoj organizaciji za istraživanje eko turističkog tržišta u regiji Guerbes-Sanhadja. Od kraja 2013. godine provodili smo brojne studije u cilju promidžbe probnog modela ekoturizma u močvarnom kompleksu Sanhadja. Upravo je svijest lokalnih zajednica bitan dio našeg rada u ovom kompleksu. U tijeku je istraživanje prihvatljivosti primjene probnog modela eko turizma koje će rezultirati studijom o turističkom tržištu u regiji i izvedivosti modela sa stanovišta primamljivosti i animiranja, uključujući definiranje turističkih ponuda u tom području s ciljem uvođenja i ostvarivanja aktivnosti koje doprinose prihodovanju. Istovremeno, projekt predstavlja podršku lokalnim sudsionicima kako bi se unaprijedila i ostvarila korist od održivog turizma kroz studiju o rekreativnim i obrazovnim uslugama na području Guerbes-Sanhadja i mogućnostima alternativnih načina življjenja.

The Association de Promotion des Femmes Rurale de Sekikda has operational objectives which consist of the development of ecotourism within Guerbes-Sanhadja. The site holds the most assets to succeed in the attraction of national and International tourism. The NGO is also very aware about the heavy impact of the decade of terrorism in Algeria from 1990 to 2001 that has made tourists weary of visiting the area.

The CEPF investment in Algeria was a good opportunity for the organization to explore the eco-tourism market in the region of Guerbes-Sanhadja. Since late 2013 they conducted a series of studies with the aim of creating an ecotourism trial in the wetland complex of Sanhadja. The awareness of the local community is an essential part of the work in the complex; they have started to probe the acceptability to the implementation of an ecotourism trial. Developing tourist attractions in the area and promoting to local stakeholders the income generating activities that are created as a result is very important; to explain how they can advance and benefit from sustainable tourism. Secondly, it will lead to a study on the tourism market in the region; to understand the feasibility of the trail from an attraction and educational point of view, and the possibility of using it to develop alternative livelihoods.

Tekst / Text

ANNE LAURE BROCHET, voditelj projekta/project leader

Adresa/Address
Le Sambuc
13200 Arles
France

Contact phone/fax:
+33 (0)4 90 97 20 13
+33 (0)4 90 97 20 19

ZAŠTITA MOČVARNIH STANIŠTA KROZ MONITORING VODENIH PTICA U SJEVERNOJ AFRICI

*Monitoring Waterbirds in North
Africa for the Conservation of
Wetland Areas*

Mediterranska regija se odlikuje iznimno bogatom bioraznolikošću. Među najznačajnijim ekosustavima su močvare koje su dom raznolikim vrsta. Ovaj ekosustav je također među najugroženijim u svijetu, uglavnom zbog nedavnog i kontinuiranog rasta ljudske populacije i zajedničkog razvoja navodnjavanih poljoprivrednih zemljišta, urbanizacije, industrije, prometne infrastrukture i turizma. Povećana potražnja za vodom također uzrokuje značajne sukobe između korisnika resursa i otežava integritet močvara.

Regresija sredozemnih močvara nagriza raznolikost koju podržava. Ptice močvarice (patke, guske, čaplje, galebovi, čigre, itd..) su važan dio krajolika mediteranskih močvara. Njihova ljepota, raznolikost, obilje i migracijski obrasci usko su povezani s kulturnim vrijednostima i ljudskim društvenim praksama. Oni imaju tendenciju sakupljanja, koje su često zbog spektakularnih koncentracija tih ptica predmet istraživanja i praćenja. Upravo su zbog toga izvrsni pokazatelji vrijednosti i zdravlja močvara. Praćenje ptica močvarica je doista jednostavan i učinkovit alat ne samo za određivanje relativne važnosti močvarnih područja za ptice močvarice i kretanje broja tih populacija, već i radi utvrđivanja prioruteta očuvanja ciljnih područja.

Pjegava patka / Marbled Teal
(lat. *Marmaronetta angustirostris*)
fotografija/photo © Bigstock

Trening TDV-CEPF DIOE/Training session TDV-CEPF DIOE
fotografija/photo © Claudia Feltrup-Azafzaf

Ptice močvarice su izvrstan način za podizanje svijesti i mobiliziranje civilnog društva za njihovo očuvanje ali i očuvanje ekosustava o kojima ovise.

Poboljšanjem vještina i svijesti upravljača privatnih posjeda, organizacija civilnog društva i institucija odgovornih za upravljanje lokalitetima i nacionalnim javnim politikama o močvarnim područjima koje pak prate ornitološka, moguće je postići bolje upravljanje i očuvanje tih ključnih lokaliteta za biološku raznolikost koje su sada ozbiljno ugrožene.

Ovaj CEPF projekt nastoji provesti dva komplementarnia pristupa u četiri zemlje: Maroko, Alžir, Tunis i Libija. Dva lokaliteta iz ovih zemalja su uključena u projekt.

Iako Sjeverna Afrika predstavlja jedinstven zemljopisni entitet okarakteriziran najbližim utjecajem klimatskih faktora, razvoj nacionalnih organizacija civilnog društva razlikuje se u skladu s nacionalnim pristupima. Trenutno u Sjevernoj Africi postoji razlika u razinama znanja i upravljanja/zaštiti ptica močvarica i močvara, kao i organizacijama civilnog društva i državnog života. Okvir aktivnosti je zajednički za sve četiri zemlje koje sudjeluju u ovom projektu, ali će biti prilagođen posebno za svaku zemlju posebno u pogledu sadržaja osposobljavanja i jačanja kapaciteta kako bi zadovoljili lokalnu situaciju.

The Mediterranean is extremely rich in biodiversity. Among the region's most remarkable ecosystems, wetlands are home to a great diversity of species. This ecosystem is also among the world's most threatened, mainly due to the recent and continuing growth of human populations and the joint development of irrigated agriculture, urbanisation, industry, transport infrastructure and tourism. An increasing demand for water also causes significant conflicts between resource users and the integrity of wetlands. The deterioration of Mediterranean wetlands decreases the diversity they support.

Waterbirds (ducks, geese, herons, gulls, terns, etc.) are an important component of Mediterranean wetlands. Their beauty, diversity, abundance and migration patterns are closely linked to cultural values and human social practices. They tend to congregate, often in spectacular numbers and have been well-researched and studied. They are thus excellent indicators of the value and health of wetlands. Monitoring waterbirds is a simple and effective way not only to determine the relative importance of wetlands for waterbirds, but also to establish conservation priorities of these areas. Waterbirds are an excellent way to raise awareness and mobilise civil society for species conservation and the ecosystem on which they depend.

By improving the skills and awareness of civil society and the authorities responsible for the management of sites, it is possible to achieve better conservation and management of these key biodiversity areas, now seriously threatened.

info

NAZIV PROJEKTA / PROJECT TITLE:

Zaštitu močvarnih staništa kroz monitoring vodenih ptica u Sjevernoj Africi / Monitoring Waterbirds in North Africa for the Conservation of Wetland Areas

IZVOĐAČ PROJEKTA / ORGANISATION IMPLEMENTING THE PROJECT:

Fondacija Tour de Valat / Tour de Valat Foundation

DRŽAVA / COUNTRY:

Alžir, Libija, Maroko, Tunis / Algeria, Libya, Morocco, Tunisia

KLJUČNA PODRUČJA BIORAZNOLIKOSTI (KBA) GDJE SE IZVODI PROJEKT / KEY BIODIVERSITY AREAS (KBA) OF PROJECT IMPLEMENTATION:

koridori: masiv Atласa, Oranie i Molouya, planine i močvarna područja Alžira i Tunisa, močvarna područja Tunisa i Libije, poluotok Cirenaika / Atlas massif, Oranie and Molouya, mountains and wetlands of Algeria and Tunisia, wetlands of Tunisia and Libya, Cyrenaican Peninsula

secretariat@tourduvalat.org

www.tourduvalat.org

Trening TDV-CEPF DIOE/ Training session TDV-CEPF DIOE
fotografija/photo © Hichem Azafzaf

OVAJ CEPF PROJEKT NASTOJI PROVESTI DVA KOMPLEMENTARNA PRISTUPA U ČETIRI ZEMLJE: MAROKO, ALŽIR, TUNIS I LIBIJA. DVA LOKALITETA IZ OVIH ZEMALJA SU UKLJUČENA U PROJEKT.

THIS CEPF PROJECT IS IMPLEMENTING TWO COMPLEMENTARY APPROACHES IN FOUR COUNTRIES: MOROCCO, ALGERIA, TUNISIA AND LIBYA. TWO SITES IN EACH COUNTRY ARE INVOLVED IN THE PROJECT.

Od srpnja 2013. godine, Tour de Valat je već počela osnivati kontakt s lokalnim nevladnim organizacijama i dionicima. Za to vrijeme uspjeli smo radili s lokalnim nevladnim udrugama zainteresiranim za močvarice u svakoj od zemalja i uspostaviti po dvije grupe podrške po zemljama. Grupa podrške će biti uključena u obuke za praćenje ptica močvarica u različitim zemljama.

Obuke se tiču lokaliteta u močvarama, a uključuju ljudе iz lokalne zajednice, studenate i lokalne sudionike. Izravno sudjelovanje lokalne nevladine organizacije je bila prilika da njezini članovi budu učinkovitiji u praćenju ptica močvarica i upravljanju močvarama. Tour de Valat daje kontinuiranu podršku i savjete svojim partnerima. Tijekom prve radionice organizirane u Camargue, Francuska, prisustvovali smo dvodnevnoj obuci o pokazateljima koji se koriste kao ornitološki podaci.

This CEPF project is implementing two complementary approaches in four countries: Morocco, Algeria, Tunisia and Libya. Two sites in each country are involved in the project.

Though North Africa is one geographic entity, the development of national civil society is very much country specific. Currently in North Africa, there is a disparity in the levels of conservation knowledge and management of waterbirds and wetlands, both for civil society organisations and governments. Core activities around training and capacity building will be adapted specifically in each of the four countries involved to meet the local situation.

Since July 2013, Tour de Valat has begun making contact with local NGOs and stakeholders. We will work with local NGOs in each country, developing two supporting groups for each country. Each group will be engaged in the training waterbird monitoring in the different countries.

The training will involve people from local communities, students and local stakeholders who live around particular wetland sites. The direct participation of a local NGO is an opportunity to make its members more effective in the monitoring of waterbirds and management of wetlands.

Tour de Valat gives support and advice to its partner organisations. During the first workshop in Camargue France, we had a two-day workshop on working with using ornithological data.

PROMOCIJA **TREBIŽATA** KAO EKOTURISTIČKE DESTINACIJE

Promoting Trebiza as ecotourism destination

REGIONAL ENVIRONMENTAL CENTER
Bosnia and Herzegovina

Adresa/Address

Hamdije Kresevljakovica 50/I
71000 Sarajevo
Bosnia and Herzegovina

Contact phone/fax:

+387 33 713 111
+387 33 713 130

info@rec.org.ba

www.rec.org.ba

Projekat „Promocija Trebižata kao ekoturističke destinacije“ ima za cilj razviti prepoznatljiv ekoturistički model zaštite i korištenja prirodnih resursa na području Trebižata kojim se osigurava pozicioniranje područja na BiH turističkom tržištu i stvoriti jasnu predodžbu kod javnosti i uposlenih u gospodarstvu o održivom i prihvatljivom ekoturističkom modelu.

U ostvarivanju ovog cilja značajnu ulogu imaju lokalne vlasti na području općina Grude, Ljubuški i Čapljina, nevladine organizacije koje se bave zaštitom, očuvanjem i korištenjem prirodnih resursa rijeke i područja uz rijeku, obrazovne institucije (škole), turistički djelatnici i gospodarstvenici.

Projektom je predviđena promocija lokalnih proizvoda, lokalnih tradicionalnih i održivih aktivnosti, prirodnih vrijednosti i kulturnog naslijeđa, podizanje javne svijesti i edukacija lokalnih interesnih grupa o eko i održivom turizmu, te unaprjeđenje ekoturističke ponude duž cijelog toka rijeke Trebižat.

OČEKIVANI REZULTATI PROJEKTA

Podržan i usvojen održiv ekoturistički koncept razvoja turizma uz rijeku Trebižat od strane ciljnih i korisničkih skupina.

Prepoznata biološka i pejzažna raznolikost područja kao glavni motiv privlačenja ljudi i turista na području uz rijeku Trebižat.

Ekoturistički koncept stvara mogućnost za povećanje prihoda i otvaranje novih radnih mesta, a ljudima lokalne zajednice povećanje broja posjetitelja.

AKTIVNOSTI U PROJEKTU:

- » Promocija rijeke Trebižat kao ekoturističke destinacije putem pripreme i distribucije inicijalnog promotivnog materijala;
- » Medijska kampanja;
- » Organizacija i provođenje manifestacije “*Dani Trebižata*” koja uključuje čišćenje obala i korita rijeke, kanu safari, kulinarsko natjecanje i izložbu fotografija;
- » Izrada Ekoturističkog akcijskog plana za rijeku Trebižat kao petogodišnjeg plana implementacije s identificiranim prioritetnim mjerama i aktivnostima za razvoj ekoturizma u području rijeke Trebižat;
- » Organizacija Studijskog putovanja u Nacionalni park Krka;
- » Podizanje svijesti javnosti i edukacija lokalnih interesnih grupa o eko i održivom turizmu organizacijom treninga;
- » Izrada ekoturističke brošure za rijeku Trebižat;
- » Identifikacija i obilježavanje ključnih ekoturističkih atrakcija na području rijeke Trebižat;
- » Organizacija i provođenje Konferencije na temu ekoturizma.

EXPECTED PROJECT RESULTS

Supported and adopted sustainable ecotourism concept for tourism development along the river Trebizat by target and beneficiary groups.

Recognized biological and landscape diversity of the area as the main motive of attracting people and tourists to the area of Trebizat.

Ecotourism concept creates an opportunity to increase revenue and create jobs, and to increase the number of visitors in the local communities.

NAZIV PROJEKTA / PROJECT TITLE:

Promocija Trebižata kao ekoturističke destinacije

Promoting Trebizat as ecotourism destination

IZVODAČ PROJEKTA / ORGANISATION IMPLEMENTING THE PROJECT:

REC - Regionalni centar za okoliš – Ured za Bosnu i Hercegovinu

REC - The Regional Environmental Center – Country Office for Bosnia and Herzegovina

DRŽAVA / COUNTRY: Bosna i Hercegovina / Bosnia and Herzegovina

KLJUČNA PODRUČJA BIORAZNOLIKOSTI (KBA) GDJE SE IZVODI PROJEKT / KEY

BIODIVERSITY AREAS (KBA) OF PROJECT IMPLEMENTATION:

Rijeka Trebižat / River Trebizat

Project „Promoting Trebizat as ecotourism destination“ aims to develop recognized ecotourism model of protection and use of natural resources in the area of Trebizat which provides positioning the area in BH tourism market and to create a clear concept on sustainable and acceptable ecotourism model accepted by the public and businesses.

In achieving this goal, important role have local authorities in the municipality Grude, Ljubuski and Capljina, non-governmental organizations dealing with protection, conservation and use of natural resources of the river and the area along the river, educational institutions (schools), tourist workers and businessmen.

The project foresees promotion of local products, local traditional and sustainable activities, natural resources and cultural heritage, public awareness raising and education of local stakeholders on eco and sustainable tourism, as well as improvement of ecotourism offer along the river Trebizat.

ACTIVITIES IN THE PROJECT:

- » Promotion of river Trebizat as ecotourism destination through preparation and dissemination of promotional materials;
- » Media campaign;
- » Organization of manifestation “Days of Trebizat” that include cleaning of riverbanks and riverbed, canoe safari, local gastronomy event and photo exhibition;
- » Development of Ecotourism Action Plan for Trebizat river as five years implementation plan with identified priority measures and activities for ecotourism development in the area of Trebizat river;
- » Organization of Study tour to National park Krka;
- » Public awareness raising and education of local stakeholders on eco and sustainable tourism through organization of trainings;
- » Development of ecotourism brochure for Trebizat river;
- » Identification and marking of key ecotourism sites of Trebizat ;
- » Organization of the Conference on ecotourism.

MANIFESTACIJA "DANI TREBIŽATA"

U sklopu projekta „Promocija Trebižata kao ekoturističke destinacije”, u periodu 29.-30. kolovoza 2013. godine, održana je manifestacija „**Dani Trebižata**” koja je okupila mnogobrojne zaljubljenike u prirodu i ekološki osvještene ljudi. Manifestacija je imala za cilj promovirati turističke potencijale i atrakcije rijeke Trebižat. Na manifestaciji su učestvovali predstavnici lokalnih vlasti, turističih zajednica, turistički djelatnici, tur operatori, novinari, predstavnici javnih poduzeća, nevladine organizacije i pojedinci.

Prvi dan dvodnevne manifestacije obilježen je akcijom čišćenja riječnog korita rijeke Tihaljina-Mlade-Trebižat. Čišćenje je organizirano na nekoliko lokacija uz sudjelovanje Športsko roniteljsko ekološkog kluba "Vidra" iz Ljubuškog, Ekoloških udruga iz Čapljine, Grude i Mostara, te pojedinačno, volonetra i lokalnog stanovništvo koje živi uz rijeku Trebižat.

Drugi dan manifestacije započeo je kanu safarijem u kojem je uživalo oko 50 učesnika, nakon čega je uslijedio natjecateljski dio. Prvo su upriličeni skokovi sa željezničkog mosta u Strugama, gdje je nastupilo 17 skakača. Trojici najboljih natjecatelja dodjeljeni su pehari i zahvalnice za učešće. Nakon toga uslijedila je fišljada/brudetijada (natjecanje u kuhanju brudeta) uz proglašenje pobjednika i dodjelu pehara pobjedničkim ekipama. U kulinarskom natjecanju učestvovalo je 5 ekipa.

U okviru drugog dana manifestacije održana je i izložba fotografija o prirodnim ljepotama rijeke Trebižat, kao i kulturno zabavni program u svrhu promocije kulturnog stvaralaštva mladih.

Manifestacija „Dani Trebizata“ bi trebala postati tradicionalna manifestacija koju će organizirati općine i lokalne organizacije u budućnosti.

Manifestacija "Dani Trebižata" / Manifestation "Days of Trebizat"
fotografija/photo © Marinko Dalmatin

Manifestacija "Dani Trebižata" / Manifestation "Days of Trebizat"
fotografija/photo © Marinko Dalmatin

MANIFESTATION "DAYS OF TREBIZAT"

Within the project „Promoting Trebizat as ecotourism destination, manifestation “Days of Trebizat” that gathered many nature lovers and environmentally conscious people was held in period August 29-30, 2013.

Manifestation aimed at promoting of tourist potentials and attractions of the river Trebizat. Representatives of local authorities, tourist associations, tourist workers, tour operators, journalists, representatives of public service companies, non-governmental organizations and individuals participated in the event.

The first day of the two-day event was dedicated to the action of cleaning the riverbed of rivers Tihaljina-Mlade-Trebizat. Cleaning is organized on several locations with the participation of sports diving and ecological club "Vidra" from Ljubuski and non-governmental ecological organizations from Capljina, Grude and Mostar, as well as individuals, volunteers and the local population living along the river Trebizat.

The second day of the event started with canoe safari in which around 50 participants were enjoyed. Canoe safari was followed by a competitive part. Firstly, jumping from a railway bridge in Struge was organized. 17 jumpers were participated. The three best competitors were awarded with cups. After that, local gastronomy competition (competition in cooking fish stew) was held with the announcement of winners and awarding of cups to the winning teams. Five teams participated in local gastronomy competition.

Within the second day of the event, a photo exhibition on the natural beauty of the river Trebizat was organized, as well as cultural and entertainment program for the promotion of cultural creativity of young people.

Manifestation „ Day of Trebizat“ is meant to be traditional event that would be overtaken by three municipalities and local organizations in the future.

POBOLJŠANJE UPRAVLJANJA S PARKOM PRIRODE

HUTOVO BLATO

IMPROVING THE MANAGEMENT OF
HUTOVO BLATO NATURE PARK

Poremećaji su velik problem/Disturbances are a big problem
fotografija/photo © Mateusz Piesiak

PARK PRIRODE HUTOVO BLATO DIO JE DELTE RIJEKE NERETVE I JEDNO OD NAJVRJEDNIJIH STANIŠTA ZA PTICE SELICE I VODENE PTICE U EUROPICI. SUKLADNO S TIM ZAŠTIĆEN JE KAO **MOČVARNO PODRUČJE OD MEĐUNARODNOG ZNAČAJA** U OKVIRU **RAMSARSKE KONVENCIJE**. PP HUTOVO BLATO JE OD PRESUDNE VAŽNOSTI KAO STANICA ZA PTICE SELICE, POSEBNO ONE KOJE KORISTE JADRANSKI MIGRATORNI PUT TIJEKOM KRETANJA IZMEĐU LJETNIH I ZIMSKIH STANIŠTA.

Tekst / Text

PAVEL BEČKA, voditelj projekta/project leader

Adresa/Address

Konstanzer Str. 22
78315 Radolfzell
Germany

Contact phone/fax:
+49 (0) 7732 9272 0
+49 (0) 7732 9272 22

info@uronatur.org

www.euronatur.org

Park prirode Hutovo blato dio je delte rijeke Neretve i jedno od najvrjednijih staništa za ptice selice i vodene ptice u Europi. Sukladno s tim zaštićen je kao Močvarno područje od međunarodnog značaja u okviru Ramsarske konvencije. PP Hutovo blato je od presudne važnosti kao stanica za ptice selice, posebno one koje koriste Jadranski migratori put tijekom kretanja između ljetnih i zimskih staništa. Ipak, ovo je područje pod velikim pritiskom, prije svega od strane lova na ptice i povećanog uništavanja staništa. Iako konstituiran kao rezervat prirode, kršenja propisa zaštiće prirode tu su učestala.

Na žalost, zadnjih nekoliko godina finansijska pomoć zaštićenim područjima u Bosni i Hercegovini jako je ograničena, nesigurna i uglavnom u padu. Administracija parka prirode u nedostatku je s finansijskim resursima nužno potrebnim za sprječavanje kršenja zakona i osiguravanje zaštite ovog jedinstvenog prirodnog naslijeđa. Fondacija EuroNatur dugi niz godina aktivno radi na zaštiti donjeg toka rijeke Neretve, uključujući i PP Hutovo blato. Jedna od aktivnosti fondacije bilo je ucrtavanje koncepta zonacije za prekogranični biosferni rezervat. Jedna od ključnih aktivnosti je podrška lokanim ornitolozima u monitoringu brojnosti vodenih ptica, kao i lova na ptice u PP Hutovo blato.

Tekući projekt, financiran od strane CEPF-a: „**Poboljšanje upravljanja s Parkom prirode Hutovo blato**“ ciljano se bori protiv nelegalnog lova i za poboljšanje neoptimalnog upravljanja zaštićenim područjem. Krivolov jako uz nemirava ptice koje se u parku prirode gnijezde ili odmaraju, samim tim negativno utječe na uspješnost njihovog gniježđenja ili seobe. Upravo zbog ovakvog uz nemiravanja i konstantnog nereguliranog ubijanja životinja, samo oko 10 do 20% ekološkog potencijala Hutovog blata koristi se od strane ptica selica.

Park prirode Hutovo blato/Nature park Hutovo blato
fotografija/photo © Pavel Bečka

Hutovo Blato Nature Park is part of the Neretva Delta and one of the most valuable habitats for migratory birds and waterbirds in Europe. Accordingly it is protected as a Wetland of International Importance under the Ramsar Convention. Hutovo Blato Nature Park is a crucially important stop-over site especially for those birds using the Adriatic Flyway to migrate between their summer and their winter habitats. But it suffers from major threats; notably bird hunting and increasing habitat destruction. Despite being constituted as a nature reserve, violations of nature conservation regulations are frequent here.

Unfortunately financial support for protected areas by the state of Bosnia and Herzegovina is very limited, insecure and mostly declining in recent years. The nature park's administration is lacking the financial resources necessary to prevent violations of law and to ensure the protection of this unique natural heritage.

Potreba za efektivnom službom nadzora i konstantnim praćenjem vodenih ptica kako bi na efektivan način obuzdali krivolov i uspostavili pouzdano upravljanje zaštićenim područjem nameće se kao logično rješenje. Tijekom dvo-godišnjeg trajanja projekta tri nadzornika biti će plaćena i opremljena odgovarajućom opremom i obnovljenim čamcima iz projektnog proračuna. Kako bi još dodatno osposobili službu nadzora, uprava parka prirode dobiti će podršku eksperata partnerskih organizacija (EuroNatur, Naše ptice i Lijepa naša) na zajedničkim sastancima i radionicama koje će takođe uključivati lokalne lovačke udruge. Dalje, nadzornici će posjetiti i upoznati Park prirode Lonjsko polje, njihov model organizacijske strukture i pristup rješavanju problema zaštite prirode.

Svitavsko jezero/Svitava lake, fotografija/photo © Pavel Bečka

NAZIV PROJEKTA / PROJECT TITLE:

*Poboljšanje upravljanja s Parkom prirode Hutovo blato
Improving the Management of Hutovo Blato Nature Park*

IZVODAČ PROJEKTA / ORGANISATION IMPLEMENTING THE PROJECT:

Fondacija EuroNatur / EuroNatur Foundation

DRŽAVA / COUNTRY: *Bosna i Hercegovina / Bosnia and Herzegovina*

KLJUČNA PODRUČJA BIORAZNOLIKOSTI (KBA) GDJE SE IZVODI PROJEKT / KEY BIODIVERSITY AREAS (KBA) OF PROJECT IMPLEMENTATION:

Park prirode Hutovo blato / Hutovo blato Nature Park

The EuroNatur Foundation is for many years actively working to protect the Neretva Delta including Hutovo Blato Nature Park. One of the foundation's activities was to draw up a zonation concept for a transboundary Biosphere Reserve. Supporting local ornithologists to monitor waterbird numbers and bird hunting in Hutovo Blato Nature Park is among the core activities.

Gak/Black-crowned Night Heron(lat. *Nycticorax nycticorax*)
fotografija/photo © Christian Bavoux

Dok je projekt tek počeo u srpnju 2013., efekti su projekta već uvelike vidljivi. Suradnja između uprave parka prirode, lovačkih udruga i lokalne policije rezultirala je smanjenjem krivolova već tijekom jeseni 2013.

U listopadu 2013. broj ptica bio je nekoliko puta viši nego prošlih godina, a ptice su pokazivale manje znakova uznemiravanja. Ovaj je trend dokazan i tijekom zimskog brojanja vodenih ptica (*International Waterbird Census – IWC*) u siječnju 2014. u kojem su sudjelovali članovi udruga Naše ptice i Lijepa naša, kao i službe nadzora parka prirode. Više od 23 000 ptica je izbrojano na Hutovom blatu, što je najvići broj nakon dugo vremena.

The current CEPF sponsored project “Improving the Management of Hutovo Blato Nature Park” aims at combating illegal hunting and at improving the insufficient protected area management. Poaching is heavily harassing breeding and resting birds in the nature park, thereby negatively impacting on their migrating and breeding success. Due to this disturbance and the continuous unregulated killing of animals, presently only 10 to 20% of Hutovo Blato’s ecological potential can be used by migratory birds.

Divlja patka/Mallard (lat. *Anas platyrhynchos*)
fotografija/photo © Geanina Bechea, Bigstock

Ovi znaci ukazuju kako se značajno poboljšanje može postići s relativno malim sredstvima, ukoliko su upotrijebljena na pravi način. Sada nam preostaje da se potrudimo potrudimo da se ovaj pozitivni trend nastavi i poslije završetka projektnih aktivnosti. EuroNatur stoga nadopunjuje gornje aktivnosti ukazujući na alternative lovnu na ptice i uništavanju prirode. Dio ovih napora je uspostava i predstavljanje Hutova blata kao jednog od najimpresivnijih nacionalnih i međunarodnih mjestra za promatranje ptica na jadranskoj obali.

There's a need for an efficient ranger service and a continuous waterbird census in order to effectively curb poaching and to provide for a reliable protected area management. Thus, during the two-year project period, three rangers will be paid and equipped with the necessary tools and reconditioned boats by means of project funds. In order to further increase the efficiency of the ranger service, the nature park administration will be supported by experts of EuroNatur's partner organisations Naše ptice and Lijepa naša at joint meetings and workshops that shall also involve the local hunting organisations. Further, the rangers shall visit and learn to know Lonjsko Polje Nature Park (HR), its model organisational structures and its approaches to conservation problems.

While the project just started in July 2013, the measures already yield remarkable successes. The cooperation between the nature park administration, hunting organisations and local police made poaching decline already in autumn 2013. In October 2013 the recorded number of birds was many times higher than in previous years and the birds showed less indications of disturbance. This trend was confirmed by the International Waterbird Census (IWC) of January 2014, where members of Naše ptice and Lijepa naša as well as the nature park rangers participated. More than 23,000 waterbirds were counted in Hutovo Blato, the highest numbers for a long time.

This shows that significant improvements can be achieved with comparatively small resources, if they are used in the right way. Now we have to care for this positive development to persist beyond the project period. Therefore EuroNatur is complementing the above activities by pointing out alternatives to bird hunting and the destruction of nature. Part of these efforts is to establish Hutovo Blato both nationally and internationally as an impressive site for bird watching along the Adriatic East Coast.

OSIGURAVANJE BUDUĆNOSTI PARKU PRIRODE

HUTOVO BLATO

*Securing the future of
Hutovo Blato Nature Park*

Sveukupno financiranje zaštićenih područja u Bosni i Hercegovini je vrlo ograničeno, te često ne pokriva osnovne plaće zaposlenika. Park prirode Hutovo blato trenutno prima od osnivača i vlasnika, županijske vlade, oko 40% sredstava potrebnih za „hladni pogon“ (plaće zaposlenika i režije). Vrlo malo ili ništa se radi u cilju osiguravanja održivog financiranja, tako da uprava Hutova blata teško može funkcionirati. Ilegalne aktivnosti (nedozvoljen ribolov i krivolov) skupa s preusmjerenjem voda za potrebe proizvodnje električne energije, vrlo su ozbiljni problemi s kojima se Park susreće i ne može ih sprječiti zbog nedostatka osoblja i finansijskih sredstava.

WWF MedPO smatra da je finansijska održivost od najvećeg prioriteta za zaštitu Hutova blata. Zahvaljujući finansijskoj pomoći CEPF-a, WWF MedPO razvija mehanizam za održivo financiranje Parka prirode Hutovo blato. Očigledno je da županijska vlada ne može sama financirati Park. WWF MedPO je utvrdio nekoliko drugih korisnika prostora koji su ili zainteresirani ili imaju uporište u zakonu, ili su čak zakonski obavezni financirati neophodne aktivnosti Parka kako bi se zaustavio gubitak biološke raznolikosti i degradacija ekosustava.

The overall funding provided to protected areas in Bosnia and Herzegovina for management purposes is very limited. Nature Park Hutovo Blato currently receives from the cantonal government (the establisher and the owner) about 40% of basic core funding. Additionally, very little or nothing is done to provide protected areas with financial mechanisms that would ensure their sustainable financing. Therefore the management of Hutovo Blato Nature Park is barely operational, meaning that illegal activities (e.g. illegal fishing, poaching) coupled with the water diversions to hydropower are very serious problems faced by the park, and cannot be prevented due to lack of personnel and operational funds.

WWF MedPO recognises that financial sustainability of the Park is of the highest priority for the protection of Hutovo Blato wetlands. Thanks to the CEPF financial support WWF MedPO is developing schemes for sustainable financing of the park. WWF MedPO has identified several other stakeholders that would have interests and/or legal base, even legal obligation to participate in the financing the Park's necessary operations to hold biodiversity loss and ecosystem degradation.

Projektni tim je svakom od potencijalnih sudionika u održivom financiranju Parka prirode Hutovo blato pristupio na različit način, ovisno o njihovoj motivaciji da odvoje sredstva za revitalizaciju i očuvanje ekosustava Hutova blata.

WWF MedPO je okupio skupinu od sedam stručnjaka koji rade na izradi Akcijskog plana za revitalizaciju i očuvanje močvarnog ekosustava Hutova blata. Akcijski plan će sadržavati spisak detaljnih akcija koje se trebaju žurno poduzeti, kao i spisak akcija koje će se trebati trajno i sustavno provoditi u cilju revitalizacije, a nakon toga održavanja ekosustava Hutova blata. Od Elektroprivreda će biti zatraženo finansiranje ovog Akcijskog plana za revitalizaciju i očuvanje močvara Hutova blata. U slučaju daljnog odbijanja od strane Elektroprivreda da sudjeluju u provedbi ovih mjeru ublažavanja šteta po okoliš nastalih njihovim radom, WWF MedPO će od resursnih ministarstava tražiti revizije Okolišnih dozvola izdanih za postrojenja koja svojim radom ugrožavaju ekosustav Hutova blata. Okolišna dozvola je odličan alat kojim se može odrediti, a i prisiliti Elektroprivredu da provedu mjere ublažavanja negativnih utjecaja. Slična mogućnost se pruža i kroz procedure izdavanja Vodne suglasnosti koje za postrojenja izdaje odgovarajuća Agencija za vode.

Pored aktivnosti na samoj zaštiti prirode, projekt se bavi i financiranjem „hladnog pogona“ Javnog poduzeća „Park prirode Hutovo blato“.

The each potential contributor to sustainable financing of Hutovo Blato Nature Park has been approached in a different way by the project implementation team, and each has a different motivation to allocate certain funds for the revitalisation and maintenance of the ecosystem of Hutovo Blato.

WWF MedPO has established a team of 7 experts who work on development of an Action plan for revitalisation and conservation of the wetlands ecosystem of Hutovo Blato. The Action plan will have list of detail actions to be urgently taken and list of actions that are to be permanently implemented in order to revitalise and then maintain the ecosystem of Hutovo Blato.

Financing of the Action plan for revitalisation and conservation of the wetlands of Hutovo Blato will be submitted to the energy companies. Even if it is not success to achieve financial support to mitigate the risks, WWF MedPO will request from relevant ministries to revise the environmental licences issued for hydropower stations that negatively impact wetlands ecosystem of Hutovo Blato. The environmental licence is a great tool that can define and encourage energy companies to implement mitigation measures. A similar procedure is underway with the water licence that hydropower stations need to get from the Water Management Agencies.

Besides the conservation activities, the project deals with the financing of the Park's core fund (the Park's staff, equipment, rentals, and office running costs). The core funding is to be shared by at least three entities as follows.

NAZIV PROJEKTA / PROJECT TITLE

Osiguranje budućnosti Parku prirode Hutovo blato / Securing the future of Hutovo Blato Nature Park

IZVODAČ PROJEKTA / ORGANISATION IMPLEMENTING THE PROJECT

WWF MedPO

DRŽAVA / COUNTRY: Bosna i Hercegovina / Bosnia and Herzegovina

KLJUČNA PODRUČJA BIORAZNOLIKOSTI (KBA) GDJE SE IZVODI PROJEKAT / KEY BIODIVERSITY AREAS (KBA) OF PROJECT IMPLEMENTATION

Park prirode Hutovo blato / Hutovo blato Nature Park

ADRESA / ADDRESS: Stjepana Tomica 1, 71000 Sarajevo, BiH

Kontakt telefoni: +387 33 212 466

Fax: +387 33 207 949

zoran.mateljak@wwf.panda.org

<http://wwf.panda.org>

Park prirode Hutovo blato, Svitavsko jezero/Nature park Hutovo blato, Svitava lake
fotografija/photo © Stojan Lasić

Ovo financiranje treba biti podijeljeno na tri državne razine, i to:

1. Općina Čapljina – izrazila je potpunu spremnost za sudjelovanje u financiranju „hladnog pogona“ Parka. Sredstva CEPF-a će biti uložena u cilju stvaranja zakonskog okvira koji će omogućiti općini Čapljina da sudjeluje sa do 60% ukupno potrebnog financiranja „hladnog pogona“ Javnog poduzeća „Park prirode Hutovo blato“.
2. Županijska vlada – je spremna nastaviti finansirati Park u visini do 40% ukupno potrebnih sredstava za „hladni pogon“.
3. Federalna vlada – projektna stručna skupina priprema Studiju izvodljivosti za proglašenja dijela Parka zaštićenom zonom po kategoriji IUCN 1a ili 1b. Finansiranje područja pod tom kategorijom stvara obvezu Federalnoj vladi za financiranje zaštite takvog područja, čime se stvara zakonska osnova za uključivanje Federalnog ministarstva okoliša i turizma u održivo financiranje Hutova blata. Federalna vlada na ovaj način može doprinijeti do 20% od ukupno potrebnih sredstava za financiranje „hladnog pogona“ Javnog poduzeća „Park prirode Hutovo blato“.

Municipality of Capljina - expressed a great interest to participate in the core funding of the Park. The CEPF funding will be used to create a legal framework that will enable the municipality to participate the core funding of the Park, where up to 60% of the total core fund is needed.

Cantonal government – claims it would continue financing the Park for up to 40% of the total core funding.

Federal government – the project team is preparing a feasibility study for the proclamation of a part of Hutovo Blato protected under category IUCN 1a or 1b, which would make a legal base that triggers direct financing from the Federal ministry of environment and tourism. The Federal ministry would participate with up to 20% of core funding of the Park.

Radionica u Park prirode Hutovo blato/Workshop in Nature park Hutovo blato
fotografija/photo © Marinko Dalmatin

Okolišne aktivnosti za poboljšanje ekoturizma na otoku

BOA VISTA

Zelenortska Republika

Environmental Initiatives to
Enhance Ecotourism in
Boa Vista Island,
CAPE VERDE

Glavata želva / Loggerhead sea turtle (lat. *Caretta caretta*)
fotografija/photo © Henner, Bigstock

Tekst / Text

CAROLINA OUJO

TERENSKA POSTAJA ZA MORSKE KORNJAČE

Pet od sedam postojećih vrsta morskih kornjača nalaze se u vodama Zelenortske Republike: dvije kritično ugrožene vrste, sedmopruga usminjača (*Dermochelys coriacea*) i karetina želva (*Eretmochelys imbricata*); dvije ugrožene vrste, glavate želve (*Caretta caretta*) i golema želva (*Chelonia mydas*), i jedna osjetljiva vrsta, Olive Ridley kornjača (*Lepidochelys olivacea*). No, razlog zbog kojeg je Zelenortska Republika važna za morske kornjače je činjenica da ova zemlja predstavlja jedno od najvećih svjetskih gnijezdilišta za populaciju glavate želve.

Kolonija gnijezdilišta glavate želve u Zelenortskoj Republici je druga po veličini u Atlantskom oceanu, a treća u svijetu po reproduktivnoj populaciji (poslije one u jugoistočnoj SAD i Omanu), s oko 4.000 nosećih ženki godišnje. Neke od pješčanih plaža ovog otočja su među područjima s najvećom gustoćom gnijezda kornjača diljem svijeta. Zelenortska Republika predstavlja jedinu stabilnu populaciju glavate želve u istočnom Atlantskom oceanu, od Iberijskog poluotoka do Južne Afrike, koja je jedna od 11 najugroženijih populacija morske kornjače na svijetu. Najveća prijetnja za ovu populaciju dolazi od ilegalnog lova odraslih kornjača, uglavnom nosećih ženki, ali i uslijed gubitka staništa zbog obalnog turističkog razvoja.

Oko 80% gnijezda glavate želve u Zelenortskoj Republici nalaze se na otoku Boa Vista, najistočnijem u arhipelagu. Zaštićeno područje Istočnog dijela Boa Vista otoka je najveće zaštićeno područje Zelenortske Republike s najvažnijim plažama za gniježđenje kornjača u toj republici.

NAZIV PROJEKTA / PROJECT TITLE:

Okolišne aktivnosti za poboljšanje ekoturizma na otoku Boa Vista / Environmental Initiatives to Enhance Ecotourism in Boa Vista Island

IZVODAČ PROJEKTA / ORGANISATION IMPLEMENTING THE PROJECT:

BIOS.CV – Udruga za zaštitu okoliša i održivi razvoj / BIOS.CV – Association for the Conservation of the Environment and Sustainable Development

DRŽAVA / COUNTRY: Zelenortska Republika / Cape Verde

KLJUČNA PODRUČJA BIORAZNOLIKOSTI (KBA) GDJE SE IZVODI PROJEKAT / KEY

BIODIVERSITY AREAS (KBA) OF PROJECT IMPLEMENTATION:

otok Boa Vista / Boa Vista island

Adresa/Address
Boa Vista

Contact phone:
+238 9773070

bios.cv.org@gmail.com

www.bios.cv

MARINE TURTLE FIELD STATION

Five of the seven existing marine turtles species are found in the Cape Verde waters: two critically endangered species, the leatherback turtle (*Dermochelys coriacea*) and the hawksbill turtle (*Eretmochelys imbricata*); two endangered species, the loggerhead turtle (*Caretta caretta*) and the Green turtle (*Chelonia mydas*); and one vulnerable species, the Olive Ridley (*Lepidochelys olivacea*). But the reason because Cape Verde is so important for marine turtles is that this country constitutes one of the world's largest loggerhead turtle nesting populations.

The Cape Verde loggerhead turtle nesting colony is the second largest stock in the Atlantic Ocean and the third world's largest breeding population (just after those of Southeast USA and Oman), with approximately 4,000 nesting females per year. Some of the sandy beaches of this archipelago are among the areas with a highest density of turtle nests worldwide. Cape Verde represents the only stable loggerhead turtle nesting population in the Eastern Atlantic Ocean. Major threats to this population come from illegal hunting of adult turtles, mostly nesting females, and the loss of habitat because of coastal tourist development.

For the last 14 years, BIOS.CV members have been dedicating large efforts in the study and conservation of marine turtles in Cape Verde, having been also involved in activities aiming at making competent authorities, native population and tourists aware of the importance of protecting these endangered species and their critical habitats. Furthermore, we have also encouraged sustainable development practices among locals.

Istraživačke i konzervatorske aktivnosti vezane uz populaciju glavate želve (*Caretta caretta*) u Zelenortskoj Republici započeo je na otoku Boa Vista prije 15 godina. Na ovom otoku broj gnijezda u prosjeku se procjenjuje između 12 i 14 tisuća. Povremeno, kao u 2012. godini, evidentirano je više od 20.000 gnijezda.

Za posljednjih 14 godina pripadnici BIOS.CV posvetili su veliki trud u proučavanju i očuvanju morskih kornjača u Zelenortskoj Republici, također uključujući aktivnosti koje imaju za cilj stvaranje nadležna tijela, osvješćenost domicilnog stanovništva i turista o važnosti zaštite ovih ugroženih vrsta i njihovih kritičnih staništa. Osim toga, ohrabrujemo provođenje praksi održivog razvoja među mještanima.

BIOS.CV vodi program volontiranja u našoj međunarodnoj terenskoj postaji za morske kornjače 'Fernando Soares', na plaži João Barrosa (unutar Tartaruga prirodnog rezervata, jugoistočno od otoka Boa Vista). Ovaj volonterski program traje u razdoblju od lipnja do listopada. Sudionici stječu posebnu obuku o očuvanju morskih kornjača kao i terenske aktivnosti, uključujući: morfometriju i tehniku obilježavanja, plažna mjerjenja (zbrajanje tragova i gnijezda), monitoring gnijezda, spašavanje dezorientiranih nosećih kornjača, preseljenje napuštenih gnijezda i procedure upravljanja gnijezdilištem.

Iako su većina naših volontera studenti Zelenortske Republike u Španjolske, program je otvoren za sve nacionalnosti i podrijetla. Glavni cilj našeg volonterskog programa je pomoći aktivnost monitoringa populacije glavate želve, spašavanje gnijezda i zaštita plaže na potezu 5 km od kriovolnih aktivnosti.

Godine 2013. sezona gniježđenja trajala je između 21. svibnja i 27. studenog. Devet terenskih asistenata i šesdeset šest volontera sudjelovalo je u našim aktivnostima istraživanja i očuvanja glavate želve, od čega je većina volontera ostala sa nama mjesec dana. Tijekom cijele sezone identificirali smo 6.166 tragova i 2.507 gnijezda (39% uspješnosti gniježđenja). Pratili smo 927 nosećih ženki od kojih su 569 bile nove zabilješke. Na plažama Joao Barros 91 gnijezdo je označeno i praćeno za vrijeme inkubacije. 440 porušenih gnijezda je spašeno i premješteno u mrjestilište koje je proizvelo 37.050 mladunaca koji su uspješno pušteni u more.

Glavata želva/Hatching release, fotografija/photo © BIOS.CV

Bios.cv run a volunteering program in our international marine turtle field station, where participants receive specific training on marine turtles' conservation and fieldwork activities, including: morphometric and tagging techniques, beach surveys, nest monitoring, rescue of disoriented nesting turtles, relocation of doomed nests and hatchery management procedures. The main goal of our volunteering program is to help in the loggerhead turtle population monitoring activities, rescue nests and protect a stretch of 5 km of beaches from poaching activities.

During the 2013 nesting season we identified 2.507 nests (39% nesting success). We monitored 927 nesting females of which 569 were new captures. 91 nests were marked and monitored on Joao Barrosa beaches all along the incubation time. 440 doomed nests were rescued and translocated to a hatchery, producing 37.050 hatchlings that were successfully released into the sea.

ENVIRONMENTAL EDUCATION PROGRAM ADDRESSED TO THE PRIMARY AND SECONDARY SCHOOL STUDENTS

Knowledge is the base of conservation and sustainable development. With this premise, BIOS.CV is committed with the local young population, conducting ludic activities to call their attention and transmit to them the values of the biodiversity and the keys to protect their natural heritage.

a) Coinciding with the start of the school year 2013-2014 of the Primary School, several activities (games, music, dancing, etc.) focussed on marine turtles, the most emblematic natural resource of the country, were carried out in Sal-Rei, the capital of Boa Vista, as well as in some rural populations existing within the protected areas of this island. Several local authorities such as the Municipality and the Department of Protected Areas of Boa Vista got involved in these activities. RIU Hotels & Resorts supported these events by lending its mascot (Calú, the turtle).

PROGRAM OBRAZOVANJA ZAŠTITE OKOLIŠA ZA UČENIKE OSNOVNIH I SREDNJIH ŠKOLA

Znanje je temelj očuvanja i održivog razvoja. Vođena ovom postavkom, BIOS.CV radi s lokalnom omladinom provodeći komične aktivnosti kako bi privukli njihovu pozornost i prenosi im znanja o važnosti bioraznolikosti i načinu zaštite prirodnih baština.

- a. Usporedo s početkom školske 2013. – 2014. godine u osnovnim školama, nekoliko aktivnosti (igre, glazba, ples, itd.) usredotočenih na morske kornjače najsimboličniji prirodni resurs republike, provedeno je u Sal-Rei, glavnem gradu otoka Boa Vista, kao i u nekim seoskim naseobinama koje postoje unutar zaštićenih područja ovog otoka. Pojedine lokalne vlasti, kao što su općine i Odjel za zaštićena područja otoka Boa Vista, je sudjelovalo u tim aktivnostima. Riu Hotels & Resorts je podržao aktivnosti pozajmljujući svoju maskotu (Calu, kornjaču), osiguravajući hrana i osvježavajuća pića za sudionike aktivnosti, itd.
- b. L'Ecole Francaise otoka Boa Vista posjetila je naš kamp očuvanja Glavate želve na plaži Joao Barrosa. Tu su po prvi put djeca imala priliku vidjeti noseću ženku kako polaže jaja kao i izlazak mladunaca u more.
- c. Dom mladih otoka Boa Vista, koji pripada općini, organizirao je program obuke za učenike srednjih škola na otoku. Nekoliko mladih između 16 i 18 godina boravilo je u našem kampu za očuvanje morske kornjače na plaži

b) L'école française de Boa Vista visited our loggerhead turtle conservation camp on Joao Barrosa beach. Children had the opportunity of seeing, for the first time, a nesting female laying her eggs and the release of hatchlings into the sea.

c) The Youth Centre of Boa Vista, pertaining to the Municipality, organized a training program for secondary school students of the island. Several young between 16 and 18 years stayed in our marine turtle conservation camp at Joao Barrosa for a weekend. Participants received theoretical and practical training regarding sea turtle fieldwork with the aim of opening a new perspective in their young minds and a possible future professional involvement in conservation work.

TOURIST INFORMATION

The Spanish company Riu Hotels & Resorts comprises near 34% of the tourist accommodation in Cape Verde, providing lodging to about 70% of the tourist that visit this country (ODI, CPE e WB 2012). Once a week an environmental information desk, addressed to the hotel guests, is available at the two largest tourist resorts of Boa Vista (Riu Touareg with 881 rooms and Riu Karamboa with 750 rooms). Qualified staff of Bios.cv provide information on the natural richness of Boa Vista and Cape Verde and the ongoing conservation activities intended to preserve the natural resources of the archipelago.

Edikacija/Mass class, fotografija/photo © BIOS.CV

Znanje je temelj očuvanja i održivog razvoja. Vođena ovom pretpostavkom, BIOS.CV radi s lokalnom omladinom provodeći komične aktivnosti kako bi privukli njihovu pozornost i prenosi im znanja o važnosti bioraznolikosti i načinu zaštite prirodnih baština

Knowledge is the base of conservation and sustainable development. With this premise, BIOS.CV is committed with the local young population, conducting ludic activities to call their attention and transmit to them the values of the biodiversity and the keys to protect their natural heritage.

fotografija/photo © BIOS.CV

Joao Barrosa tijekom vikenda. Sudionici su prošli teorijsku i praktičnu obuku vezanu za terenski rad s morskim kornjačama, s ciljem otvaranja nove perspektive u njihovim mladim umovima i mogućem budućem profesionalnom angažmanu na polju očuvanja.

INFORMACIJA ZA TURISTE

Španjolska tvrtka Riu Hotels & Resorts obuhvaća blizu 34% turističkog smještaja u Zelenortskoj Republici, pružajući smještaj za oko 70% turista koji dolaze u tu zemlju (ODI, CPE e WB 2012). Jednom tjedno informativni desk o okolišu za goste hotela dostupan je u dva najveća turistička naselja otoka Boa Vista (Riu Touareg sa 881 sobom i Riu Karamboa sa 750 soba).

Kvalificirano osoblje BIOS.CV pruža informacije o prirodnom bogatstvu otoka Boa Vista i Zelenortske Republike kao i o aktivnostima koje su u tijeku a namijenjene su za očuvanje prirodnih resursa u tom arhipelagu.

Tijekom 2013. godine i sezone gnijezđenja glavate želve, članovi BIOS.CV redovito su obavještavali goste hotela o važnosti plaže na otoku Boa Vista koje su kritična staništa za gnijezđenje ove vrste, ohrabrujući posjetitelje da slijede neke od osnovnih smjernica kako bi se pomoglo očuvanje morskih kornjača na otoku. Informacije i aktivnosti na podizanju svijesti proširene su i na djecu koja borave u hotelu, koristeći glazbu, didaktičke razgovore i igre kako bi se počeli brinuti o očuvanju morskih kornjača ali i oceana.

Hotelski menadžeri i osoblje blisko su surađivali s nama kako bi se smanjili utjecaji hotelske infrastrukture i rutinskih tekućih aktivnosti (rasvjeta, plažni namještaj, itd.) na susjednim plažama.

Informativne aktivnosti u Riu Rezortu na otoku Boa Vista, koji se odnose na bogatstvo bioraznolikosti otoka, provode se tijekom cijele godine.

During the 2013 loggerhead turtle nesting season, Bios.cv regularly informed hotel guests on the importance of Boa Vista beaches as a critical nesting habitat for this species and encouraged visitors to follow some basic guidelines to help with marine turtle conservation activities in the island. Information and awareness activities were expanded to children staying at the hotel, and hotel managers and staff collaborated closely with us to minimize the impacts of the hotel infrastructures and routine running activities on the adjacent nesting beaches. Information activities at Riu Resorts in Boa Vista, concerning the rich biodiversity of the island, are conducted all year round.

PRCM AWARDS

Last November 29th, at the end of the PRCM Forum, Bios.cv was awarded the "Prix de la Conservation GoWAMER 2013 -PRCM/IUCN-" for the initiative "Hatchling release programs to generate incomes for local communities".

The Regional Marine and Coastal Forum of PRCM gathers different categories of stakeholders from coastal and marine areas, including national and intergovernmental institutions, scientific institutions, national and international NGOs, socio-professional organizations, the private sector (fishing, tourism, oil) and financial partners.

They all share a common vision, which is about working "Together for a healthy and productive West African coast." The Forum is thus a unique opportunity for dialogue both between countries in the sub-region and between different sectors of intervention about the developments of coastal and marine areas. In addition, the strategic directions of the PRCM, its governance system, as well as recommendations to stakeholders are discussed within this Forum.

fotografija/photo © BIOS.CV

PRCM NAGRADE

Prošle godine 29. studenog, na kraju PRCM Foruma, BIOS.CV je nagrađen sa "Prix de la Conservation GoWAMER 2013 - PRCM/IUCN" za inicijativu "Program grijezdilišta u cilju stvaranja prihoda za lokalne zajednice".

PRCM, Regionalni marinski i obalski Forum održava se svakih 18 mjeseci u drugom glavnom gradu, okupljujući različite kategorije sudionika iz obalnih i morskih područja, uključujući nacionalne i međuvladine institucija, znanstvene institucije, domaće i međunarodne nevladine organizacije, socio-profesionalne organizacije, privatni sektor (ribarstvo, turizam, proizvodnja ulja) i finansijske partnere.

Svi oni dijele zajedničku viziju koja glasi "Zajedno za zdravu i produktivnu zapadnoafričku obalu". Stoga je Forum jedinstvena prilika za dijalog između zemalja podregije i između različitih sektora intervencije o razvoju obalnih i morskih područja. Osim toga, strateški pravci PRCM, njegov sustav upravljanja, kao i preporuke sudionicima raspisljaju se na ovom forumu.

Cilj našeg prijedloga bio je da se integrira očuvanje morskih kornjača u turizam, s ciljem održivog razvoja lokalnih zajedница. Ova nagrada je jedna od najvažnijih za očuvanje okoliša koja postoji u Africi.

BROJANJE PTICA NA OTOKU BOA VISTA

Treće, po redu, ornitološko brojanje na otoku Boa Vista, financirano od strane Cabeólica, će se izvoditi od sredine prosinca 2013 do sredine svibnja 2014 godine. Ovaj program će se fokusirati na praćenje lokalno ugroženih i ugroženih vrsta, kao što je crni brzan (*Fregata magnificens*), crkavica (*Neophron percnopterus*) i orao ribič (*Pandion haliaetus*). Neka od najvažnijih močvarnih područja otoka će se također redovito posjećivati u cilju provođenja popisa ptica selica.

The goal of our proposal was to integrate marine turtle conservation and tourism on behalf of the sustainable development of the local communities. This prize is among the most important conservation awards existing in Africa.

5.- BOA VISTA BIRD SURVEY

The third survey of the avifauna of Boa Vista, funded by Cabeólica, is expected to run between mid December 2013 and mid May 2014. This program will focus on the monitoring of local endangered and threatened species such as the Magnificent frigatebird (*Fregata Magnificens*), the Egyptian vulture (*Neophron percnopterus*), and the osprey (*Pandion haliaetus*). Some of the most important wetland areas of the island will also be regularly visited to conduct censuses of migratory bird species.

The loggerhead sea turtle (*lat. Caretta caretta*), or loggerhead, is an oceanic turtle distributed throughout the world. It is a marine reptile, belonging to the family Cheloniidae. The average loggerhead measures around 90 cm (35 in) long when fully grown, although larger specimens of up to 280 cm (110 in) have been discovered. The adult loggerhead sea turtle weighs approximately 135 kg (298 lb), with the largest specimens weighing in at more than 450 kg (1,000 lb). The skin ranges from yellow to brown in color, and the shell is typically reddish-brown. No external differences in gender are seen until the turtle becomes an adult, the most obvious difference being the adult males have thicker tails and shorter plastrons than the females.

Glavata želva (*lat. Caretta caretta*) je vrsta morske kornjače koja kao i kopnene kornjače spada u drevni red *Chelonia*. Jedna od najtipičnijih osobina morskih kornjača je oklop, čvrsta koštana struktura koja prekriva gotovo cijelo tijelo i sve unutarnje organe. Kod odraslih glavatih želvi oklop je ovalnog oblika, s gornje je strane crvenkasto-smeđ, a svjetložučast s donje. Građen je od velikih proširenih rebrenih kostiju, prekrivenih rožnatim pločama. Odrasle jedinke dostižu duljinu oklopa i do 110 cm i tjelesnu težinu do 115 kg. Ime je dobila prema karakteristično velikoj glavi sa snažnim čeljusnim mišićima.

OPORAVAK PRIRODNIH VRIJEDNOSTI REZERVATA

SANTA LUZIA

*Recovery of the natural values of Santa
Luzia Reserve in Cape Verde*

Tekst i fotografija / Text and photo author

PEDRO GERALDES

otok Santa Luzia/island Santa Luzia

otok Raso/Island Raso

Nenaseljeni otoci Raso i Santa Luzia predstavljaju prioritetna i ključna područja biološke raznolikosti koji se nalaze u Zelenortskoj Republici. Vlada ove države, priznajući svoju neusporedivu vrijednost, 2003. godine uspostavlja morsko zaštićeno područje koje obuhvaća sva tri otoka (Raso, Santa Luzia i Branco) i okolno more.

Ovaj rezervat je iznimno važan za očuvanje prirode, kako na nacionalnoj tako i na međunarodnoj razini, s nekoliko endemskih i vrlo ugroženih vrsta. Stanište je cijele svjetske populacije kritično ugrožene Lasso ševe (*Alauda razae*) i najvažnije poznate kolonije gnjezdarsica Zelenortske Republike, zelenortski zovoj (*Calonectris edwardsii*), kao i mnogih drugih morskih ptica i vrsta s nepovoljnijim statusom zaštite u okviru regije i zemlje. Nekoliko vrsta kopnenih gmazova i nekoliko endemskih vrsta je prisutno. Ugrožena glavata želva (*Caretta caretta*), po kojoj je Zelenortska Republika na trećem mjestu na svijetu po broju populacije, a jedina u istočnom Atlantiku, razmnožava se u Santa Luzia-i s populacijom većom od 500 ženki. Ovi otoci nemaju stalnih ljudskih naselja ili sela, ali su bili naseljeni dvijema obitelji pastira u 19. stoljeću, a danas ih redovito posjećuju ribari koji tu provode večeri dok se upoznaju s okolnim morima.

The uninhabited islands of Raso and Santa Luzia are Priority Key Biodiversity Areas, located in the Republic of Cape Verde. The Cape Verde government, recognising its unparalleled value, created in 2003 a marine protected area, that comprises all three islands (Raso, Santa Luzia and Branco) and the surrounding sea. This reserve is exceptionally important for nature conservation both at a national and international level with several endemic and highly threatened species. It holds the entire world population of the Critically Endangered Raso Lark (*Alauda razae*) and the most important known breeding colony of Cape Verde Shearwater (*Calonectris edwardsii*), among many other seabirds and species with unfavourable conservation status within the region and the country. Several terrestrial reptile species and a few endemic ones are present. The Endangered Loggerhead Turtle (*Caretta caretta*), of which Cape Verde holds the third largest population in the world and the only one in the eastern Atlantic, breeds in Santa Luzia, with a population larger than 500 nesting females. These islands do not have any permanent human settlements or villages, but were inhabited by two families of shepherds in the 19th century and nowadays they are regularly visited by fishermen that spend the night while exploring the surrounding seas.

Adresa/Address
Avenida João Crisóstomo,
n.º 18 - 4.º Dto.
1000-179 Lisboa
Contact phone/fax:
+351 21 322 04 30
+351 21 322 04 39

Otoci imaju povijest krivolova u nekontroliranim razinama, lovljenja morskih ptica i kornjača. Unatoč statusu rezervata, ove prijetnje još uvijek značajno utječu i uzrokuju gubitak bioraznolikosti. Očuvanje na otoku Santa Luzia posebno je nepovoljno: zagađeni, neregularni i privremeni ribarski kamp, nepoznata razina krivolova morskih kornjača, prisutnost divljih mačaka, nekontrolirane posjete i potpuni nedostatak nadzora odlikuje otok, iako bi mogao biti jedan od najvažnijih utočišta morskih životinja u sjevernom Atlantiku relativno liшенog od divljih životinja.

Godine 2013. uz potporu Partnerskog fonda za kritične ekosustave (CEPF), Portugalsko Društvo za proučavanje ptica (SPEA) i lokalna nevladina udruga, BIOSFERA, započeli su ambiciozan projekt koji ima za cilj uklanjanje stranih predatorskih vrsta s otoka Santa Luzia, seobu Lasso ševe s otoka Raso na otok Santa Luzia, kao i poboljšanje staništa za gniježđenje morskih ptica. Ostali partneri, poput RSPB ili Parka prirode Madeira podržavaju projekt, uz pomoć BIOSFERE sa svojim iskustvom u sličnim projektima. Ovaj projekt ima za cilj poduprijeti obnovu otoka Santa Luzia (i bolje očuvan susjedni otok Raso) kako bi se postigao bolji status zaštite, prvi i odlučujući korak u misiji da pretvoriti ovu skupinu otoka u utočište za biljni i životinjski svijet, pružajući modele za integrirano upravljanje morskim i obalnim područjem u regiji.

Godinu dana nakon početka projekta imamo više informacija o ciljanim vrstama, kako o stranim predatorskim vrstama tako i o prirodnim stanovalnicima tih otoka. Sveobuhvatna operacija uklanjanja mačaka s otoka je u završnoj fazi planiranja, što će vjerojatno značiti početak budućeg sustava nadzora na otoku. Protokoli su definirani i slijedi anketiranje prisustva miševa, gmazova i ptica tijekom ciklusa od jedne godine, a rezultati će omogućiti pomno praćenje svih promjena na otocima u narednim godinama.

otok Santa Luzia/island Santa Luzia

NAZIV PROJEKTA / PROJECT TITLE

Oporavak prirodnih vrijednosti rezervata Santa Luzia / Recovery of the natural values of Santa Luzia Reserve in Cape Verde

IZVODAČ PROJEKTA / ORGANISATION IMPLEMENTING THE PROJECT

SPEA – Udruga za istraživanje ptica Portugalske / SPEA – The Portuguese Society for the Study of Birds

DRŽAVA / COUNTRY: Zelenortska Republika / Cape Verde

KLJUČNA PODRUČJA BIORAZNOLIKOSTI (KBA) GDJE SE IZVODI PROJEKAT / KEY BIODIVERSITY AREAS (KBA) OF PROJECT IMPLEMENTATION

otok Santa Luzia, otok Raso / Santa Luzia island, Raso island

spea@spea.pt

www.spea.pt

The islands have a history of uncontrolled levels of poaching and harvesting of seabirds and sea turtles and despite its reserve status these threats are all still highly impacting and causing biodiversity loss. The conservation situation on Santa Luzia in particular is unfavourable: a polluted, unregulated, semi-permanent fisherman's camp, unknown levels of sea turtle poaching, presence of feral cats, uncontrolled visiting and a total lack of surveillance and wardening renders this island, which could be one of the most important marine wildlife refuges in the northern Atlantic, relatively devoid of wildlife.

In 2013, with the support of the Critical Ecosystems Partnership Fund (CEPF), the Portuguese Society for the Study of Birds (SPEA) and a local NGO, BIOSFERA, started an ambitious project that aims to remove alien predator species from Santa Luzia, and translocate Raso Larks from Raso to Santa Luzia, as well as to improve the seabird breeding habitat. Other partners, such as RSPB or the Madeira Natural Park, are supporting the project and helping Biosfera with their experience in similar projects. This project aims to support the restoration of Santa Luzia (and the better preserved neighbouring island of Raso) to achieve a better conservation status, the first and decisive step in a mission to turn this group of islands into a haven for wildlife, providing a model for integrated marine and coastal management in the region.

A year after the beginning of the project we have now more information on the target species, both the alien predators and the natural inhabitants of these islands. A comprehensive operation to remove cats from the island is in the final planning stage and it will probably involve the beginning of a future wardening system in the island. Protocols were defined and followed to survey mice, reptiles and birds along a full year cycle and these results will allow a close monitoring of all the changes in the islands in the future years.

Tijekom ljetnih mjeseci BIOSFERA je također postavila dva stalna volonterska kampa za nadzor i zaštitu morske kornjače u vrijeme gniažđenja kao i kolonije morskih ptica. Nekoliko stotina mlađih kornjača preživjelo je i otišla na more, da bi se mogle opet vidjeti na tim istim plažama 20 godina kasnije kada dođu do dobi za razmnožavanje. Lov na morske ptice sveden je na nulu ove godine, tako da je projektni tim mogao proučavati njihovu prehranu, njihova područja za hranjenje i pratiti njihovu populaciju. Čak su otkrivenе i nove kolonije morskih ptica gnjezdarica na otoku Santa Luzia.

Nekoliko kamera sa senzorima pokreta raspoređene su u cilju proučavanja kretanja mačaka i područja koja obilaze. Tijekom provedbe projekta radna sposobnost i znanje aktivista BIOSFERE I tima značajno je poboljšana, posebice za poštovanjem stalnog osoblja i definiranjem novih internih pravila upravljanja. To će omogućiti timu BIOSFERE da se bavi projektima većih razmjera, te da pomaže manje lokalne nevladine organizacije.

Aktivisti BIOSFERE su oduvijek surađivali s ribarima i lokalnim zajednicama u cilju zaštite prirodnih vrijednosti Zelenortske Republike od kojih svi ovise. Sve kontaktirane zajednice vide ovaj projekt kao poboljšanje, te su se obvezale da pomažu tijekom sljedeće faze, čak i ako to zahtijeva neke promjene u njihovim tradicionalnim navikama. Daljnji rad je svakako neophodan, ali i nova pravila za upravljanje i korištenje otoka da bi se sačuvala najosjetljivija područja i vrste.

During the summer months BIOSFERA also set two permanent volunteer camps to monitor and protect the nesting sea turtles and the seabird colonies. Several hundred baby turtles survived and departed to the sea just to be seen again in these beaches 20 years from now, when they reach the breeding age.

The harvesting of seabirds was reduced to zero this year and the project team studied their diet, their foraging areas and monitored their populations. New colonies of breeding seabirds were even discovered in Santa Luzia.

Several motion sensor cameras were deployed to study the movement of the cats and their preferred areas. During the project execution the work capacity and knowledge of BIOSFERA I team improved significantly, with the hiring of permanent staff and the definition of new internal rules of governance. This will allow BIOSFERA Team to deal with projects of a larger scale and also to help smaller local NGOs.

BIOSFERA has always worked with fishermen and local communities in the past to protect the nature values from Cape Verde from which they all depend. All the communities contacted see this project as an improvement and are committed to help during the next stage, even if it will require some changes in their traditional habits. Further work is still necessary as well as new management rules to use the island and to preserve the most sensitive areas and species.

otok Santa Luzia/island Santa Luzia

Samonikla

DIVLJA LOZA

UZ OBALE RIJEKE KRKE I NERETVE U

Hrvatskoj i Bosni i Hercegovini

*Locating the Wild Grapevine Along the
River Banks of Krka, Croatia*

Tekst / Text

**GORAN ZDUNIĆ, LUKRECIA BUTORAC, KATARINA
HANČEVIĆ, ANA MUCALO, TOMISLAV RADIĆ,
ANITA JURKOVIĆ, MARIJO LEKO**

office@krs.hr

www.krs.hr

Divilja (šumska) loza (*Vitis vinifera subsp. sylvestris*) datira iz vremena Pleistocena (prije više od 10000 godina). Unikatna je i genetski različita od kultivirane vinove loze (*Vitis vinifera subsp. sativa*). Sadašnja populacija evropske divlje loze predstavlja davnu šumsku formu od koje su u procesu domestikacije nastale sve danas poznate moderne sorte vinove loze (Negrul, 1938.). Dvodomna je biljna vrsta što znači da u prirodi egzistira podjednak broj muških i ženskih individua. U pravilu nastanjuje netaknute šume u Mediteranu s puno vode u blizini.

Wild (Forest) Grapewine (*Vitis vinifera subsp. sylvestris*) dates back from the time of Pleistocene (more than 10.000 years ago). It is unique and genetically different from the cultivated Grapewine (*Vitis vinifera subsp. sativa*). Current population of European Wild Grapewine presents an ancient forest form and all the known modern sorts of wine have been derived from this form in the process of domestication (Negrul, 1938.). It is a dioecious species meaning an equal number of male and female individuals exist in nature. Usually it grows in intact forests of Mediterranean with lots of water in vicinity.

U dva projekta podržana od međunarodne fondacije za zaštitu bioraznolikosti Critical Ecosystem Partnership Fund (CEPF) istražujemo divlju (šumsku) lozu (*Vitis vinifera* subsp. *sylvestris*) koja se nalazi na svjetskoj listi ugroženih biljnih vrsta. Staništa za ovu vrstu su prilično ograničena u svijetu. Tijekom terenskih ekspedicija u području rijeka Krke i Neretve (Hrvatska i Bosna i Hercegovina) pronašli smo nekoliko različitih formi divlje loze. Nastanjuje uglavnom vrlo vlažna područja u neposrednoj blizini rijeka, iako nekoliko formi egzistira u samom kršu podalje od izvora vode. Istraživanje divlje loze provodimo putem morfoloških i molekularnih DNA markera u cilju dobivanja bolje slike o genetskoj strukturi i ekologiji divlje loze u krškom području Dalmacije i Hercegovine.

Područje uz rijeke Krku i Neretvu činilo se upravo vrlo prikladno stanište za divlju lozu. Krka i Neretva predstavljaju vrlo važne rijeke jadranskog slijeva. U proljeće 2013. godine krenuli smo u ekspediciju s ciljem pronalaska preostalih populacija divlje loze. Pokrenuta su dva projekta: jedan u Hrvatskoj s ciljem lociranja divlje loze uz obale rijeke Krke i drugi u Hercegovini s ciljem detaljnije analize divlje loze uz rijeku Neretvu. Projekt u Hrvatskoj je proveden tijekom 2013. godine, dok je projekt u Bosni i Hercegovini započeo u 2013. i traje do prosinca 2014.

Projekti su potpomognuti od strane međunarodne fondacije za zaštitu bioraznolikosti Critical Ecosystem Partnership Fund (CEPF) i provode ih Institut za jadranske kulture i melioraciju krša iz Splita zajedno sa Javnom ustanovom Nacionalnim Parkom Krka iz Šibenika i Federalnim Agromediterskim Zavodom iz Mostara. U projekt su uključeni stručnjaci različitih specijalnosti: vinogradari, biolozi i šumari. Istražili smo mnoge lokalitete uz Krku i Neretvu te detektirali nekoliko različitih formi divlje loze. Morfologija i način rasta loze bez utjecaja čovjeka sugeriraju da se radi o podvrsti *sylvestris*. Njena prisutnost ukazuje na relativno očuvano stanište za ovu biljnu podvrstu pri čemu se ova područja mogu ubrojiti među ograničena svjetska područja gdje se divlja loza još uvjek može naći na originalnim staništima.

Identifikaciju divlje loze provodimo putem morfoloških i DNA markera. Genetska struktura je prilično složena i vrlo tjesno povezana sa kultiviranom lozom. Unutar prirodnih populacija moguće je pronaći i „prebjegje kultivirane loze“, zapravo sorte kultivirane loze koje su pobegle u divljinu iz kontaktne zone poljoprivrede. Takoder, postoji mogućnost formiranja križanaca između divlje i kultivirane loze.

The area along Krka and Neretva rivers seemed convenient for Wild Grapewine. Both rivers are known to be very important rivers of the Adriatic basin. In spring 2013 an expedition was organized, aiming to discover remnant populations of Wild Grapewine. Two projects have been supported, one in Croatia focusing to locate Wild Grapewine along Krka river and another in Herzegovina aiming to further analyze Wild Grapewine along Neretva river. Croatian part of the research was accomplished in May 2013 while the research in Bosnia and Herzegovina started in 2013 and will continue until December 2014. Both projects have been financed by the Critical Ecosystem Partnership Fund and are implemented by Institute for Adriatic Crops and melioration of Karst from Split with the help of National Park Krka authorities from Šibenik and the Federal Agromediterranean Institute from Mostar. Different experts are involved in project activities: wine-growers, biologists and foresters. Many localities have been surveyed along Krka and Neretva rivers and several different forms of Wild Grapewine have been detected.

Morphology and growing patterns of Grapewine without human interference suggest the form found is *sylvestris*. Its presence indicates relatively preserved habitat of the very subspecies, and areas where Wild Grapewine is found are one of the very few localities in the world where the species can be found in its original habitat.

ADRESA

**Instituta za
jadranske kulture
i melioraciju krša**
Put Duilove II, p.p. 288
21000 Split
Hrvatska
Telefon: +385 21 43 44 44
Fax: +385 21 31 65 84

ADDRESS

**Institute for
Adriatic Crops
and Karst
Reclamation**
Put Duilove II, p.p. 288
21000 Split, Croatia
Phone: +385 21 43 44 44
Fax: +385 21 31 65 84

ADRESA

Javne ustanove Nacionalni park Krka

Trg Ivana Pavla II br. 5
22000 Šibenik
Hrvatska
Telefon: +385 22 201 777
www.npkhrka.hr
info@npk.hr

ADDRESS

Public Institooton National Park Krka

Trg Ivana Pavla II br. 5
22000 Šibenik
Croatia
Phone: +385 22 201 777
www.npkhrka.hr
info@npk.hr

Istraživanja divlje loze su tek na početku i sigurno će u narednom razdoblju bolje otkriti sliku divlje loze na ovim prostorima. Naša ekspedicija potvrdila je činjenicu da je blizina vode vrlo dobro stanište za divlju lozu i u skladu je s ostalim evropskim istraživanjima gdje su divlju lozu također pronašli u blizini rijeka.

Primijetili smo da divlja loza najčešće raste u blizini smokve (*Ficus carica L.*) što sugerira na njihove prilično slične zahtjeve za staništem. Izgleda da obje vrste preferiraju obilne količine vode. Stupanj biljne bioraznolikosti je prilično velik uz same rijeke. Vegetacija koja raste u neposrednoj blizini divlje loze je bila tipična šumska, mediteranska i ukupno smo determinirali više od 60 različitih šumskih biljnih drvenastih vrsta.

S obzirom na relativno dobru rasprostranjenost divlje loze uz obale Krke i Neretve, vjerujemo da nezabilježenih populacija divlje loze ima i na obalama drugih krških rijeka u Hrvatskoj i Bosni i Hercegovini. Ekspediciju bi svakako trebalo nastaviti dalje i zaštiti preostale populacije divlje loze na njihovim originalnim staništima. Glavna prijetnja njenoj daljnjoj egzistenciji na ovim prostorima je

Identification of Wild Grapewine is done using morphologic DNA markers. Genetic structure is rather complicated and tightly connected to the cultivated Grapewine. Within natural populations “escaped cultivated Grapewine” can be found, actually sorts of cultivated Grapewine that escaped to the wilderness from contact zones of agriculture land. Also, forming of hybrids of the two forms (wild and cultivated) is possible. One is sure – research of the Wild Grapewine has just started and next period will reveal a better picture of the species in this region. Our expedition proved the assumption that the vicinity of water is very beneficial for the species and is in accordance to similar research from Europe where Wild Grapewine was also found close to rivers.

We have noticed that the Wild Grapewine most commonly grows in vicinity of Fig trees (*Ficus carica L.*) suggesting similar demands of the two species in terms of habitat selection. Both species seemingly prefer abundance of water. Degree of biodiversity is rather high along the rivers. Vegetation in near vicinity of Wild Grapewine was typically Mediterranean

ljudski čimbenik. Ovo se kroz povijest pokazalo kao vrlo značajno jer je čovjek šireći svoja naselja uz obale rijeka dobrim dijelom smanjio populaciju divlje loze.

S aspekta modernog vinogradarstva grožđe divlje loze ima vrlo slabu upotrebnu vrijednost. Međutim, neka svojstva, poput otpornosti na gljivične bolesti ili tolerantnost na neke biotičke i abiotičke čimbenike valjalo bi detaljnije istražiti i ona bi mogla biti od koristi u oplemenjivanju loze i igrati bitnu ulogu za budućnost uzgoja vinove loze. Upravo ova svojstva nisu bila od važnosti tijekom domestikacije loze, nego naprotiv favorizirala su se svojstva poput krupnoće bobica, količine i ukusa ploda. Na kraju, važnost očuvanja divlje loze se očituje u stabilnosti ekosustava koje se bazira na bioraznolikosti, a gdje je uloga divlje loze nezamjenljiva. Čovjek razumnim odnosom prema prirodi treba osigurati uvjete za daljnju egzistenciju bioraznolikosti i optimalno funkcioniranje ekosustava.

**PROJEKT U HRVATSKOJ JE PROVEDEN
TIJEKOM 2013. GODINE, DOK JE
PROJEKT U BOSNI I HERCEGOVINI
ZAPOČEO U 2013. I TRAJE DO
PROSINCA 2014.**

NAZIV PROJEKTA / PROJECT TITLE

Samonikla divlja loza uz obale rijeke Krke i Neretve u Hrvatskoj i Bosni i Hercegovini / Locating the Wild Grapevine Along the River Banks of Krka, Croatia and River Neretva, Bosnia and Herzegovina

IZVOĐAČ PROJEKTA / ORGANISATION IMPLEMENTING THE PROJECT

IAC - Institut za jadranske kulture i melioraciju krša / IAC - Institute for Adriatic Crops and Karst Reclamation

DRŽAVA / COUNTRY: *Hrvatska, Bosna i Hercegovina / Croatia, Bosnia and Herzegovina*

KLJUČNA PODRUČJA BIORAZNOLIKOSTI (KBA) GDJE SE IZVODI PROJEKAT / KEY BIODIVERSITY AREAS (KBA)

OF PROJECT IMPLEMENTATION

rijeka Krka, rijeka Neretva / Krka river, Neretva river

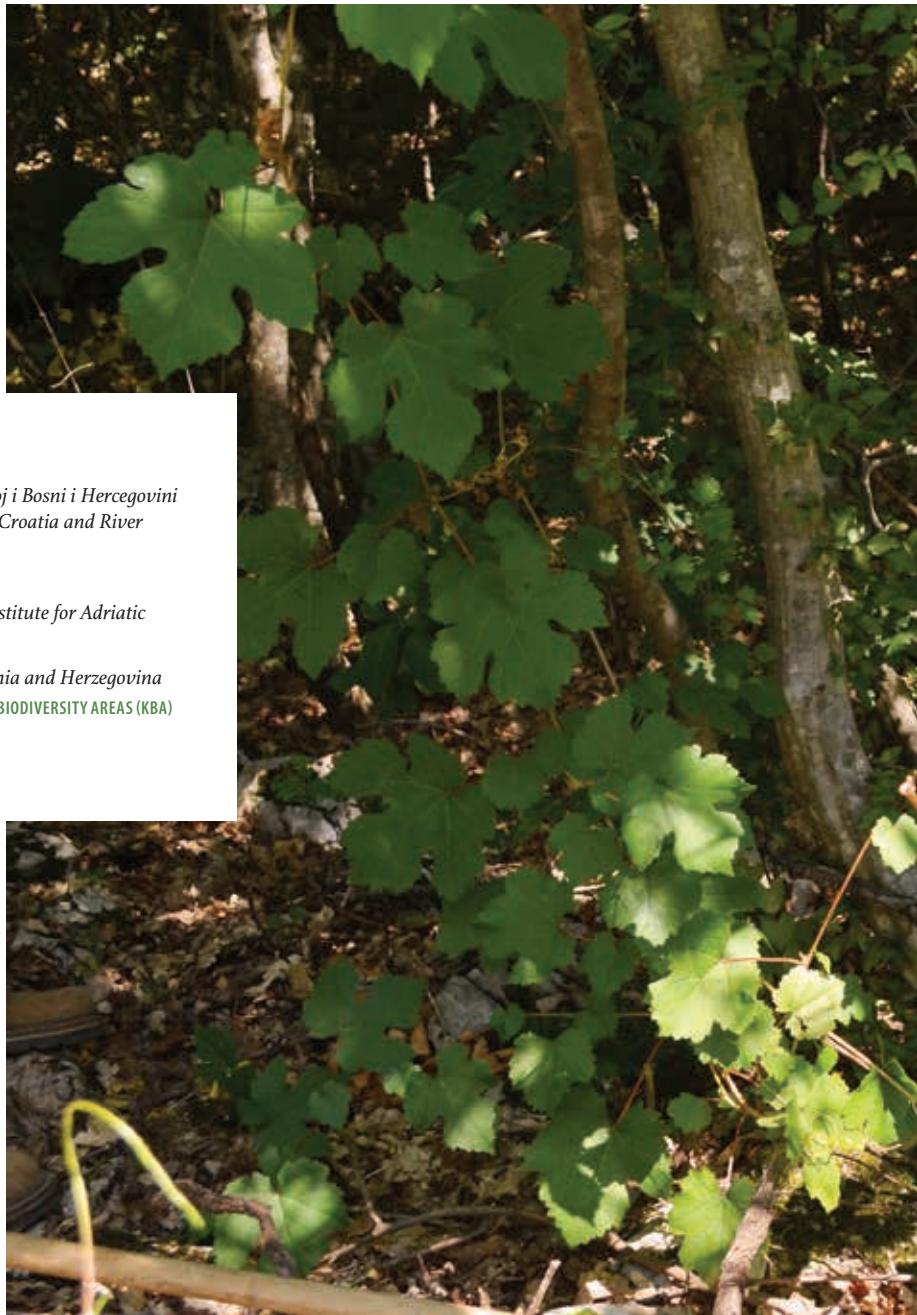
**CROATIAN PART OF THE RESEARCH
WAS ACCOMPLISHED IN MAY 2013
WHILE THE RESEARCH IN BOSNIA
AND HERZEGOVINA STARTED IN
2013 AND WILL CONTINUE UNTIL
DECEMBER 2014.**

forest vegetation and more than 60 species of different woody plant species have been identified.

According to relatively good distribution of Wild Grapewine along Krka and Neretva rivers, we believe that there are other undiscovered populations on riverbanks of other Karst rivers in Croatia and in Bosnia and Herzegovina. The research should definitely continue and protection of remaining populations of Wild Grapewine in its original habitat should be a priority. Main threat of species' further existence in this region is human factor. That was proved to be very significant in the past when people have considerably decreased wild population of Wild Grapewine in the process of extension of settlements following rivers. From the aspect of modern

ADRESA
Federalni
Agromediterranskog
Zavoda
Biskupa Čule br. 10,
88000 Mostar, Bosna i
Hercegovina
Telefon: +387 36 335 050
Fax: +387 36 335 051
www.faz.ba

ADDRESS
Federal
Agromediterranean
Institute
Biskupa Čule br. 10,
88000 Mostar, Bosnia
and Herzegovina
Phone: +387 36 335 050
Fax: +387 36 335 051
www.faz.ba

Wild Grapewine (*Vitis vinifera* subsp. *Sylvestris*) has been a subject of research, funded by two CEPF Small Grants. Habitat of this species is very limited for this species elsewhere in the world. During field expeditions to Krka river (Croatia) and Neretva river (Bosnia and Herzegovina) we were able to find several different forms of Wild Grapewine. The species inhabits mostly areas with high moisture alongside rivers, however a couple of forms can survive also in rocky areas further away from water sources. Research of Wild Grapewine is done through morphology and molecular DNA markers that help us in obtaining a better idea of genetic structure and ecology of the species in karstic area of Dalmatia and Herzegovina.

wine-growing Wild Grapewine grapes has a very low usability value. However some features like resistance to fungal disease and tolerance to different biotic and abiotic factors should be studied further as they could benefit refinement of cultivated Grapewine and play an important role for the future breeding of Grapewine. Exactly those features have been largely neglected in the past, while on the other hand the size of berries, amount and flavor of fruits have been favored. Last but not least – the importance of Wild Grapewine preservation is indicated in the ecosystem stability, where, based on biodiversity, the role of Wild Grapewine is irreplaceable. With its sensible attitude towards nature man needs to ensure conditions for future existence of biodiversity and optimal ecosystems functions.

Pilot projekt

UZGOJ KRMNOG BILJA u zaštićenim područjima

Tekst i fotografije / Text and photo author

RAMI A. EL-AKHRAS

Piloting Green Fodder Agriculture at Protected Areas

USDWE je neprofitna nevladina organizacija ustanovljena 2011. godine sa sjedištem u Jordanu. Glavni cilj organizacije je pisanje i provedba projekata zaštite okoliša koji teže održivom razvoju zajednica u cilju prevladavanja siromaštva posebno u ranjivim i udaljenim zajednicama.

USDWE želi uvođenje novina i inovacija kako bi utjecali na razvoj zajednica, rame uz rame s konvencionalnim metodama. Pioniri smo u provedbi tehnologije zelenog uzgoja krmnog bilja i hidroponske poljoprivrede, gdje smo uspjeli dokazati svoj uspjeh, izvedivost i plodne rezultate.

spea@spea.pt

www.spea.pt

info

NAZIV PROJEKTA: Pilot projekt uzgajanja krmnog bilja u zaštićenim područjima

IZVOĐAČ(I) PROJEKTA: Ujedinjeno društvo za razvoj vodnih resursa i okoliša (USDWE)

DRŽAVA: Jordan

KLJUČNA PODRUČJA BIORAZNOLIKOSTI (KBA) GDJE SE IZVODI PROJEKT: Mujib

ADRESA: 11941 Amman, P.O.BOX 2184, Jordan

Kontakt telefon: +962 6 5563 760

Fax: +962 6 5563 761

vo je pilot projekt i pionir u području sigurnosti hrane, te je jedan od pametnih i prihvatljivih projekata na okoliš jer pruža zelenu krmu za stoku tijekom cijele godine i to po povoljnim cijenama, bez iscrpljivanja tla ili vode i korištenje vertikalnih prostora. To je strateški projekt u domeni sigurnosti hrane, imajući u vidu da će pružiti priliku poljoprivrednicima, udrugama i rančerima da primjenjuju ovu novu tehnologiju u velikoj mjeri za proizvodnju hrane s razumnim cijenama i izvrsnom kvalitetom.

This is a pilot and pioneer project in the field of food security. It is a smart and friendly project to the environment as it provides green fodder for livestock throughout the entire year for reasonable prices without depletion of the soil or water and benefiting from vertical spaces. It is a strategic project in the field of food security as it will give the opportunity for farmers, associations and ranchers to apply this new technology on a large scale to produce fodder for reasonable prices with excellent quality.

The installed unit is fully automated and isolated. It is working by following very simple steps and buttons. Seeds are put on fiberglass trays and the unit provides the necessary natural conditions for seeds such as fog, water, light and temperature at certain degrees.

The product life cycle is 7 days from date of agriculture to the date of harvest, throughout the entire year. Stem length produced in this period is from 25 to 30 cm. At this point, the product is richest in minerals & protein. Moreover, this technology needs only 10% of the water needed in conventional agriculture.

Instalirani uređaji u potpunosti su automatizirani i izolirani a funkcioniraju slijedeći vrlo jednostavne korake i gumbove. Sjemenke ječma se stave na plastične tacne bez dodavanja bilo kakve prehrane, jer sama jedinica osigurava sve potrebne i prirodne uvjete za sjeme kao što su magla, voda, svjetlo i temperatura određenog stupnja.

Životni ciklus proizvoda je 7 dana od datura klijanja do dana žetve, tijekom cijele godine. Duljina stabljike proizvedene u ovom razdoblju je od 25 do 30 cm. U toj fazi proizvod je najbogatiji mineralima i proteinima. Osim toga, ova tehnika treba 10% vode inače potrebne u konvencionalnoj poljoprivredi.

Krma koja se ne iskoristi u roku od tri dana od berbe može se preraditi u suhu krmu putem anaerobnih procesa, koja se kasnije pohranjuje na duži vremenski period. U ovom procesu nema gubitaka.

Ova tehnologija predstavlja učinkovit alat koji će doprinijeti ukupnim naporima usmjerenim na poboljšanje održivosti zaštićenih područja i zaštite njihovih ekosustava kroz kontrolu i sprječavanje pretjerane ispaše na prirodnim zemljištima. Osim toga, ova tehnologija će značajno doprinijeti smanjenju siromaštva ljudi koji ovise o stoci, jer će proizvesti stočnu hranu koja je bogata prehrana tijekom cijele godine i uz pristupačne cijene. To će se povoljno odraziti na povećanje stočarske proizvodnje mlijeka i mesa, te podići istu na višu kvalitetu smanjujući bolesti kod goveda i povećavajući udio (TWINNING) među govedima. Upravo iz tih razloga je važno podići javnu svijest o važnosti prioritetskih ključnih područja biološke raznolikosti, uključujući i one koji imaju nezamjenjivu biljnu bioraznolikost i potrebe za širenjem dobre poljoprivredne prakse, kao što je provođenje tehnologije proizvodnje zelenog krmnog bilja s obzirom da pruža finansijske mehanizme za podršku zaštićenih područja, dok istovremeno utječe na jačanje održivog života i promidžbu upravljanja prioritetskim ključnim područjima bioraznolikosti od strane samih zajednica.

This is a **pilot and pioneer project in the field of food security**. It is a smart and friendly project to the environment as it provides green fodder for livestock throughout the entire year for low prices, without the depletion of the soil or water and benefiting from vertical spaces. This pilot project contributed to **protecting Mujib Reserve's natural resources, and alleviating poverty** at Mujib Area through promoting livestock business within the area.

Ovo je **pilot projekt i pionirski pothvat u domeni sigurnosti hrane**, te je jedan od pametnih i prihvatljivih projekata za okoliš jer osigurava zeleno krmno bilje za stoku tijekom cijele godine i to po niskim cijenama, bez iscrpljivanja tla ili vode i korisnjenja vertikalnih prostora. Ovaj pilot projekt pridonio je **zaštititi Mujib rezervata i njegovih prirodnih resursa, kao i ublažavanju siromaštva** u Mujib regiji kroz promicanje stočarstva kao oblika poslovanja diljem područja.

USDWE is nonprofit making NGO that was established in 2011 and based in Jordan. Its main objective is designing and implementing environmental projects aiming at sustainable development of communities to overcome poverty, especially the vulnerable and remote communities.

USDWE is keen to pilot new and innovative projects side-by-side with conventional methods to develop the community. It is a pioneer in implementing the green fodder technology and hydroponic agriculture where it managed to prove its success, feasibility and fruitful results.

Fodder that is not consumed within three days of harvest can be transferred into dry fodder through anaerobic process to be stored for longer periods of time. Nothing is wasted here.

This technology is an effective tool that will contribute to the overall efforts aiming at improving sustainability of Protected Areas and protecting their ecosystems through controlling overgrazing in their natural lands. Moreover, this technology will contribute considerably to alleviating poverty of people depending on livestock for their livelihood as it will provide green fodder that is rich with nutrition during the entire year for affordable prices. This will be reflected on increasing livestock production of milk and meat at higher quality, reducing diseases among cattle and increasing the proportion of twinning among cattle born.

PROJECT TITLE: Piloting Green Fodder Agriculture at Protected Areas

ORGANISATION IMPLEMENTING THE PROJECT: USDWE - The United Society for Developing Water Resources & Environment

COUNTRY: Jordan

KEY BIODIVERSITY AREAS (KBA) OF PROJECT IMPLEMENTATION: Mujib

ADDRESS: 11941 Amman, P.O.BOX 2184, Jordan

Contact phone: +962 6 5563 760

Fax: +962 6 5563 761

It is important to raise the public awareness of the importance of priority key biodiversity areas, including those that have irreplaceable plant and marine biodiversity. It is also important to communicate the need for disseminating good agriculture practices such as implementing green fodder technology as it provides financial mechanisms to support protected areas while enhancing sustainable livelihood and promoting community management of priority key biodiversity areas.

Strengthening
Management Planning
of Mujib as a Biosphere Reserve
in Jordan

Jačanje ciklusa upravljanja
**MUJIB REZERVATOM
BIOSFERE**
u Jordanu

Kraljevsko društvo za zaštitu prirode (RSCN), nevladina organizacija (NVO), osnovana je 1966. godine pod pokroviteljstvom Njegovog Veličanstva pokojnoga kralja Husseina. Tijekom 1970-ih dodijeljena nam je provedba nacionalne mreže zaštićenih područja od strane Vlade Jordana. Od tog vremena RSCN uživa visoki kredibilitet u ispunjavanju zadatka učinkovitog upravljanja osam zaštićenih područja, što predstavlja više od 1,1% teritorija Jordana. Jedan od tih područja je Dana rezervat biosfere, koji predstavlja svjetski model integriranog očuvanja biološke raznolikosti s društveno-ekonomskim razvojnim ciljevima.

Adresa/Address

P.O. Box 1215
Jubeia 11941
Jordan

Contact phone/fax:
+962 6 5337 931
+962 6 5357 618

pr@rscn.org.jo

www.rscn.org.jo

Tekst i fotografija / Text and photo author

MAHMOUD BDOUR, koordinator/project coordinator

Projekt "Jačanje ciklusa upravljanja Mujib rezervatom biosfere u Jordanu" je saradnički pristup koji uključuje lokalne zajednice u reviziju i ažuriranje novog Plana upravljanja Mujib rezervata za razdoblje 2013. - 2018. Tijekom ovog procesa će se usvojiti zonacijska shema programa "Čovjek i biosfera (MAB)", kao i poboljšati kapaciteti lokalnih organizacija civilnog društva i socio-ekonomskih razvojnih mogućnosti.

Mujib rezervat biosfere (MBR) je osnovan 1987. godine kao drugi po veličini rezervat u Jordanu i prostire se na površini od 21.200 hektara. Rezervat se nalazi nizvodno od velikih vodenih slivova (koordinate 31° 27' N - 35°37' E) što omogućava prisutnost jedinstvenih staništa za divlje vrste nacionalnog i globalnog značaja. Osim toga, rezervat karakterizira prisutnost važnih ekosustava u središnjem gorju i južnom dijelu Jordanske doline.

The "Strengthening Management Planning of Mujib as a Biosphere Reserve in Jordan" project is a collaborative approach involving the local communities in the revision and the update of the Mujib Reserve new Management Plan for the period 2013-2018. This process will adopt the "Man and the Biosphere (MAB)" zonation scheme, as well as improve the capacity of local civil society organizations and socio-economic development opportunities.

The Mujib Biosphere Reserve (MBR) was established in 1987 as the second largest reserve in Jordan and covers an area of 21,200 hectares. The reserve is located in the downstream area of large water catchments (center coordinates 31°27' N - 35°37' E) which supports the presence of unique habitats for wildlife species of national and global importance. In addition, the reserve is characterized by the presence of important ecosystems in the central highlands and southern part of the Jordan Valley. In 1990, the reserve was identified as a wetland in the review of wetland sites of the Middle East. This was followed by recognizing the reserve as one of the most Important Birds Areas (IBAs) in the Jordan Rift Valley (BirdLife International, 1995). Since the reserve establishment, two management plans were developed where the last plan expired in 2011, which was compatible with a formal declaration for Mujib as a Biosphere Reserve in the same year. The reserve has three major zones where the wilderness area (equivalent to the core area) estimated at 12,817.52 ha, semi intensive use (equivalent to buffer zone) with 7,672.28 ha and the intensive use area (equivalent to transition zone) with 710.2 ha.

Godine 1990. rezervat je identificiran kao močvara u pregledu močvarnih područja Bliskog istoka. Nakon toga je uslijedilo priznanje područja kao jednog od najvažnijih područja za ptice (IBA) u Jordanskoj rasjednoj dolini (BirdLife International, 1995.). Od trenutka uspostavljanja rezervata razvijena su dva Plana upravljanja, od kojih je posljednji istekao 2011. godine, što se podudarilo s formalnim proglašenjem Mujib rezervata biosfere iste godine. Rezervat ima tri glavne zone gdje je područje divljine (ekvivalent centralne zone) procijenjeno na 12.817,52 ha, područje polointenzivnog korištenja (ekvivalent za tampon zonu) na 7.672,28 ha i područje intenzivnog korištenja prostora (ekvivalent prijelaznoj ili tranzitnoj zoni) na 710,2 ha. Proglašenjem rezervata pod kategorijom Rezervata biosfere počinje niz ključnih prilika ali i prijetnji, što je od velikog značaja za buduće upravljanje Mujib rezervatom i okolnim područjima, uključujući:

Proglašenje Mujib rezervata biosfere smatra se kao značajna prilika za povećanje i jačanje upravljanja rezervatom. To će se postići kroz usvajanje participativnog pristupa s lokalnim zajednicama, kao i putem razvoja trenutnog plana zonacije rezervata kako bi se zadovoljili kriteriji i funkcije Čovjek i biosfera programa (MaB). Ovaj plan će pomoći usmjeravanjem izrade Plana provedbe kojim će se osigurati smanjenje prijetnji koje utječu na prirodne resurse rezervata i jamčiti njihovu održivost.

The declaration of the reserve as a Biosphere Reserve commences a number of key opportunities and threats which is of great importance to the future management of Mujib and its surrounding areas including:

The declaration of Mujib as a Biosphere Reserve is considered as a significant opportunity for enhancing and strengthening the reserve management. This will be achieved through the adoption of a participatory approach with local communities as well as the development of the reserve's current zoning plan in order to meet the Man and Biosphere Program (MAB) criteria and functions. This plan will assist by directing the creation of the Enforcement plan which will ensure a decrease in the threats affecting the reserve's natural resources and guarantee their sustainability. Moreover, to ensure that a scientific-based zoning plan will be set up, a research strategy is urgently needed. The information on the reserve is relatively old and they are in vital need for updating. Moreover, the strategy is needed to direct data collection efforts and to serve as guidance for all future research and monitoring programs which will support the updating of the zoning plan. Developing a management plan is fundamental in order to promote a better balance between people's needs and nature, a key concept which is at the heart of the Biosphere Reserve's work.

Štoviše, kako bi se osiguralo uspostavljanje znanstveno-zasnovanog plana zonacije, hitno je potrebna istraživačka strategija istraživanja. Informacije o rezervatu su relativno zastarjeli i potrebno je njihovo ažuriranje. Osim toga, strategija treba da usmjerava napore za prikupljanje podataka i služiti kao smjernica za sve buduće programe istraživanja i praćenja koji će podržati ažuriranje plana zonacije. Razvijanje Plana upravljanja je temelj promidžbe bolje ravnoteže potreba i prirode, što predstavlja ključni koncept rezervata biosfere.

Angažman relevantnih sudionika i donositelja odluka u izradi i provedbi dosadašnjih planova upravljanja Mujib rezervatom bio je relativno slab. Osim toga, postoje neke *ad hoc outreach* aktivnosti koje se odvijaju u rezervatu. Prema tome, ovaj projekt će učinkovito podržati razvoj više

The engagement of related stakeholders and policy makers in the development and the implementation of the previous Mujib Management Plans was relatively weak. In addition, there are some ad hoc outreach activities which take place in the reserve. Accordingly, this project will effectively support the development of more systematic participatory approaches and outreach programs for all relevant stakeholders. This will lead to a raise in the level of stakeholders' awareness in order for them to support the implementation of relevant policies and conservation strategies at the national scale. As well, it will motivate local communities and relevant stakeholders to change their negative practices and attitudes towards the protected area (from its establishment to its management) and increase the level of their understanding for biodiversity values.

View from a look-out north of the Wadi: 180° panorama image of Wadi Mujib: To the left is the Al Mujib dam (in the background), to the right the Wadi continues towards the Dead Sea. Note the individual sediment layers visible on the walls.

sustavnih participativnih pristupa i outreach programa za sve relevantne sudionike. To će dovesti do povišene razine svijesti sudionika u cilju pružanja podrške provođenja odgovarajućih politika i strategija očuvanja na nacionalnoj razini. Takođe, motivirati će se lokalne zajednice i relevantne zainteresirane strane da promijene svoje negativne prakse i stavove o zaštićenom području (od momenta uspostavljanje do trenutka upravljanja), te povećati razinu njihovog razumijevanja o vrijednosti bioraznolikosti. Štoviše, kampanje za podizanje svijesti će biti razvijene kao dio programa obrazovanja za ciljane lokalne škole i žene. Obrazovni centar rezervata će djelovati kao pružatelj obuka za lokalne zajednice kako bi izgradili svoje kapacitete na području očuvanja prirode i odgovarajućih korištenja prirodnih resursa.

Moreover, awareness campaigns will be developed as part of the education program to target local schools, and women. The reserve educational center will act as a training provider for local communities to build their capacities in the fields of nature conservation and of appropriate uses of natural resources. This project will develop mechanisms to increase stakeholders' involvement and participation in a well-designed participatory approach. One mechanism will be the development of community scouting programs in order to support the local communities' livelihood and to improve conservation through programs aiming at reducing threats linked to hunting and illegal grazing. As for regional networking, the reserve management is in need for enhancing its capacity in promoting the reserve in the

The Royal Society for the Conservation of Nature (RSCN), a Non-Governmental Organization (NGO), was established in 1966 under the patronage of His Majesty late King Hussein. During the 1970's, RSCN was mandated by the Government of Jordan to implement a national network of protected areas. Since that time, RSCN has been maintaining a high credibility in fulfilling its mandate by effectively managing eight protected areas representing over 1.1 % of Jordan's area. One of which is Dana Biosphere Reserve, which represents a worldwide model for integrating biodiversity conservation with socio economic development targets.

NAZIV PROJEKTA / PROJECT TITLE:

Jačanje ciklusa upravljanja Mujib rezervatom biosfere u Jordanu / Strengthening Management Planning of Mujib as a Biosphere Reserve in Jordan

IZVODAČ PROJEKTA / ORGANISATION IMPLEMENTING THE PROJECT:

RSCN - Kraljevsko društvo za zaštitu prirode / RSCN – The Royal Society for the Conservation of Nature

DRŽAVA / COUNTRY: *Jordan / Jordan*

KLJUČNA PODRUČJA BIORAZNOLIKOSTI (KBA) GDJE SE IZVODI PROJEKAT / KEY BIODIVERSITY AREAS (KBA) OF PROJECT IMPLEMENTATION:
rezervat biosfere Mujib / Biosphere reserve Mujib

Pogled sa sjeverne strane na Wadi: 180° panorama Wadi Mujib: Na lijevoj strani je brana Al Mujib dam (u pozadini), s desne strane Wadi nastavlja prema Mrtvom moru.

Kroz ovaj projekt će se razviti mehanizmi za povećanje uključivanja i sudjelovanja dionika u dobro osmišljen participativni pristup. Jedan od mehanizama će biti razvoj programa izviđača u cilju podupiranja lokalnih zajednica za život i za poboljšanje zaštite kroz programe kojima je cilj smanjenje prijetnji povezanih s lovom i ilegalnom ispašom.

Što se tiče regionalne suradnje, upravljanje rezervatom je neophodno zbog povećanja kapaciteta u promicanju rezervata u regionalnu MAB mrežu i za primjenu Twining programa s nekim od odabranih rezervata biosfere u regiji.

Budući da se rezervat nalazi nizvodno na području šireg Wadi Mujib sliva, podložan je raznim pritiscima pogotovo uzvodno, na istočnom dijelu granica rezervata.

regional MAB network and for creating twining programs with some selected biosphere reserves in the region.

Since the reserve is located in the downstream area of the bigger Wadi Mujib catchment, it is vulnerable to various pressures especially at the upstream side, located at the eastern part of the reserve's boundaries. This side which covers an area of more than 3,000 ha.

There are many national land use planning initiatives around the reserve that are fairly taking the environmental aspects in their land use planning framework. Therefore, developing alliance with the relevant stakeholders will be an important step toward achieving sustainable conservation activities.

Ovaj dio pokriva područje s više od 3.000 ha. Postoje mnoge nacionalne planske inicijative upotrebe rezervata koje sasvim uzimaju u obzir ekološke aspekte u okviru planiranja upotrebe zemljišta. Dakle, razvoj saveza s relevantnim dionicima će biti važan korak prema postizanju održivih aktivnosti očuvanja. To se može postići kroz razvoj Integrirane prijelazne zone koja se može koristiti kao glavni instrument za poticaj i osigurati obrasce održivog korištenja zemljišta na područjima koja se nalaze oko rezervata i kojima upravljaju drugim dionicama. Postojeće mogućnosti oko rezervata mogu potaknuti stvaranje ovog integriranog modela planiranja i upravljanja, a time i poboljšanje zaštite prirode u Jordanu.

Glavni cilj projekta je poboljšati proces planiranja upravljanja i upravljačku učinkovitost Mujib rezervata biosfere i promovirati i poticati ekološki prizvuk i ekonomski održive načine korištenja prostora u rezervatu i njegove okolice.

Dakle, projekt će se provoditi u tri glavne komponente, a to su:

1) izrada Plana očuvanja i upravljanja Mujib rezervata biosfere pod nadležnošću RSCN tijekom razdoblja provedbe od pet godina (2014.-2019.), a unutar područja od 21.200 ha;

2) angažman relevantnih dionika kao partnera u procesu planiranja upravljanja i srodnih programa zaštite, te osiguranje da su oni glavni korisnici socio-ekonomskih programa, i

This can be achieved through the development of an Integrated Transitional Zone which can be used as a major instrument to facilitate and ensure sustainable landuse patterns for the areas located around the reserve and managed by other stakeholders. The existing opportunities around the reserve can foster the creation of this integrated model of planning and management and thus enhance nature conservation in Jordan.

The main objective of the project is to improve the management planning and the management effectiveness of Mujib Biosphere Reserve and to promote and encourage ecologically-sound and economically-viable land use patterns in the reserve and in its surroundings areas.

3) razvoj adekvatne integrirane prijelazne zone koja će biti dizajnirana kako bi se osiguralo donošenje boljih praksi u Mujib rezervatu i njegovoj okolini, što bi dovelo do smanjenja prekršaja koji se protive ekološkoj cjelovitosti važnih staništa i njihove povezanosti s vrstama ali i osigurati održivost Rezervatskog ekosustava i njegov integritet i izvan granica.

Glavni cilj projekta je poboljšati proces planiranja upravljanja i upravljačku učinkovitost Mujib rezervata biosfere i promovirati i poticati ekološki prizvuk i ekonomski održive načine korištenja prostora u rezervatu i njegove okoline.

The main objective of the project is to improve the management planning and the management effectiveness of Mujib Biosphere Reserve and to promote and encourage ecologically-sound and economically-viable land use patterns in the reserve and in its surroundings areas.

Therefore, the project will work under three main components, which are:

1) The development of a Conservation Management Plan for the Mujib Biosphere Reserve under the responsibility of the RSCN over a five-year implementation period (2014-2019) and within an area of 21,200 ha;

2) The engagement of relevant stakeholders as partners in the management planning processes and related conservation programs, and ensures they are the prime beneficiaries of socio-economic programs, and

3) The development of an adequate Integrated Transitional Zone which will be designed in order to ensure the adoption of better practices in the Mujib reserve and its surrounding areas which would lead to a reduction in the violations that challenge the ecological integrity of important habitats and their associated species and ensure the viability of the reserve's ecosystems and and their integrity beyond its boundaries.

PRIKAZ ODRŽIVOG UPRAVLJANJA ZNAČAJNIM ISTOČNO-MEDITERANSKIM ŠUMAMA I KLJUČNIM PODRUČJIMA BIORAZNOLIKOSTI U PLANINAMA ANTI-LIBANONA

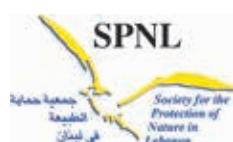
Pješačenje s pastirima / Hiking with the shepherds

Tekst i fotografija / Text and photo author
BASSIMA KHATIB, asistentica generalnog direktora/general director assistant

Hima El-Fakiha in the Anti-Lebanon Mountains: First Hima for Sustainable Grazing

Anti-Libanonski planinski masiv na granici Libanona i Sirije, okarakteriziran globalno ugroženim vrstama (biljke, gmazovi i sisavci), predstavlja prioritet ključnih područja bioraznolikosti (KBA) za ulaganja CEPF-a u Mediteran (CEPF Mediteranski Profil 2010 Hotspot , Tablica 25). Smješten u dolini rijeke Orontes i koridoru Libanonskih planina, ovo ključno područje bioraznolikosti ima najveću koncentraciju nomadskih (katunskih) pastirskih praksi za ispašu u Libanonu (više od 15.000 grla koza i ovaca), a danas je područje degradiranih prirodnih ekosustava koji propadaju uslijed prekomjerne ispaše stotinama godina unazad, dovodeći do širenja pustinja na već polu-pustinjskoj klimi koja prevladava u tom dijelu zemlje. Regiju, od Ras Baalback do Al-Fakhieh od oko 120 km², koristi više od 25 pastira (više od 450 grla po jednom pastiru) dok je predloženo područje Hima za održivu ispašu na oko 56 km².

The Anti-Lebanon mountain range on the Lebanese-Syrian border, is characterized by globally threatened species (plants, reptiles and mammals), and constitutes a priority Key Biodiversity Area (KBA) for the Critical Ecosystem Partnership Fund (CEPF) investment in the Mediterranean Basin. Situated within the Orontes Valley and Lebanon Mountains corridor, this KBA has the highest concentration of trans-human shepherd grazing practices in Lebanon (more than 15,000 goats and sheep) and is today an area of a degraded natural ecosystem that suffered from overgrazing for hundreds of years, leading to desertification in addition to the semi-desert climate prevailing in this part of the country. The region from Ras Baalback to Al-Fakhieh of around 120 Km² is used by more than 25 shepherds (more than 450 animals per shepherd) where the suggested Hima site for sustainable grazing is around 56 Km².

Adresa/Address
Awad Bldg, 6th Floor
Abdel Aziz Street
P.O.Box: 11-5665
Beirut - Lebanon
Contact phone/fax:
+961 1 343 740
+961 1 344 814

bkhatib@spnl.org

www.spnl.org

Društvo za zaštitu prirode u Libanonu (SPNL*) osnovano je 1986. godine i BirdLife je partner u Libanonu. SPNL primjenjuje znanstveno istraživanje na terenu kako bi se ustvrdila važna staništa za ptice - IBA/KBA u Libanonu uspoređujući rezultate međunarodno priznatih kriterija. Od 2004. godine SPNL promovira "Hima" ** pristup koji se temelji na zajednicama u cilju zaštite tih ključnih područja bioraznolikosti u suradnji s općinama - lokalnim vlastima.

Kroz SPNL IBA MAVA nacionalno istraživanje, Anti-Libanonske Planine su identificirane kao IBA u polu-pustinji Ras Baalback, pored drugih studija koje potvrđuju ovo područje (Ras Baalbak Al-Fakhieh) kao KBA stanište važno za biljke.

Ciljno područje karakterizira neposredna blizina okoliša i svakodnevног životnog ciklusa obližnjih ljudskih naselja. Ekonomski i socijalna vrijednosti uzgoja ovaca i koza je još uvek vrlo jaka kod stanovništva u ovom dijelu Libanona za njihov život, iako ove prakse utječu na ekološku održivost regije kroz prekomjerni uzgoj stoke i pretjeranu ispašu, što je posljedica nepostojanja alternative za njihovo preživljavanje.

**Hima je tradicionalni pristup za očuvanje prirodnih resursa koji je rasprostranjen na Arapskom poluotoku već više od 1500 godina. Započet je još u plemenskom sustavu kao potreba za sigurnost života u teškim uvjetima. Hima pristup evoluirao je iz islamske kulture koja joj je dodala vrijednosti kao što su pravednost, opće dobro, jednak mogućnosti, zajedničko donošenje odluka... Pristup Hima uključuje održivo korištenje prirodnih resursa od strane i za potrebe lokalne zajednice koje okružuju Hima područje i naglašava uključenost lokalne zajednice u proces donošenja odluka za upravljanje područjem. Ovaj pristup koristi očuvanje biološke raznolikosti, zajedno s prirodnom i kulturnom baštinom područja, uz stvaranje boljih uvjeta za život lokalne zajednice.

The Society for the Protection of Nature in Lebanon (SPNL) was established in 1986 and is the BirdLife partner in Lebanon. SPNL adopts scientific field research in order to identify Important Bird Areas (IBAs) and KBAs in Lebanon, comparing the results to internationally adopted criteria. Since 2004, SPNL has been promoting the "Hima" community-based approach for the conservation of these key biodiversity sites in collaboration with municipalities and local authorities. The Hima is a traditional approach for the conservation of natural resources that has been prevalent in the Arabian Peninsula for more than 1500 years. It started with the tribal system and the need to secure their livelihood in harsh environment. The Hima approach evolved with the Islamic culture that added to it values such as equity, common good, equal opportunities and common decision making. The Hima approach involves the sustainable use of natural resources by and for the local communities surrounding the Hima and stresses on the involvement of the local community in the decision making process for the site management.

NAZIV PROJEKTA / PROJECT TITLE:

Prikaz održivog upravljanja značajnim istočno-mediterranskim šumama i Ključnim područjima bioraznolikosti u planinama Anti-Libanona / Demonstrating Sustainable Management of Important Eastern Mediterranean Forests and Key Biodiversity Areas in the Anti-Lebanon Mountains

IZVODAČ PROJEKTA / ORGANISATION IMPLEMENTING THE PROJECT:

SPNL - Društvo za zaštitu prirode u Libanonu / SPNL – Society for the Protection of Nature in Lebanon

DRŽAVA / COUNTRY: Libanon / Lebanon

KLJUČNA PODRUČJA BIORAZNOLIKOSTI (KBA) GDJE SE IZVODI PROJEKAT / KEY

BIODIVERSITY AREAS (KBA) OF PROJECT IMPLEMENTATION:

planinski masiv Anti-Lebanon / Anti-Lebanon Mountains

Tkanje tepiha / Carpet weaving

Ovaj projekt pruža izuzetnu priliku da provede pristup očuvanja na način da obradi pitanje zaštite KBA područja, s naglaskom na uništeni ekosustav i njim vezanu bioraznolikost, ruku pod ruku s lokalnim zajednicama koje žive u ovom kritičnom ekosustavu. Opći cilj projekta je smanjiti ispaše kao ugrožavajuće aktivnosti u Anti-Libanonskim planinama KBA kroz očuvanje i upravljanje temeljeno na zajednicama, što dovodi do ostvaranje cilja projekta: poboljšanje statusa zaštite KBA u Libanoru. U cilju postizanja konačnog cilja, SPNL ohrabruje lokalne dionike i općine kao lokalnu vlast da usvoje "community-based" Hima pristup za održivu ispašu, što je rezultiralo proglašenjem El-Fekha/Jdeydeh zemlje kao Hima zaštićeno područje, službenim općinskim dekretom.

***SPNL je libanonska negeografska, nesektorska i nepolitička nevladina organizacija za okoliš. Član je IUCN, MedWet, Med NVO mreže, WANA foruma, te osnivač i član Libanonskog Foruma za Okoliš. Misija organizacije se bazira na zaštiti prirode, ptica i biološke raznolikosti Libanona za ljude, te promicanje održivog korištenja prirodnih resursa.**

Paralelno s tim, SPNL provodi nekoliko sastanaka s gradskim vlastima, razne događaje za podizanje lokalne svijesti (studenzi 2013. Hima Festival), obuke za osnaživanje žena i izgradnju kapaciteta lokalne zajednice kako bi bili u mogućnosti upravljati svojim prirodnim i kulturnim bogatstvima u bliskoj budućnosti. Među tim obukama su u tijeku i kampanje "svijesti o pravima žena" i "obuka tkanja tepiha", gdje skupina lokalnih žena postaje svjesnija uloge koju može imati u upravljanju prirodnim resursima kao lider u zajednici. Pored toga, 30 žena lokalne zajednice uči kompletan proces tkanja tepiha, od predenja vune do tkanja i dizajna. Ovaj projekt spada u oživljavanje tradicionalnih obrta po kojima je ova regija i poznata.

***SPNL is a Lebanese national, non-geographic, non-sectorial, non-political environmental NGO. It is a member in IUCN, MedWet, Med NGO network, WANA Forum, and a founding member of the Lebanese Environment Forum. Its mission revolves around the protection of nature, birds and biodiversity of Lebanon for people, and the promotion of sustainable use of natural resources.**

This approach benefits the conservation of biodiversity together with the natural and cultural heritage of the area in addition to raising the livelihood of local communities.

The Anti-Lebanon Mountains are identified as an IBA in the semi-deserts of Ras Baalbeck in addition to other studies that confirm this area (Ras Baalbak to Al-Fakhieh) as an important KBA for plants. The target site is characterized by the close interaction between the environment and the daily life cycle of the nearby human settlements. Economic and social values of rearing sheep and goat is still very strong among the population in this particular region of Lebanon for their livelihood; even though these practices are affecting the ecological sustainability of the region through over-stocking and over-grazing; this is due mainly to the absence of alternatives for their livelihood.

This project provides an exceptional opportunity to implement this conservation approach in a theme that addresses KBAs conservation, focusing on the degraded ecosystem and its related biodiversity, hand-in-hand with the local communities living within and around it. The overall objective of the project is to reduce the grazing threatening activities in the Anti-Lebanon Mountain KBA through community based conservation and management, leading to the project goal of improving the conservation status of KBAs in Lebanon. And to reach its final goal, SPNL encouraged the local stakeholders and the municipality as local authority to adopt the "community-based" Hima approach for sustainable grazing, which resulted in the declaration of the El-Fekha/Jdeydeh lands as a Hima protected area by an official municipal decree.

In parallel to this, SPNL is conducting several town hall meetings, various local awareness events (November 2013 Hima festival), training sessions to empower women, and building the capacities of the local community to be able to manage their natural and cultural resources in the near future. Among these training sessions are the ongoing "women's rights awareness campaign" and the "carpet weaving training" where groups of local women are more aware of the role they can play in the natural resources management as leaders in the community. And 30 local community women are learning as well all the process of carpet weaving, from wool spinning to knotting and design. This project falls under the revival of traditional crafts works the region is famous for.

SPNL nastavlja s razvojem plana upravljanja za Hima lokalitet koji uključuje i plan upravljanja ispaše, strategiju ekoturizma, shemu zonacije i Hima zemljopisnu kartu. Strategija ekoturizma opisuje glavne alate koji jamče održivost upravljanja resursima, a omogućuje posjetiteljima da ih koriste na pravilan način. Posjetitelji će imati priliku koristiti tematske staze koje povezuju pastire s tkalcima tepiha prateći stazu vune i glavni izvor vode s poljoprivrednih i farmerskih površina, uz šetnju po vodenim kanalima; strategija također opisuje objekte i usluge dostupne posjetiteljima (lokalni obilasci, smještaj u kolibama pastira ili lokalnoj gostonicici, posjete kulturnim dobrima i informacijskom centru kao i oznake...). Plan upravljanja opisuje i strategiju ostvarenja prihoda generacije pastira, koji se temelji na oživljavanju tradicionalnih praksi ispaša, pružajući im veterinarsku podršku.

The project aims to develop good models of locally based sustainable KBA biodiversity management illustrated by the application of the Hima conservation approach.

Projekt ima za cilj razviti dobre modele na lokalnoj razini na temelju održivog upravljanja biodiverzitetom KBA područja, ilustriranog kroz primjenu pristupa očuvanja Hima.

SPNL is proceeding today with the development of the Hima site management plan which includes the grazing management plan, ecotourism strategy, the zonation scheme and the map of the hima. The ecotourism strategy describes the main tools which guarantees the sustainability of the resources management while allowing the visitors to use them in a proper way. The visitors will have the chance to use the themed trails that link the shepherds with the carpet weavers following the wool trail; and the main water source with the agricultural and farm lands while walking by the water canals. The strategy describes as well the facilities and services available to the visitor (local guidance, accommodation at the shepherds shelter or at a local guesthouse, cultural visits and information center). The management plan describes as well the shepherds income generation strategy that is based on the revival of traditional grazing practices and providing them with veterinary support.

Trening žena / Women empowerment training

ODREĐIVANJE VAŽNIH PODRUČJA ZA BILJKE I STVARANJE MIKRO REZERVATA

U CILJU OČUVANJA RIJETKIH ILI ENDEMSKIH VRSTA U **LIBANONU**

*Determination of Important Areas for Plants and Creation of
Micro-Reserves to Conserve Rare or Endemic Species in Lebanon*

Baskinta PMR
fotografija/photo © Marie-José Challita, 2011

U listopadu prošle godine na Sveučilištu Saint-Joseph (USJ) započet je projekt na jednoj od vrućih točaka bioraznolikosti mediteranskog bazena, koji će se provoditi do ožujka 2016. godine s ciljem očuvanja rijetkih i endemičnih biljnih vrsta u Libanonu. U okviru projekta će se usporediti i analizirati podaci o distribuciji biljaka i abundanciji kako bi se utvrdila važna biljna područja u Libanonu. Na osnovu tih podataka, a surađujući s vlasnicima zemljišta, **uspostaviti će se tri mikro rezervata na Ehmej-u, Sarada-i i Baskinta-i** kako bi mogli osigurati dugoročni opstanak tih lokaliteta i njihovih vrsta. Svaki od tih lokaliteta skriva rijetke i ugrožene biljne vrste koje su pod pritiskom različitih aktivnosti, uključujući vađenje kamena i druge neodržive prakse.

Tekst / Text

MAGDA BOU DAGHER-KHARRAT
Director of Departement SVT
Faculty of sciences
University Saint-Joseph

boudagher@fs.usj.edu.lb

www.fs.usj.edu.lb

NAZIV PROJEKTA / PROJECT TITLE

Određivanje važnih područja za biljke i stvaranje mikro rezervata u cilju očuvanja rijetkih ili endemske vrsta u Libanonu / Determination of Important Areas for Plants and Creation of Micro-Reserves to Conserve Rare or Endemic Species in Lebanon

IZVODAČ PROJEKTA / ORGANISATION IMPLEMENTING THE PROJECT

Sveučilištu Saint-Joseph / University of Saint-Joseph

DRŽAVA / COUNTRY: Libanon / Lebanon

KLJUČNA PODRUČJA BIORAZNOLIKOSTI (KBA) GDJE SE IZVODI PROJEKAT / KEY BIODIVERSITY AREAS (KBA) OF

PROJECT IMPLEMENTATION

Libanon / Lebanon

L

ibanon je dio Sredozemne vruće točke bioraznolikosti, jedno od 34 takva područja utvrđenih diljem svijeta od strane tima ekologa i stručnjaka okupljenih na konferenciji o biološkoj raznolikosti koju je sazvala organizacija Conservation International.

Zauzimajući samo 0,007% svjetske površine, Libanon je dom za više od 1% biljnih vrsta. Oko 2.613 različitih flora nalaze se u Libanonu, od kojih 108 su endemi u toj zemlji. Bogatstvo biljka Libanon duguje svojoj jedinstvenoj geografiji, topografiji i fascinantnom mozaiku biotopa. Na primjer, i mediteranska i stepska mediteranska vegetacija je prisutna u Libanonu.

Unatoč neprocjenjivom bogatstvu flora Libanona se našla pod sve većim pritiskom stambenog i urbanog razvoja, kao i sve većoj opasnosti od klimatskih promjena. Smatra se da su Libanonske planine pod ozbiljnom prijetnjom klimatskih promjena i urbanizacije, te su stoga među glavnim prioritetima očuvanja prvog sveobuhvatnog plana za očuvanje jedinstvene ekologije Sredozemlja.

Lebanon is part of the Mediterranean Basin biodiversity hotspot, one of 34 such areas identified around the world by a team of ecologists and biodiversity specialists convened by Conservation International.

Occupying just 0.007 percent of the world's surface, Lebanon is home to more than 1 percent of its plant species. Approximately 2,613 different flora are found in Lebanon, of which 108 are endemic to the country. This plant richness is due to Lebanon's unique geography, topography and its fascinating mosaic of biotopes. For instance, both Mediterranean and Prestepic Mediterranean vegetation types are present in Lebanon.

In spite of the invaluable richness, Lebanon flora has come under increasing pressure from residential and urban development and the growing threat of climate change. Lebanon's mountains, deemed to be under serious threat from climate change and urbanization, have been listed as among the top conservation priorities of the first-ever comprehensive plan to preserve the unique ecology of the Mediterranean Basin.

Adresa/Address

B.P. 11-514 Riad El Solh Beirut
1107 2050
Lebanon

Contact phone/fax:

+961 (1) 421 300/367
+961 (1) 532 657

Muholovka/Round-leaved sundew (lat. *Drosera rotundifolia*), fotografija/photo © Marc Maatouk, 2011

Partnerski fond za zaštitu ekosustava (CEPF) posebnu pozornost posvećuje očuvanju biološke raznolikosti u Orontes dolini i Libanonskim planinama, velikom prirodnom koridoru koji se proteže od planinskih vijenaca do mora opskrbljujući svježom vodom gotovo cijeli Libanon i veći dio Sirije.

Partnerski fond za zaštitu ekosustava zajedno sa Sveučilištem Saint-Joseph u Bejrutu (USJ) objavio je u listopadu 2013. godine početak projekta pod nazivom "Određivanje važnih područja za biljke i stvaranje mikro rezervata u cilju očuvanja rijetkih ili endemskih vrsta u Libanonu". Ovaj projekt vodi Magda Bou Dagher Kharrat, inače direktor PMF Odjela Fakulteta za istraživanje života i geoznanosti na USJ. (Faculty of Science's Department of Life and Earth Sciences at USJ)

Od 2004. godine, u svrhu očuvanja USJ je poduzeo aktivnosti skrininga endemskih i autohtonih vrsta libanonske flore procjenjujući uzorak njegove distribucije. Prikupljeni podaci dostupni putem Lebanon e-flora, on-line baze podataka o lokalnim biljkama, pokrenute u studenom 2013. godine u cilju pomoći znanstvenicima, konzervatorima i amaterima, podjednako služe za procjenu stanje nacionalne jedinstvene imovine.

The Critical Ecosystem partnership Fund (CEPF) dedicates special attention to biodiversity conservation in the Orontes Valley and Lebanese Mountains; a large natural corridor which reaches from the mountain ranges to the sea and supplies almost all of Lebanon's, and much of Syria's ever-growing demand for fresh water.

CEPF along with USJ announced in October 2013, the kick-off of the project entitled "Determination of Important Areas for Plants and Creation of Micro-Reserves to Conserve Rare or Endemic Species in Lebanon". This project is led by Magda Bou Dagher Kharrat, project manager who serves as Director of the Faculty of Science's Department of Life and Earth Sciences at USJ.

Endem Iris sofiana, fotografija/photo © Magda Bou Dagher Kharrat, 2011

Ova web stranica koja pruža fotografije visoke rezolucije i impozantne taksonomijske informacije o cvjetnim vrstama Libanona – i to besplatno – biva konstantno popunjavana velikodušnim doprinositeljima zemljopisno referentnih fotografija divljih biljaka iz libanonske znanstvene zajednice, pa čak i amatera.

U okviru CEPF projekta, Hicham El Zein, koordinator projekta ima za cilj prikupljanje i analizu tih podataka o rasprostranjenosti biljaka i abundanciji u cilju identificiranja važnih biljnih područja (IPA) u Libanonu. IPA staništa su međunarodno važni lokaliteti za divlje biljke i gljive, identificirane na nacionalnoj razini koristeći standardne kriterije. Inicijalno uspostavljeni zbog nedostatka fokusa na očuvanje biljne raznolikosti, IPA staništa pružaju okvir za procjenu učinkovitosti aktivnosti usmjerenih na očuvanje biljka i ciljnih lokaliteta za buduće akcije. IPA podržavaju postojeće programe očuvanja kao što su mreže zaštićenih područja i CBD globalnu strategiju za zaštitu bilja.

Uz uspostavu IPA staništa Libanonu, Bou Dagher Kharrat i njezin tim se nadaju da će provoditi sustav biljnih mikro rezervata (PMR) diljem Libanona. PMR je nedavno uspostavljen koncept malih zaštićenih područja za floru koji su nastali u Španjolskoj 1990-tim. Od tada je usvojen u mnogim drugim zemljama, osobito u mediteranskoj regiji. PMR ima za cilj očuvanje rijetkih mikrostaništa i njihove karakteristične biljne vrste čije populacije imaju smanjeno područje distribucije unutar određene regije. Ova vrsta zaštićenog područja nudi nove mogućnosti za upravljanje i očuvanje biološke raznolikosti.

Uz odobreno CEPF financiranje, rad sa lokalnim zajednicama, zemljoposjednicima i Ministarstvom zaštite okoliša, Saint-Joseph Sveučilište će uspostaviti tri PMR u Libanonu u Baskinta-i, Ehmej-u i Sarada-i, koji će pak osigurati zaštitu rijetkih i ugroženih biljnih vrsta koje su pod pritiskom neodrživih praksi.

Since 2004, for conservation purposes, USJ undertook the screening of endemic and native Lebanese flora assessing the pattern of its distribution. Collected data is made available through Lebanon e-flora, an online database of local plants, launched in November 2013 to help scientists, conservationists and amateurs alike take stock of the nation's unique assets. This website provides high-resolution photos and extensive taxonomic information about Lebanon's flower species, all free of charge, and is enriched constantly by generous contributions of geo-referenced photos of wild plants from the Lebanese scientific community and even amateurs.

In the framework of the CEPF project, Hicham El Zein, the project coordinator aims to collate and analyze these data on plant distribution and abundance to identify important plant areas (IPA) within Lebanon. IPAs are internationally important sites for wild plants and fungi, identified at national level using standard criteria. Initially developed to address the lack of focus on conserving plant diversity, IPAs provide a framework to assess the effectiveness of conservation activities for plants, and target sites for future action. They support existing conservation programs such as protected area networks and the CBD Global Strategy for Plant Conservation.

Alongside the establishment of Lebanon IPA, Bou Dagher Kharrat and her team are hoping to implement a system of plant micro-reserves (PMR) throughout Lebanon. PMR is a recent concept of small protected areas for flora that arose in Spain in the 1990s. Since then it has been adopted in many other countries, especially in the Mediterranean region. PMRs aim to preserve rare microhabitats and their characteristic plant species whose populations have a reduced distribution area within a defined region. This kind of protected area offers new opportunities for biodiversity management and conservation.

Last October, the University of Saint-Joseph (USJ) began a project in the Mediterranean Basin biodiversity hotspot that will be implemented through to March 2016 with the goal of conserving rare and endemic plant species in Lebanon. It involves collating and analyzing data on plant distribution and abundance to identify important plant areas within Lebanon. Using this data, USJ will liaise with land owners **to establish three micro-reserves at Ehmej, Sarada and Baskinta** to secure the long-term survival of these sites and their species. Each of these sites harbor rare and threatened plant species and are under pressure from activities including quarrying and other unsustainable practices.

Ehmej i Sarada biljni mikro rezervati će štiti endemske i rijetke vrsta Irisa zajedno s biotopom, dok će Baskinta mikro rezervat štititi posljednji do danas poznati ostatak mokre i hladne gorske zone s jedinstvenim vrstama. Na-jemblemaskija je vrsta rosika (*Drosera rotundifolia*), biljka mesožderka koja se često nalazi u močvarama i barama.

Očuvanje rijetkih i endemičnih biljnih vrsta u Libanonu putem ovog projekta pomaže provođenje Konvencije o biološkoj raznolikosti (CBD), Aichi ciljeva bioraznolikosti ali i nacionalne strategije o bioraznolikosti i državnog akcijskog plana (NBSAP). On također osigurava da prekrasna flora koju možemo naći samo ovdje ostane za uživanje i budućim generacijama.

Endem Iris bismarckiana, fotografija/photo © Magda Bou Dagher Kharrat, 2011

Sundew (*Drosera rotundifolia*), fotografija/photo © scaners3d, Bigstock

With the CEPF funding and working with communities, landowners and the Environment Ministry, Saint-Joseph University will create three PMRs in Lebanon in Baskinta, Ehmej and Sarada that will provide protection for rare and threatened plant species that are under pressure from unsustainable practices.

Ehmej and Sarada PMRs will be protecting endemic and rare Iris species along with their biotope while Baskinta's PMR will protect the last known-to-date remainder of wet and cold montane zone habitat with unique species. The most emblematic one is a species of sundew (*Drosera rotundifolia*), a carnivorous plant that is often found in bogs, marshes and fens.

Conserving the rare and endemic plant species in Lebanon through this project helps Lebanon implement the Convention on Biological Diversity (CBD) Aichi biodiversity targets and the national biodiversity strategy and action plan (NBSAP) for the country. It also ensures that the beautiful flora found only here will remain for future generations to enjoy.

Okolišna javna svijest lokalnih zajednica

AIN ALGHAZALI i TOBRUKU u LIBIJI

Tekst i fotografija / Text and photo author

ESSAM ABURASS, voditelj projekta/project leader

A

yn al Ghazalah zaljev i Marmarica je važno prirodno stanište u zapadnoj Libiji koje karakteriziraju najvažnija područja za migratorne ptice močvarice s važnim plažama za proliferaciju glavate želve, koje se gniježde na obalama ove regije.

Ain Alghazalah je Ramsarski lokalitet s malim otokom pod nazivom Gaziret al Elba. Ovaj mali otok je dobro mjesto za gniježđenje čubaste čigre (*Sterna sandvicensis*). Ain Alghazala je zapravo izložen intenzivnom ljudskom pritisku anarhičnog lova i uklanjanja pijeska za gradnju kuća. Tobruk je najbliži grad iz Ain Alghazala u kojem je lov interkulturalna i popularna aktivnost. Nakon libijske revolucije oružje postaje dostupno različitim uzrastima. Tijekom posljednje dvije godine različite vrste prekoračenja se spominju u regiji, najčešće zbog nedostatka svijesti i nepostojanja zakona koji štite migratorne vrste. Osim toga, postojeći zakoni se ne poštuju. Libijsko društvo za ptice je svjesno ovih problema i pokušava poboljšati ovu situaciju.

Public awareness in Ain Alghazala and Tobruk in Libya

Adresa/Address

P.O. Box 8147
Tripoli
Libya

Contact phone/fax:
+961 (1) 421 300/367
+961 (1) 532 657

A yn al Ghazalah Bay and Marmarica are important natural sites in western Libya, characterized by important areas for migratory waterbirds and beaches for loggerhead turtles nesting on the shores of the region. Ain Alghazalah is a Ramsar site with a small island named Gaziret al Elba. This small island is a good place for the nesting birds; the crested tern (*Sterna sandvicensis*).

Ain Alghazalah is exposed to intensive human pressure of anarchic hunting and the removal of sand for house building. Tobruk is the nearest city from Ain Alghazala where hunting is an intercultural and popular activity. After the Libyan revolution, arms became available for all ages. During the last two years these issues have accompanied the lack of awareness and the absence of laws that protect the migratory species. In addition, any existing laws are not respected. The Libyan Society of Birds is aware about all these problems and is trying to improve this situation.

Nevladine organizacije su počele stvarno postojati u Libiji nakon pada Gadafijevog režima. Nažalost, aktivnosti koje mogu provoditi ovakve organizacije, kao što je podizanje javne svijesti,apsolutno nisu postojale u Libiji.

Zapravo postoje mogućnosti za podizanje ekološke svijesti o važnosti ključnih područja biološke raznolikosti za ljudsku dobrobit i održivo korištenje resursa. Programi za podizanje svijesti su pripremljeni za potrebe lokalnog stanovništva i uključujući lokalnu zajednicu u Toubrouku i Ain Alghazala, podizanje svijesti lovaca s ciljem poticanja donositelja odluka da pripreme zakon o smanjenju lova i svih vrsta razaranja krajobraza u regiji.

Od samog početka stari lovci kao i plemenske vođe pri-družili su se ovoj inicijativi, jer im je dosta razaranja faune i flore. Libijsko društvo za ptice radi na tim temama s ekološkim društvom Tobruk. Tijekom prvog sastanka pet lovaca pomagalo je i pridružilo se udruzi kako bi se borili protiv anarhičnog lova u regiji. Imami lokalnih džamija su angažirani da uvedu zaštitu ekosustava u svom govoru pred molitvu svakog petka. Ljudi u Libiji imaju puno senzibiliteta prema religiji i od ovih govora može biti velike koristi.

Studenti su također uključeni u program podizanja svijesti i naobrazbe za okoliš. Radimo na stvaranju kluba za okoliš, po prvi put u školi Ain Alghazala i na sveučilištu prirodnih resursa u Toubrouku.

info

NAZIV PROJEKTA / PROJECT TITLE:

Okolišna javna svijest lokalnih zajednica Ain Alghazali i Tobruku u Libiji / Public awareness in Ain Alghazala and Tobruk in Libya

IZVODAČ PROJEKTA / ORGANISATION IMPLEMENTING THE PROJECT:

Libijska udružba za ptice - LSB / LSB – The Libyan Society of Birds

DRŽAVA / COUNTRY: Libija / Libya

KLJUČNA PODRUČJA BIORAZNOLIKOSTI (KBA) GDJE SE IZVODI PROJEKAT / KEY

*BIODIVERSITY AREAS (KBA) OF PROJECT IMPLEMENTATION:
poluotok Cirenaika / Cyrenaican Peninsula*

eaburass@yahoo.com

NGOs started to form in Libya after the fall of Gadaffi's regime, but unfortunately the activities that could be held by these organizations such as public awareness meetings, were completely absent in Libya.

There are now more opportunities for environmental awareness about the importance of the key biodiversity areas for human wellbeing and the sustainable utilization of resources. Awareness programs are prepared at the local population level; including the local community in Toubrouk and Ain Alghazala, and the awareness of hunters; with the aim to get decision makers to prepare laws to decrease hunting and landscape destruction in the region.

Since the beginning, the old hunters as well as the tribe leader joined the initiative because they were fed up of the disturbance to fauna and flora. The Libyan Society of Birds is working on these subjects with the Environment Society of Tobruk. During the first meeting, 5 hunters assisted and joined the NGO in order to fight against the anarchic hunt in the region. Imams of the local mosques were encouraged to introduce the protection of ecosystems in their speech before praying on Friday. People in Libya have a lot of sensibility to the religion and these speeches could be benefit somehow.

Students are also included in the program of awareness and environmental education. The Libyan Society of Birds are creating an environmental club for the first time in the school of Ain Alghazala and in the university of natural resources in Toubrouk.

Dalmatinski pelikan/Dalmatian Pelicans (lat. *Pelecanus crispus*)
fotografija/photo © Prirodnački muzej Crne Gore/Natural History Museum of Montenegro, 2014.

ZAŠTITA
PELIKANA

KLJUČNE VRSTE BIORAZNOLIKOSTI NA SKADARSKOM JEZERU

CONSERVATION OF PELICANS
a Key Biodiversity Species of Skadar Lake

Noé Conservation is leading a project with five other partners, towards the recovery of the population of Dalmatian Pelican on Skadar lake. Entitled "Conservation of Pelicans, a Key Biodiversity Species of Skadar Lake", the project encompasses research, monitoring, support to local management authorities, the promotion of Skadar lake's natural heritage via environmental education campaigns, and the promotion of "pelican-friendly" tourism. The protection of Dalmatian Pelican also means the protection of Skadar lake itself, one of the most iconic wetland in the Balkans and one of the largest bird reserves in Europe.

Dalmatinski pelikan/Dalmatian Pelicans (lat. *Pelecanus crispus*)
fotografija/photo © Prirodnački muzej Crne Gore/Natural History Museum of Montenegro, 2014.

Tekst / Text

BJANKA PRAKLJAĆIĆ, koordinator projekta/project coordinator

Skadar Lake, shared between Montenegro and Albania, holds both local and international importance for its biodiversity and ecological value, and is known as one of the most iconic wetland in the Balkans and one of the largest bird reserves in Europe. Symbol of the Skadar Lake, Dalmatian Pelican is the largest pelican species and one of the world's largest living bird species. Skadar Lake is home to the oldest colonies of these gentle giants which began rapidly disappearing during the 1970s. The need for action was recognised by conservationists around the globe, and in 2013 a project "Conservation of Pelicans, a Key Biodiversity Species of Skadar Lake" started under the leadership of Noé Conservation, with five other partners: Tour du Valat, EuroNatur, the management body of National Park Skadar Lake, Natural History Museum of Montenegro, Center for Protection and Research of Birds of Montenegro and the Association for Protection of Aquatic Wildlife in Albania.

kadarskog jezera, koje leži na granici između Crne Gore i Albanije, od lokalne je i internacionalne važnosti zbog svog biodiverzitetskog i ekološkog značaja, a predstavlja jednu od najreprezentativnijih močvara Balkana i jedan od najvećih ptičjih rezervata u Europi. Simbol Skadarskog jezera, kudravi pelikan, je najveći od svih vrsta pelikana kao i jedna od najvećih živih ptičjih vrsta. Jezero sadrži najstariju koloniju ovih dobroćudnih džinova koji ubrzano iščezavaju još od sedamdesetih godina. Važnost neodložne reakcije na ovo stanje je prepoznata od zaštitara širom svijeta, a od 2013. godine pokrenut je projekt „Očuvanje pelikana, ključne vrste biodiverziteta Skadarskog jezera“ pod vodstvom Noé Conservation-a i uz pratinju pet operativnih partnera: Tour du Valat, EuroNatur, upravljačko tijelo Nacionalnog parka Skadarsko jezero, Prirodnački muzej Crne Gore, Centar za zaštitu i proučavanje ptica Crne Gore i Association for Protection of Aquatic Wildlife Albania.

Adresa/Address
44 rue Liancourt
75014 Paris
France

www.noecconservation.org

Skadar Lake, shared between Montenegro and Albania, holds both local and international importance for its biodiversity and ecological value, and is known as one of the most iconic wetland in the Balkans and one of the largest bird reserves in Europe. Symbol of the Skadar Lake, Dalmatian Pelican is the largest pelican species and one of the world's largest living bird species. Skadar Lake is home to the oldest colonies of these gentle giants which began rapidly disappearing during the 1970s. The need for action was recognised by conservationists around the globe, and in 2013 a project "Conservation of Pelicans, a Key Biodiversity Species of Skadar Lake" started under the leadership of Noé Conservation, with five other partners: Tour du Valat, EuroNatur, the management body of National Park Skadar Lake, Natural History Museum of Montenegro, Center for Protection and Research of Birds of Montenegro and the Association for Protection of Aquatic Wildlife in Albania.

Noé Conservation aims to protect Dalmatian Pelican through conservation of its natural habitat and encouraging change in peoples' behaviour towards the environment. This must be done by supporting conservation programs for endangered species on the ground, and protecting their natural environment, in partnership with local stakeholders. Noé Conservation's values are commitment to biodiversity, optimism, partnership, action and performance!

Slijedeći svoje principe, Noé Conservation cilja na zaštitu kudravog pelikana kroz očuvanje njegovih prirodnih staništa i podstičući promjene u odnosu ka životnoj sredini. Ovo se mora ostvariti kroz podršku programima očuvanja ugroženih vrsta direktno na terenu, zaštitom njihove prirodne sredine uz suradnju s lokalnim akterima. Vrijednosti koje Noé njeguje su posvećenost zaštiti biodiverziteta, optimizam, partnerstvo, djelovanje i rezultati! Stoga se ovaj projekt sastoji od četiri glavna cilja: unaprijeđenje istraživanja kudravog pelikana i praksi monitoringa, doprinos očuvanju kudravog pelikana i podrška lokalnoj upravi, promocija prirodnog naslijeđa Skadarskog jezera kroz zaštitarske edukativne kampanje i turizam koji je baziran na zaštiti pelikana.

Projekat je financiran od strane Critical Ecosystem Partnership Fund (CEPF) i Convention on Migratory Species (CMS). Internacionalni partneri (Tour du Valat, EuroNatur) pružaju ekspertsku podršku u znanstvenim praksama koje su omogućile oporavak i populacije pelikana i močvarnih staništa u drugim dijelovima Balkanske regije. Ovo znanje se kombinira s dugogodišnjim iskustvom i znanjem prikupljenim od strane lokalnih partnera čiji je rad smješten na samom Skadarskom jezeru. Da bi bili sigurni da naše aktivnosti direktno koriste najbolje prakse, znanje i iskustvo, uključili smo još dva internacionalna partnera kao konzultante, Society for the Protection of Prespa uz Pelicans Species Specialist Group i EuroNatur. Zajedno svi projektni partneri djeluju dopunjavajući se i dijeleći osobna znanja i iskustva, noseći jaku suradnju u cilju zaštite jezera s obje strane granice.

NAZIV PROJEKTA / PROJECT TITLE:

Zaštita pelikana, ključne vrste bioraznolikosti na Skadarskom jezeru / Conservation of Pelicans, a Key Biodiversity Species of Skadar Lake

IZVODAČ PROJEKTA / ORGANISATION IMPLEMENTING THE PROJECT:

Noé Conservation

DRŽAVA / COUNTRY: *Crna Gora, Albanija / Montenegro, Albania*

KLJUČNA PODRUČJA BIORAZNOLIKOSTI (KBA) GDJE SE IZVODI PROJEKT / KEY BIODIVERSITY AREAS (KBA) OF PROJECT IMPLEMENTATION:

Skadarsko jezero / Skadar lake

The project consists of four main objectives: improvement of Dalmatian Pelican research and monitoring practices, contribution to Dalmatian Pelican conservation and supporting the lake's management authorities, promotion of Skadar Lake's natural heritage via environmental education campaigns and promotion of "pelican-friendly" tourism.

Panorama Skadarskog jezera koji odvaja Crnu Goru i Albaniju
Landscape of Skadar lake which separates Montenegro and Albania
fotografija/photo © Bigstock

Noé Conservation na čelu pet projektnih partnera ide ka oporavku populacije kudravog pelikana na Skadarskom jezeru. Projekt pod nazivom „Očuvanje pelikana, ključne vrste biodiverziteta Skadarskog jezera“ obuhvaća istraživanje, monitoring, podršku lokalnoj upravi i promociju prirodnog naslijeđa Skadarskog jezera kroz zaštitarske edukativne kampanje i turizam koji je baziran na zaštiti pelikana. Zaštita kudravog pelikana je i zaštita samog Skadarskog jezera, jedne od najreprezentativnijih močvara Balkana i najvećeg ptičjeg rezervata u Europi.

Aktivnosti koje su sprovedene od 2013. godine do sada već daju prve ohrabrujuće rezultate. Četiri splava koja su postavljena na Skadarskom jezeru ugostila su prvo gnijezdo pelikana, što je prvi takav slučaj u povijesti jezera. Uz uzajamnu suradnju nadamo se da će ovo biti samo prvi korak ka ponovnom povratku vidika punih simbola Skadarskog jezera i ptičjeg ambasadora u bijelom ruhu.

The project is funded by the Critical Ecosystem Partnership Fund (CEPF) and the Convention on Migratory Species (CMS). International partners (Tour du Valat, EuroNatur) provide expert scientific support which has ensured the recovery of both the pelican population and wetland sites in other parts of the Balkan region. This knowledge is combined with the long years of experiences and knowledge gathered by local partners around the Skadar Lake. To ensure that the action taken relies on the best practices, knowledge and experience, it also involves two international partners on a consultative basis, the Society for the Protection of Prespa and Pelicans Species Specialist Group and EuroNatur. These complementary organisations share knowledge and experience, bringing strong cooperation for the lake's protection from both sides of the border.

Activities implemented since 2013 have already triggered their first encouraging results. Four floating rafts put on Skadar Lake have had the first pelican nest recorded in this lake's history. Working together we hope to make this a first step towards seeing abundant numbers of Skadar Lake's symbol and white ambassador.

Dalmatinski pelikan/Dalmatian Pelicans (lat. *Pelecanus crispus*)
fotografija/photo © Bigstock

Ekoturizam na

ULCINJSKOJ SOLANI

Bogatstvo biodiverziteta/The richness of biodiversity photo © Nebojša Banicević

Ecotourism in ULCINJ SALINA

Bogatstvo biodiverziteta/The richness of biodiversity

Adresa/Address
Piperska 370a
81000 Podgorica
Montenegro

Contact phone/fax:
+382 (0)69 525 709
+382 (0)68 685 991

czip@t-com.me

www.birdwatchingmn.org

Tekst i fotografija / Text and photo author
NEBOJŠA BANIĆEVIĆ

Ulcinjska solana, jedna od najvećih na Mediteranu, od ovog ljeta prodavat će, i pored soli, i poglede na ptice. U cilju valorizacije ekoloških vrijednosti ovog područja, Centar za zaštitu i proučavanje ptica, uz financijsku podršku CEPF-a realizira projekt „Ulcinjska solana kao eko – turistička destinacija“.

Ekološke i edukativne staze na kojima će biti predstavljene prirodne vrijednosti solane i tradicionalni način berbe soli, renovirani Muzej solane, nove osmatračnice i vještački otoci za gnojježđenje ptica i mogućnost razgledanja solane bicikloma samo su dio ponude koju će od ove godine turisti moći da uživaju na Ulcinjskoj solani. Po prvi puta biti će urađeni suveniri sa solane u vidu prirodnih kristala soli, nerafinirane morske soli, ljekovitog blata, kao i aromatiziranih soli za jelo i kupanje.

Projekt vrijedan 130 tisuća eura financira Partnerски fond za ugrožene ekosustave u okviru mediteranskog programa. Cilj projekta koji realizira Centar za zaštitu i proučavanje ptica uz suradnju sa solanom je da ukazuje na ekološke vrijednosti ovog područja, kao i na ekonomske dobiti koje mogu nastati valorizacijom soli kao najznačajnijeg proizvoda solane. Promatranje biodiverziteta, u prvom redu ptica, u fokusu je projekta jer je to jedna od najbržih grana ekoturizma u porastu općenito.

Ulcinjska solana se nalazi na krajnjem jugu Crne Gore i zauzima 15 km² slanih bazena. Izgrađena je u regiji s najvećim brojem vedrih dana i najvećom insolacijom na istočnom Jadranu.

From this summer, Ulcinj Salina, one of the biggest salt pans in the Mediterranean, will not only be selling its salt, it will be selling itself as a wildlife destination.

The Center for Protection and Research of Birds in Montenegro (CZIP), with financial support from Critical Ecosystem Partnership Fund (CEPF) will implement the project "The Ulcinj Salina as an eco-touristic destination."

An eco- and educational trail will showcase the natural value of the salina. Seeing traditional methods of harvesting salt, the renovated Museum of Solana, watchtowers and artificial islands for nesting birds and cycling are just some of what's on offer for tourists visiting Ulcinj Salina.

For the first time there will be souvenirs available made from salt - natural salt crystals, unrefined sea salt, curative mud and aromatic salt for eating and bathing.

The project is worth 130 thousand Euros and is funded by the CEPF. The aim of the project, implemented by CZIP in cooperation with Salina Ulcinj, is to highlight the ecological value of the area, as well as the economic benefits gained from the sale of salt; traditionally seen as the Salina's most important product. Watching nature, especially birds, is the focus of the project, because it is one of the fastest growing branches of eco-tourism globally.

Ulcinj Salina is located in the south of Montenegro and covers 15km² of salt basin. The region benefits from a warm climate and has the highest number of sunny days in the eastern Adriatic.

Historically, the salina was Zogansko mud ("Zog" in Albanian means "bird"), covered by brackish swamp water. Changes in land use in the 1930s led to the creation of the current site. Salina is, therefore, taken from the sea, and represents a "cultural lagoon".

Nekada je na prostoru današnje solane bilo Zogajsko blato ("zog" na albanskom znači "ptica"), močvara s boćatom vodom, koja je počela da poprima antropogeni infrastrukturni oblik krajem tridesetih godina pretprišlog stoljeća. Solana je, dakle, uzeta od mora i predstavlja "kulturnu lagunu".

Više od 250 vrsta ptica je registrirano na solani, što predstavlja polovicu ukupnog broja evropskih vrsta i što je uz to i najveća ekološka vrijednost solane. Dvadesetak tisuća ptica zimuje na solani, a posebnu pažnju privlače ljepotani vatrenog perja – flamingosi, koji se mogu vidjeti u sve većem broju i na sve manjoj udaljenosti. Od svibnja prošle godine nekoliko stotina parova se gnijezdi na solani.

Po prvi puta u Crnoj Gori, a u okviru ovog projekta, biće obučena četiri lokalna vodiča za vođenje tura za promatraњe ptica. U cilju promocije, od ove godine se ustanovljava dvodnevni Festival soli koji se organizira polovicom kolovoza. Festival će biti izložbeno - edukativno – zabavnog karaktera.

More than 250 bird species have been recorded on the Salina – about half of all European species – and the greatest ecological value of the Salina. Around twenty thousand birds spend the winter on the Salina. Large numbers of beautiful fiery feathered flamingos attract special attention. Several hundred pairs of this species now nest on the Salina.

For the first time in Montenegro, four local guides will be trained as part of this project to guide birdwatching tours.

In order to promote Ulcinj Salina, a two-day festival of salt will be held each year in mid-August. The festival will have a exhibition – educational – entertainment character.

NAZIV PROJEKTA / PROJECT TITLE

Ekoturizam na Ulcinjskoj solani / Ecotourism in Ulcinj salina

IZVODAČ PROJEKTA / ORGANISATION IMPLEMENTING THE PROJECT

CZIP – Centar za zaštitu i proučavanje ptica Crne Gore

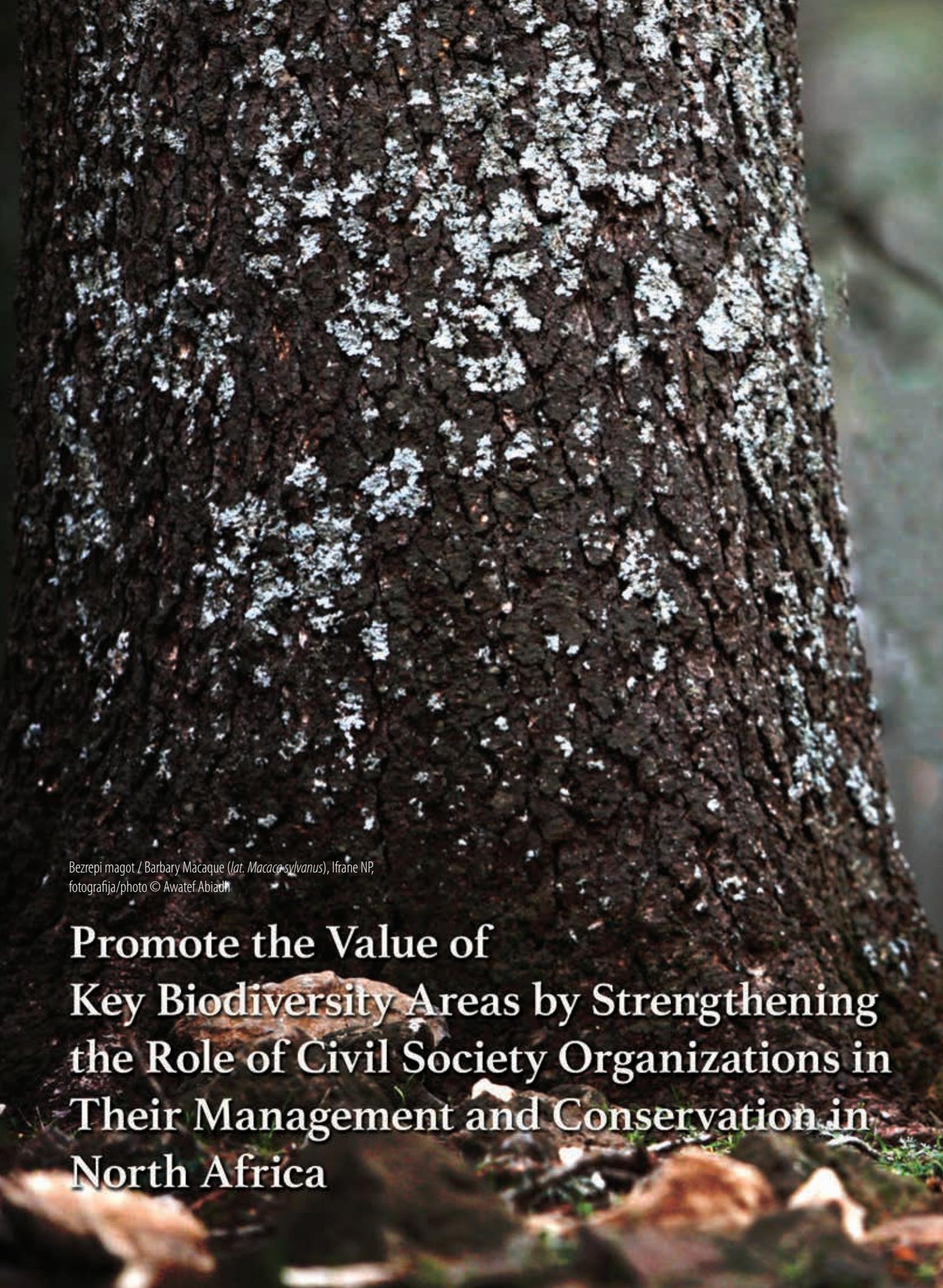
CZIP – The Center for Protection and Research of Birds in Montenegro

DRŽAVA / COUNTRY: Crna Gora / Montenegro

KLJUČNA PODRUČJA BIORAZNOLIKOSTI (KBA) GDJE SE IZVODI PROJEKAT / KEY

BIODIVERSITY AREAS (KBA) OF PROJECT IMPLEMENTATION

delta rijeke Bojane (Ulcinjska solana) / Bojana river delta (Ulcinj salina)

Bezrepi magot / Barbary Macaque (*lat. Macaca sylvanus*), Ifrane NP,
fotografija/photo © Awatef Abiadli

Promote the Value of
Key Biodiversity Areas by Strengthening
the Role of Civil Society Organizations in
Their Management and Conservation in
North Africa

Promocija vrijednosti ključnih područja bioraznolikosti kroz jačanje uloge organizacija civilnog društva u sjevernoj Africi

The International Union for Conservation of Nature (IUCN) is an international organization dedicated to finding "pragmatic solutions to our most pressing environment and development challenges". The organization publishes the IUCN Red List of Threatened Species, which assesses the conservation status of species.

Tekst i fotografija / Text and photo author
MAHER MAHJOUB

maher.mahjoub@iucn.org

www.iucn.org/mediterranean

T

Ijekom prošlog stoljeća zemlje diljem svijeta sačuvale su područja posebne zaštite zbog njihovih prirodnih ljepota i njihovog statusa skrbnika najspektakularnije biološke raznolikosti na planetu.

U tom kontekstu, sredozemni bazen se smatra jednim od najvažnijih regija u svijetu u smislu endemske biljaka, a obuhvaća nekoliko važnih područja za bioraznolikost koje su ga proglašile trećerangiranim kao najbogatija vruća točka biljne bioraznolikosti na planetu. Unatoč tom potencijalu, manje od 5% kopnene površine ove vruće točke se nalazi pod nekim oblikom zaštite.

Unatoč važnosti ključnih područja biološke raznolikosti, podložni su raznim vrstama ograničenja koje potkopavaju otpornost ekosustava i njihovu sposobnost da osigura ekonomski, socijalne i usluge zaštite okoliša susjednim zajednicama. Uz pritisak čovjeka i gospodarski razvoj, evidentan je

During the last century, countries around the world created protected areas because of their natural beauty and their spectacular biological diversity.

In terms of nature, the Mediterranean basin is one of the most important regions in the world for endemic plants, and includes several important Key biodiversity Areas (KBA). Despite the fact that the region is ranked as the third richest biodiversity hotspot in the world for its plants, less than 5% of the land surface of the hotspot is under protection.

Despite the importance of KBA, they are subject to various problems that undermine the resilience of their ecosystems and their ability in providing economic, social and environmental services to the local communities. In addition to human pressure and economic development, it has been noticed that there is a lack of scientific knowledge on their ecological values and their contribution to communities.

To contribute to filling these gaps and mainstreaming KBAs into national biodiversity strategies and action plans, the International Union for Conservation of Nature through its Center for Mediterranean Cooperation (IUCN-Med) is currently implementing a project on "promoting key Biodiversity Areas in North Africa through the involvement of civil society organisations in their conservation and management". This project is focusing mainly on the following aspects:

Improving knowledge on the ecological values of KBAs;

Strengthening conservation policies of KBAs, through a more effective involvement of civil society in their conservation and management;

Development of socio-economic services from KBAs to promote the well-being of local communities;

Development and promotion of communication and awareness tools on the conservation of KBAs.

nedostatak znanstvenih spoznaja o njihovim ekološkim vrijednostima i doprinosu razvoju zajednice i mogućnostima koje nude zajednici u tom pogledu.

U cilju prevazilaženja ovih propusta i uspostave boljeg pozicioniranja KBA u nacionalne strategije za bioraznolikost i akcijske planove za očuvanje i održivo gospodarenje, IUCN Med provodi projekt **“Jačanje vrijednosti ključnih područja biološke raznolikosti kroz jačanje uloge civilnog društva u zaštiti i upravljanju u Sjevernoj Africi”**, u okviru kojeg će se posebno usredotočiti na slijedeće aspekte:

- » Bolje poznавање ekoloških vrijednosti ključnih područja biološke raznolikosti;
- » Jačanje politika očuvanja ključnih područja biološke raznolikosti kroz djelotvornije uključivanje civilnog društva u području zaštite i upravljanja;
- » Razvoj društveno-ekonomskih usluga u ključnim područjima biološke raznolikosti za promicanje dobrobiti lokalnih zajednica;
- » Razvoj i promicanje komunikacije i svijesti o očuvanju ključnih područja biološke raznolikosti.

Tako je između uostalog dogovoreno sačuvati Nacionalne parkove Toubkal i Ifrane u Maroku, Nacionalni park Ichkeul i močvaru Gafsa u Tunisu, Nacionalni park Djurdjuran u Alžiru i ključna područja u Libiji za postojeću bioraznolikost poluotoka Cyrenaica. Ovi lokaliteti su odabrani kao prioriteti CEPF koridora, jer imaju različite ekološke i socio-ekonomske, kao i različite modele zaštite i upravljanja.

Treba napomenuti da je izbor tih lokaliteta utemeljen na preporukama raznih studija i nacionalnih strategija za očuvanje biološke raznolikosti provedene u četiri zemlje, kao i na prioritetima i nedostacima u očuvanju koji su identificirani u područjima važnim za upravljanje biološkom raznolikošću tih zemalja. Također je istaknuto da je novo političko, društveno i gospodarsko okruženje u regiji nakon “arapskog proljeća” potaknulo vlade da preispitaju svoje upravljanje i gazdovanje prirodnim resursima, u cilju pružanja većih koristi lokalnim zajednicama i promoviranju učinkovitijeg sudjelovanja civilnog društva u programima očuvanja biološke raznolikosti. Ovaj projekt je zamišljen kao podrška rješavanju tih izazova i planiran je za period od dvije godine (2013. - 2015.) s budžetom od oko 390.000 USD.

NAZIV PROJEKTA / PROJECT TITLE

Promocija vrijednosti Ključnih područja bioraznolikosti kroz jačanje uloge organizacija civilnog društva u sjevernoj Africi / Promote the Value of Key Biodiversity Areas by Strengthening the Role of Civil Society Organizations in Their Management and Conservation in North Africa

IZVODAČ PROJEKTA / ORGANISATION IMPLEMENTING THE PROJECT

IUCN – Međunarodna unija za zaštitu prirode / IUCN – International Union for the Conservation of Nature

DRŽAVA / COUNTRY: Maroko, Tunis, Alžir, Libija / Morocco, Tunisia, Algeria, Libya

KLJUČNA PODRUČJA BIORAZNOLIKOSTI (KBA) GDJE SE IZVODI PROJEKAT / KEY BIODIVERSITY AREAS (KBA) OF PROJECT IMPLEMENTATION

Nacionalni park Toubkal, Nacionalni park Ifrane, Nacionalni park Ichkeul, močvarna područja Gafse, Nacionalni park Djurdjura, poluotok Cirenaika / Toubkal National Park, National Park d'Ifrane, Ichkeul National Park, Gafsa, National Park Djurdjura, Cyrenaican Peninsula

Four Countries are involved in this project:

Algeria, through the National Park of Djurdjura, Libya (the Cyrenaica Peninsula), Morocco (the National Parks of Toubkal and Ifrane), and Tunisia (the National Park of Ichkeul and Sebkha Sidi Mansour Wetland). These sites, which are considered as a priority for the CEPF investment strategy for the Mediterranean, are offering different ecological and socio-economic contexts, as well as diverse models of conservation and management.

It should be noted that the identification of such sites was based on the recommendations of various studies and national strategies for the conservation of biodiversity conducted in the four countries, as well as the priorities and gaps in conserving and managing KBAs in those countries. It is also obvious that the new political, social and economic environment in the region following the “Arab Spring” has prompted governments to review and adapt their governance schemes, in order to provide more benefits to local communities and promote a more effective involvement of civil society in biodiversity conservation. This project was conceived to help meet these challenges and is planned over a period of two years (2013-2015) with a total budget of approximately US \$390,000.

Međunarodna unija za zaštitu prirode i prirodnih resursa (eng. International Union for Conservation of Nature (IUCN)) je izdala Crvenu listu ugroženih životinjskih vrsta. Uniju su 1948. godine osnovale Ujedinjene nacije. Zadatak IUCN-a je da se stara o aktivnostima vezanim za zaštitu prirode. To obuhvaća i pisanje i izradu Crvenog popisa, u kojem se nalaze informacije o ugroženim vrstama koje su prikupili više od 10.000 znanstvenika.

Vrijednovanje ekoturizma, riba i vodene bioraznolikosti u Marokanskom Atlasu kao prilog očuvanju vodenih resursa u

NACIONALNIM PARKOVIMA IFRANE & VISOKI ORIJENTALNI ATLAS

*Valuing Ecotourism, Fish and Aquatic Biodiversity of the Moroccan
Atlas for Contribution to the Preservation of Water Resources in
Ifrane National Parks and High Atlas Oriental*

Iako je područje Srednjeg Atlasa jedan od glavnih izvora vode u Maroku, nalazi se pod snažnim antropogenim pritiscima koji utječu na smanjenje vegetacije i degradaciju šumskog ekosustava. Bogatstvo regije karakterizira prisutnost rijeka i jezera, koja su stanište jezerske pastrve, endemske vrste pronađene samo u Maroku, Alžiru i Sardiniji. Lokalna zajednica u Ifrane bavi se ribolovom bilo kao rekreativskom aktivnosti ili kao gospodarskom djelatnosti. Marokanska vlada je svjesna ovog pritiska na prirodne resurse. U cilju poboljšanja situacije, Visoki komeserijat za vode, šume i dezertifikaciju provodi program proliferacije (porobljavanja) potočnom pastrvom, uvedenom vrstom koja bi mogla riješiti dio gospodarskog problema u lokalnoj zajednici. Ipak, kako jezerska pastrva ima visoku komercijalnu vrijednost zbog čega je i potražnja veća, ova vrsta je još uvijek pod snažnim pritiskom krivolova.

The mountainous Middle Atlas in Morocco is under strong human pressure from the loss of vegetation and the degradation of the forest ecosystem. One of the riches of the region is the presence of rivers and lakes where one can find the Brown trout, an endemic species found only in Morocco, Algeria and Sardinia. The local community in Ifrane practices fishing either as a recreational or as an economic activity. The Moroccan government was aware of the pressure on natural resources. In order to improve the situation, the Haut Commissariat des Eaux et Foret et Lutte contre la Désertification implemented a program to increase the Rainbow trout, an introduced species, which could solve part of the economic problem for the local community. Nevertheless, the brown trout has the high commercial value and consequently it is the most sought after and still under strong poaching pressure.

Tekst i fotografija / Text and photo author
BRAHIM ABOU EL ABES

www.amepn.ma

Nacionalni park Ifrane/National park Ifrane
fotografija/photo © Brahim Abou El Abbes

Nacionalni park Ifrane/National park Ifrane, fotografija/photo © Brahim Abou El Abbes

Pored toga, lokalna zajednica, a posebno mladi, trebaju biti svjesni važnosti vodnih resursa u Srednjem Atlasu.

Marokanska Udruga za Ekoturizam i zaštitu prirode je počela provoditi neke od aktivnosti koje se tiču javne svijesti o važnosti vodnih resursa za ljudsko zdravlje. Projekt pod nazivom: Vrijednovanje ekoturizma, ribe i bioraznolikosti u marokanskom Atlasu za doprinos očuvanju vodnih resursa "Slučaj Nacionalnog parka Ifrane i Visoki Atlas" imaju za cilj podizanje svijesti ribara o važnosti jezerske pastrve kao autohtone vrste, i zajednički razvoj "No kill" strategije. Mi također radimo na podizanju svijesti lokalnih zajednica kroz odgoj i obrazovanje djece. Naš je cilj uvesti očuvanje vode u školski program najbližih općina u Ifrane. Projekt također ima za cilj unaprijediti Udrugu ribara kako bi bili funkcionalni na institucionalnom planu i na taj način doprinijeli zajedničkom upravljanju ribarstvom i očuvanju resursa akvakulture. Ova udruga je u potpunosti izostala iz svakog oblika stvarnog planiranja ribolova u kopnenim vodama. Unapređenjem ove udruge će se otvoriti vrata za izgradnju volonterskih zaštitara, njihovo učinkovito sudjelovanje u efikasnijoj kontroli ribarstva, a također će ponuditi i druge alternative kroz animaciju, planinarenje,

On the hand, the local community, especially the young people, needs to be aware about the importance of water resources in the Middle Atlas.

Association Marocaine pour l'Ecotourisme et la Protection de la Nature has begun some activities in public awareness about the importance of water resources to people. The project "Valuing Ecotourism, Fish and Aquatic Biodiversity of the Moroccan Atlas for Contribution to the Preservation of Water Resources in Ifrane National Parks and High Atlas Oriental" aims to raise the awareness of fisherman about the importance of brown trout as an indigenous species and develop with them the "No kill strategy". We are also raising awareness of local communities through the education of children by introducing the conservation of Ifrane's water in into the local school program.

The project also aims to improve the fishermen federation to make it more functional as part of the institutional plan to contribute to the co-management of fisheries and aquaculture resources. This Federation has up until now been almost absent in any real planning of inland fisheries. Improving this federation will open the door to building and training volunteer guards and managing their involvement effectively and efficiently for fisheries control. It will use educa-

info

NAZIV PROJEKTA:

Vrijednovanje ekoturizma,
riba i vodene bioraznolikosti u
Marokanskom Atlasu kao prilog
očuvanju vodenih resursa u
Nacionalnim parkovima Ifrane i
Visoki orijentalni Atlas

IZVODAČ PROJEKTA:

AMEPN – Marokanska udruga za
ekoturizam i zaštitu prirode

DRŽAVA:

Maroko

KLJUČNA PODRUČJA BIORAZNOLIKOSTI (KBA) GDJE SE IZVODI PROJEKAT:

Nacionalni park Ifrane, Nacionalni
park Visoki orijentalni Atlas

škole ribarstva i ribljih krugova za povećanje prihoda i smanjenje pritiska na akvakulturu i riblje resurse u regiji.

Ovo je prvi put da su seoska djeca uključena u aktivnosti koje se tiču očuvanja vode. Trinaest učenika iz osam škola, na teritoriji Nacionalnog parka, je bilo uključeno u aktivnosti podizanja svijesti tako što su putujući minibusom tijekom 7 dana obilazeći različite općine mogli vidjeti važnost vode za očuvanje bioraznolikosti. Ovaj obrazovni sustav je sam po sebi kampanja podizanja svijesti javnosti, u općinama Azrou i Ifrane. Škole bivaju sve više uključene a općine sve više zainteresirane.

tion to improve peoples' incomes and reduce the pressure on aquaculture and fisheries in the region.

This is the first time that rural children will be involved in activities concerning water conservation. Thirteen students were involved in the awareness days and were brought in a minibus to see the importance of water for nature conservation.

This education was in itself a public awareness campaign, within the municipalities of Azrou and Ifrane. Schools are increasingly involved and municipalities are more interested.

Nacionalni park Ifrane/National park Ifrane, fotografija/photo © Brahim Abou El Abbes

info

PROJECT TITLE:

Valuing Ecotourism, Fish and Aquatic Biodiversity of the Moroccan Atlas for Contribution to the Preservation of Water Resources in Ifrane National Parks and High Atlas Oriental

ORGANISATION IMPLEMENTING THE PROJECT:

AMEPN – Association Marocaine pour l'Ecotourisme et la Protection de la Nature

COUNTRY:

Morocco

KEY BIODIVERSITY AREAS (KBA) OF PROJECT IMPLEMENTATION:

National Park d'Ifrane, National Park High Atlas Oriental

ODRŽIVI IZVORI PRIHODA I ZAJEDNIČKO UPRAVLJANJE LJEKOVITIM BILJEM I ZNAČAJNIM PODRUČJIMA ZA BILKE (IPA) U **PLANINAMA VISOKOG ATLASA**

*Sustainable Livelihoods and Community
Management of Medicinal Plants and Important
Plant Areas in the High Atlas Mountains*

**Global
Diversity
Foundation**
A world of difference

www.global-diversity.org

Tekst / Text

GARY J. MARTIN, ravnatelj/director, Global Diversity Foundation

Global Diversity Foundation (GDF), osnovana u studenom 1999. od strane etnobiologa Gary J. Martina, radi na promidžbi i održavanju agrikultурne, biološke i kulturne raznolikosti diljem svijeta kroz razvitak i uporabu aplikativnog istraživanja, treninga i socijalne aktivnosti. Misija fondacije je podrška domorodačkim naroda i lokalnih zajednica u njihovim nastojanjima po autonomnosti odluka vezanih za njihovu zemlju, resurse i budućnost. GDF također gradi kapacitete dinamičnog okolišnog razvoja radeći na lokanoj, nacionalnoj i međunarodnoj razini kako bi promicao biokulturnu raznolikost i pomogao u nastojanjima zajednica po zaštiti njihovih teritorija i naslijeđa.

U dijelu svojeg regionalnog programa u Sjevernoj Africi, GDF je uključen u široki raspon aktivnosti i u Maroku gdje je počeo sa radom u 2003. godini. GDF sponzorira školske vrtove u blizini Marakeša, koji omogućavaju studentima da sudjeluju u projektiranju i uspostavljanju biljnih, povrtnih i ukrasnih vrtova, koji se kasnije koriste od strane škole i studenata za praktične i edukativne namjene. Pored toga, podržava rezidentne zajednice Amazigha u planinama Visokog Atlasa kako bi imali pristup formalnoj edukaciji dok ujedno zadržavaju i specifično ekološko znanje.

Global Diversity Foundation, founded in November 1999 by ethnobiologist Gary J. Martin, works to promote and sustain agricultural, biological and cultural diversity around the world through the development and use of applied research, training and social action. Its mission is to support indigenous peoples and local communities in their efforts to be autonomous in decision-making regarding their lands, resources, and futures. GDF also builds the capacity of dynamic environmental changemakers working at local, national and international levels to promote biocultural diversity and enable community efforts to protect their territories and heritage.

As part of its regional programme in North Africa, GDF has a broad range of activities in Morocco, where it began work in 2003. GDF sponsors school gardens in and around Marrakech that provide students with the opportunity to participate in the design and establishment of herb, vegetable and ornamental gardens that are then used by the school and students for practical and educational purposes. It also supports Amazigh residents of the High Atlas mountains to access formal education while maintaining their ecological knowledge, in part by documenting diverse local ethnobiological knowledge systems and maintaining horticultural traditions.

A small group meeting on implementing conservation policy during the workshop on plant conservation and local livelihoods in Morocco. From left to right, Mohamed Handaine, Indigenous Peoples of Africa Co-ordinating Committee; Mostafa Madbouhi, Moroccan Ministry of Water and the Environment; Emily Caruso, the Global Diversity Foundation; and Suzanne Sharrock, Botanical Gardens Conservation International.
photo © Gary J. Martin

To dijelom postižu kroz dokumentiranje sustava lokalnog etnobiološkog znanja i održavanje hortikulturnih tradicija. Radeći na projektu s nazivom „Ugrožene vrste u trgovini na tržnicama južnog Maroka“, koji se izvodi uz pomoć Prirodnjačkog muzeja univerziteta Cadi Ayyad u Marakešu, GDF razvija dugoročnu inicijativu – uz podršku marokanskih akademskih, vladinih i nevladinih partnera – za bioklturnu raznolikost, lokalno gospodarstvo i zaštitu bioraznolikih krajolika sredozemnih dijelova Maroka uz pomoć lokalnih zajednica. Ovaj pristup obuhvaća kako poljo-šumarski tako i hidrološki vidik, pomažući u osiguranju pristupa hrani, vodi i ostalim osnovnim potrebama lokalnih zajednica.

U početku travnja 2013., GDF je počeo raditi s domorodnim zajednicama Amazigha u marokanskom Visokom Atlasu na projektu poboljšanja lokalnog gospodarstva i ugrožavanjima po pitanju održive berbe ljekovitog i aromatičnog bilja. Uz podršku Darwin Initiative iz Velike Britanije i CEPF-a fokusira se na divlji uzgoj ljekovitih korijena, koje intenzivno koriste u dvije ruralne općine u planinama Visokog Atlasa - ruralna zajednica Ait M'hamed u provinciji Azilal te ruralna zajednica Imegdale rural commune u provinciji El Haouz.

Održiva berba ugroženih biljnih resursa je nužno potrebna za održavanje delikatnog ekološkog integriteta jedinstvenog i bioraznolikog planinskog ekosustavima u marokanskom Visokom Atlasu i posebno za opredijeljena Važna područja za biljke (IPA) koja su bogata s endemskim biljnim vrstama. Komercijalizacija ljekovitih biljaka pomaže u osiguravanju opstanka milijuna korisnika biljnih lijekova i održava trgovinu koja doprinosi egzistenciji tisućama skupljača, dostavljača i tradicionalnih ljekara.

Na početku projekta GDF je organizirao radionicu na temu zaštite biljaka i lokalnih izvora preživljavanja u Maroku na kojoj su sudjelovali učesnici iz područja akademske zajednice, civilnog društva, vladinog i privatnog sektora. Održana 31. svibnja i 1. lipnja 2013. godine na prelijepoj lokaciji na Visokom Atlasu omogućila je učesnicima da izmjene osobna i iskustva organizacija koja predstavljaju, prije svega na području nastojanja kako bi zaštita i održivo korištenje ljekovitog bilja podržavalo lokalno gospodarstvo u Maroku. Kroz kratke prezentacije, male radne skupine i završnu sjednicu, učesnici su mogli da izmjenjuju iskustva u vezi postojećih inicijativa za zaštitu i održivo korištenje biljnih resursa u Maroku.

Mali sastanak u vezi implementacije politike zaštite tijekom radionice o zaštiti biljaka i poboljšanju egzistencije lokalnih zajednica u Maroku.

fotografija © Gary J. Martin

Building on a project entitled “Threatened species in wildlife trade: Identifying rare and endangered species commercialized in the markets of southern Morocco” carried out with the Natural History Museum of the Cadi Ayyad University of Marrakech, GDF is developing a long-term initiative – with the support of Moroccan academic, government and non-government partners – on biocultural diversity, local livelihoods and community-based conservation of biodiverse landscapes in Mediterranean areas of Morocco. This approach embraces both agroforestry and hydrology, helping to ensure that local communities have access to food, water and other basic needs.

At the beginning of April 2013, GDF began to work in Amazigh indigenous communities of the Moroccan High Atlas on a project addressing livelihood improvement and threats to the sustainable harvesting of medicinal and aromatic plants. With support from the UK Darwin Initiative and the Critical Ecosystems Partnership Fund, it focuses on wild-crafted medicinal roots that are intensively harvested in two rural townships of the High Atlas mountains - Ait M'hamed rural commune in Azilal province and Imegdale rural commune in El Haouz Province.

info

NAZIV PROJEKTA / PROJECT TITLE:

Održivi izvori prihoda i zajedničko upravljanje ljekovitim biljem i Značajnim područjima za biljke (IPA) u planinama Visokog Atlasa / Sustainable Livelihoods and Community Management of Medicinal Plants and Important Plant Areas in the High Atlas Mountains

IZVODAČ PROJEKTA / ORGANISATION IMPLEMENTING THE PROJECT:

GDF – Globalna fondacija za diverzitet / GDF – Global Diversity Foundation

DRŽAVA / COUNTRY: Morocco / Marocco

KLJUČNA PODRUČJA BIORAZNOLIKOSTI (KBA) GDJE SE IZVODI PROJEKT / KEY BIODIVERSITY AREAS (KBA) OF PROJECT IMPLEMENTATION:

Nacionalni park Toubkal, Nacionalni park Zapadni visoki Atlas / National Park Toubkal, National Park West High Atlas

Stephen Jury sa Sveučilišta Reading i Ahmed Ouhammou sa Sveučilišta Cadi Ayyad podučavajući studente botanike tehnički presovanja biljaka za herbarijske svrhe.
fotografija © Hassan Rankou

Jedan od najuzbudljivijih rezultata radionice je osnivanje Marokanske specijalističke skupine za biljke i egzistenciju (Moroccan Plant and Livelihoods Specialist Group) pomoću koje će se održavati komunikacija i sudjelovanje između specijalista uključenih u različite projekte vezane za ljekovite, aromatične i ostale korisne biljke.

Pomoću High Atlas Foundation, jednog od partnera GDF, uspostavljaju se rasadnici voćaka i ljekovitog bilja u ruralnim općinama kako bi omogućavali kultivaciju terasa i obogaćenje sađenja određenog ljekovitog korijena i na taj način direktno utjecali na egzistenciju ruralnih porodica. Program je nadopunjjen kultivacijom i marketingom organskog voća i orašastih plodova, produkata koji su u Maroku ali i šire u ekspanziji što se tiče potražnje i prodaje. U sudjelovanju sa zadругom Imddoukal Znaga tokom kasne 2013. dogovoreno je osnivanje zajedničkog rasadnika, a slična inicijativa je istovremeno pokrenuta i u Ait M'hamed-u.

Uz generiranje trajnog povećanja prihoda za skupljače ljekovitog bilja i dopunskih egzistencijalnih koristi za ostale članove zajednice, projekt želi da izgradi kapacitet sveučilišnih studenata i istraživača zajednica. Kao primjer, suradnici Stephen Jury iz Sveučilišta Reading i Hassan Rankou iz Kraljevskog botaničkog vrta, Kew posjetili su Maroko početkom listopada 2013. kako bi podučavali studente Sveučilišta Caddi Ayyad iz Marakeša o tehnikama skupljanja biljaka i upotrebi botaničke baze podataka.

Stephen Jury of the University of Reading and Ahmed Ouhammou of the Cadi Ayyad University regional herbarium teaching botany student Fatimazahra Yous plant pressing techniques.
photo © Hassan Rankou

The sustainable harvesting of vulnerable plant resources is essential in maintaining the delicate ecological integrity of the unique and biodiverse High Atlas montane ecosystem of Morocco, and especially the designated Important Plant Areas that are rich in endemic species. Commercialization of medicinal plants helps to ensure the subsistence of millions of herbal remedy users, and sustains trade that contributes to the livelihoods of thousands of collectors, vendors and traditional practitioners.

To launch our project, GDF organized a workshop on plant conservation and local livelihoods in Morocco that brought together colleagues from academia, civil society, government and the private sector. Held on 31 May and 1 June 2013 at a beautiful location in the High Atlas mountains, it allowed participants to share with each other what they and their institutions are doing to ensure that conservation and sustainable use of medicinal plants supports local livelihoods in Morocco. Through short presentations, small working groups and a final plenary session, participants were able to engage in mutual learning about current initiatives on the conservation and sustainable use of plant resources in Morocco. Perhaps most exciting of all, they were able to take the first steps towards creating a Moroccan Plant and Livelihoods Specialist Group – guided in its early stages by Hassan Rankou of the Royal Botanic Gardens, Kew – to ensure continued communication and cooperation among specific colleagues who are involved in diverse projects on medicinal, aromatic and other useful plants.

With the High Atlas Foundation, one of GDF's partners, fruit tree and medicinal plant nurseries are being established in the rural townships to enable terrace cultivation and enrichment planting of selected medicinal roots, providing a direct benefit for the livelihoods of rural families. This is supplemented by cultivation and marketing of organic fruits and nuts that have an expanding market in Morocco and internationally. In collaboration with the Imddoukal Znaga Cooperative, we broke ground in late 2013 for a community plant nursery, and a similar initiative was launched in Ait M'hamed at the same time.

In addition to generating viable income increases for medicinal plant collectors and supplementary livelihood benefits for other community members, the project seeks to build the capacity of university students and community researchers. For example, collaborators Stephen Jury of the University of Reading and Hassan Rankou of the Royal Botanic Gardens, Kew visited Morocco in early October 2013 to teach students of Cadi Ayyad University in Marrakech about plant collecting techniques and the use of botanical databases.

Sve spomenute aktivnosti doprinose cilju pomoći marokanskoj vladi kako bi uspješnije implementirala Globalnu strategiju zaštite biljaka i podržala nacionalno opredjeljenje za poštivanje Konvencije o biološkoj raznolikosti i zaštiti ugroženih biljnih vrsta na zaštićenim područjima, u šumama i na područjima pod zaštitom zajednica (tj. agdalima).

Ova nastojanja su dio dugoročnih nastojanja za promociju zaštite biljaka u Maroku, koja će se odraziti u dalnjim aktivnostima Marokanske specijalističke skupine za biljke i egzistenciju (MPLSG). MPLSG postaje nacionalna i međunarodna mreža koja doprinosi dokumentiranju, zaštiti i održivom korištenju biljne raznolikost u Maroku, koja će, nadamo se, voditi ka znatnom poboljšanju lokalnog gospodarstva i umanjenju gubitka bioraznolikosti. Skupina će također pružiti informacije za širu javnost vezane za zaštitu biljaka u Maroku i svojstvenu vrijednost pojedinačnih vrsta za zdravlje ekosustava, njegovu funkcionalnost, opskrbu ekosustavnih usluga i podršku lakšem preživljavanju ljudi. Sljedeći događaj skupine je dvodnevna radionica dionika na temu implementacije Globalne strategije za zaštitu biljaka u Maroku, koja će se održati krajem ožujka 2014. u Marakešu. Uz sufinanciranje od strane Tajništva CBD, GDF-u će se pridružiti Botanic Gardens Conservation International kako bi zajedno skupili stručnjake uključene u politiku zaštite bioraznolikosti u Maroku i šire u Sjevernoj Africi.

Tijekom godine dana provođenja projekta o trgovini sa ljekovitim korijenjem, zaštitom biljaka i poboljšanja egzistencije lokalnih zajednica u Maroku, GDF tako svjedoči i o potencijalu i o izazovu uključivanja u primjenjeno istraživanje na lokalnoj i nacionalnoj razini.

All of these activities contribute to our goal of assisting the Moroccan government to implement the Global Strategy for Plant Conservation that supports the nation's commitment towards the Convention on Biological Diversity, and to conserve vulnerable plant species in protected areas, forest domains and agdals (community conserved areas).

We are inserting these efforts in a long term approach to promoting plant conservation in Morocco by continuing to convene meetings of the Moroccan Plant and Livelihoods Specialist Group. MPLSG is emerging as a national and international network that is contributing to documenting, conserving and sustainably using plant diversity in Morocco, hopefully leading to a measurable improvement in local livelihoods and a reduction in the loss of biodiversity. The group will also provide information to the general public on the conservation of plants in Morocco and on the inherent value of species to ecosystem health and functioning, the provision of ecosystem services and support of human livelihoods. Its next event is a two-day stakeholder workshop on implementing the Global Strategy for Plant Conservation (GSPC) Morocco, to be held in Marrakech in late March. With co-funding from the CBD Secretariat, GDF will be joined by Botanic Gardens Conservation International (BGCI) in bringing together plant conservation practitioners and colleagues involved in biodiversity policy in Morocco and throughout North Africa.

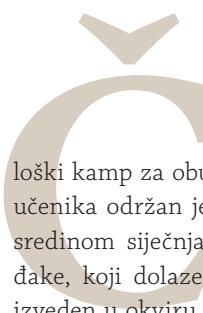
One year into the project on medicinal root trade, plant conservation and local livelihoods in Morocco, GDF is witnessing both the potential and the challenges of engaging in applied research from the local to the national scale.

Istraživači zajednica Hamid Ait Baskad, Hassan Ait Ba i Abdellah Ait Boujema, podpredsjednik zadruge Imddoukal Znaga te Abderrahim Ouarghidi iz High Atlas Foundation na mjestu zadružnog rasadnika u Imegdalu, selu u Visokom Atlasu u Maroku fotografija © Gary J. Martin

Community researchers Hamid Ait Baskad with Hassan Ait Ba and Abdellah Ait Boujema, vice president of the Imddoukal Znaga Cooperative and Abderrahim Ouarghidi of the High Atlas Foundation at the site of the community plant nursery in Imegdale, a High Atlas village in Morocco.
photo © Gary J. Martin

Education and capacity building for conservation of the priority KBA Lake Dojran

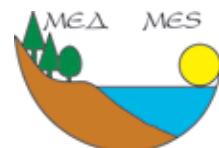

etverodnevni ekološki kamp za obuku srednjoškolskih učenika održan je u Starom Dojranu sredinom siječnja 2014. Kamp je za dake, koji dolaze iz okolnih mjesto, izveden u okviru aktivnosti projekta, financiranog od strane CEPF-a: „**Obuka i jačanje kapaciteta u svrsi zaštite prioritetnog KBA (ključnog područja bioraznolikosti), jezera Dojran**“.

Učenicima su eksperti iz Makedonskog ekološkog društva (MES) predstavili najnovija dostignuća na području zaštite prirode i ekologije. Posebni naglasak je bio na osnovnim principima monitoringa te metodologiji istraživanja u svrsi zaštite prirode. Pored toga, učenici su upoznati sa mogućnostima preuzimanja vodeće uloge u području zaštite prirode u njihovoj regiji i vještini raspravljanja i razgovaranja o temama zaštite prirode i uporabi znanstvenih argumenata.

Tri dana koja su proveli na terenu omogućila su im da nešto od stičenog znanja vezanog za metodologiju monitoringa i zaštitu upotrijebe u praksi.

Možda najuzbudljivije iskustvo je bilo sudjelovanje u zimskom prebrojavanju vodenih ptica (*International Water Bird Census – IWC*).

Adresa/Address

Ul. Vladimir Nazor no.10,
1000 Skopje
Macedonia

Contact phone/fax:

+389 2 2402 773
+389 2 2402 774

Tekst i fotografije/ Text and photo

KSENIJA PUTILIN, projektna asistentica/project assistant

A four-day Ecological Training Camp for high school students was held in Star Dojran in the middle of January 2014. The camp was part of the CEPF-funded project “Education and Capacity Building for Conservation of the Priority KBA Lake Dojran”. The students that attended came from the vicinity of the lake.

Experienced staff from the Macedonian Ecological Society introduced the students to the current developments in the field of conservation and ecology. A special focus was given to basic monitoring principles as well as conservation research methods. Additionally, students were shown opportunities for taking on leadership roles in the conservation of their region as well as the skills for debating and discussing conservation issues.

EDUKACIJA I JAČANJE KAPACITETA U SVRSI ZAŠTITE PRIORITYNOG KBA DOJRANSKO JEZERO

Ivana Dončevska, jedna od učesnica kampa je izjavila: "Puno sam naučila o životinjama mojeg kraja i čini mi se da ih sad volim još više. Najbolji dio kampa bio je rad na terenu: determinacija i brojanje ptica na jezeru, praćenje tragova sisavaca, postavljanje video-klopki; bilo je jako uzbudljivo!"

Cilj ovog malog projekta je osnivanje lokalne skupine za zaštitu bioraznolikosti Dojranskog jezera i ovi mladi zaštitari predstavljaju obećavajući priliku u našim nastojanjima za stvaranjem lokalne mreže dionika.

Ksenija Putilina iz tima organizatora dođa da iz MES-a kaže: "Kamp je bio izvanredna prilika za obuku lokalne mladeži i njihovo ohrabruvanje kako bi razmišljali i djelovali kao zaštitari Dojranskog jezera. Posebno sam zadovoljna jer su svi učesnici, koji su odgovorili na našu anketu, izjavili kako bi željeli da prisustvuju i na drugom kampu u ljeto 2014., ali još više zbog toga što smo bili svjedoci početka prijateljstva i rastuće motivacije između ovih nevjerojatnih učenika."

putilin@mes.org.mk

www.mes.org.mk

PROJECT SUMMARY: Education and capacity building for conservation of the priority KBA Lake Dojran

Goal: Creation of local conservation group at the KBA Lake Dojran, while working with the key players that will have important role in the conservation of the KBA in the future.

Activities:

- Series of meetings with local stakeholders, including the local government, primary and secondary schools, hunting association, private fishermen and fishing company, the local water management body, and the existing NGOs, in order to sensitize them.
- Basic training on survey and monitoring of the local conservation group in the winter and summer period
- Booklet of techniques and protocols for monitoring of the lake ecosystem
- Public outreach

Dojransko jezero je jedno od prioritetnih KBA unutar Vruće točke Sredozemlja, globalni IBA (*Područje od važnosti za ptice*), područje od važnosti za biljke, ramsarsko područje te područje koje ispunjava kriterije za Ključno područje bioraznolikosti (*Key Biodiversity Area*). Kao takvo zaštićeno je kao spomenik prirode i od 2011. njime upravlja općina Dojran.

SAŽETAK PROJEKTA:

Obuka i jačanje kapaciteta u svrsi zaštite prioritetnog KBA (ključnog područja bioraznolikosti) jezera Dojran.

Cilj: stvaranje lokalne zaštitarske skupine na KBA Dojransko jezero, uz senzibiliziranje ključnih igrača koji će imati važnu ulogu u zaštiti ovog KBA u budućnosti.

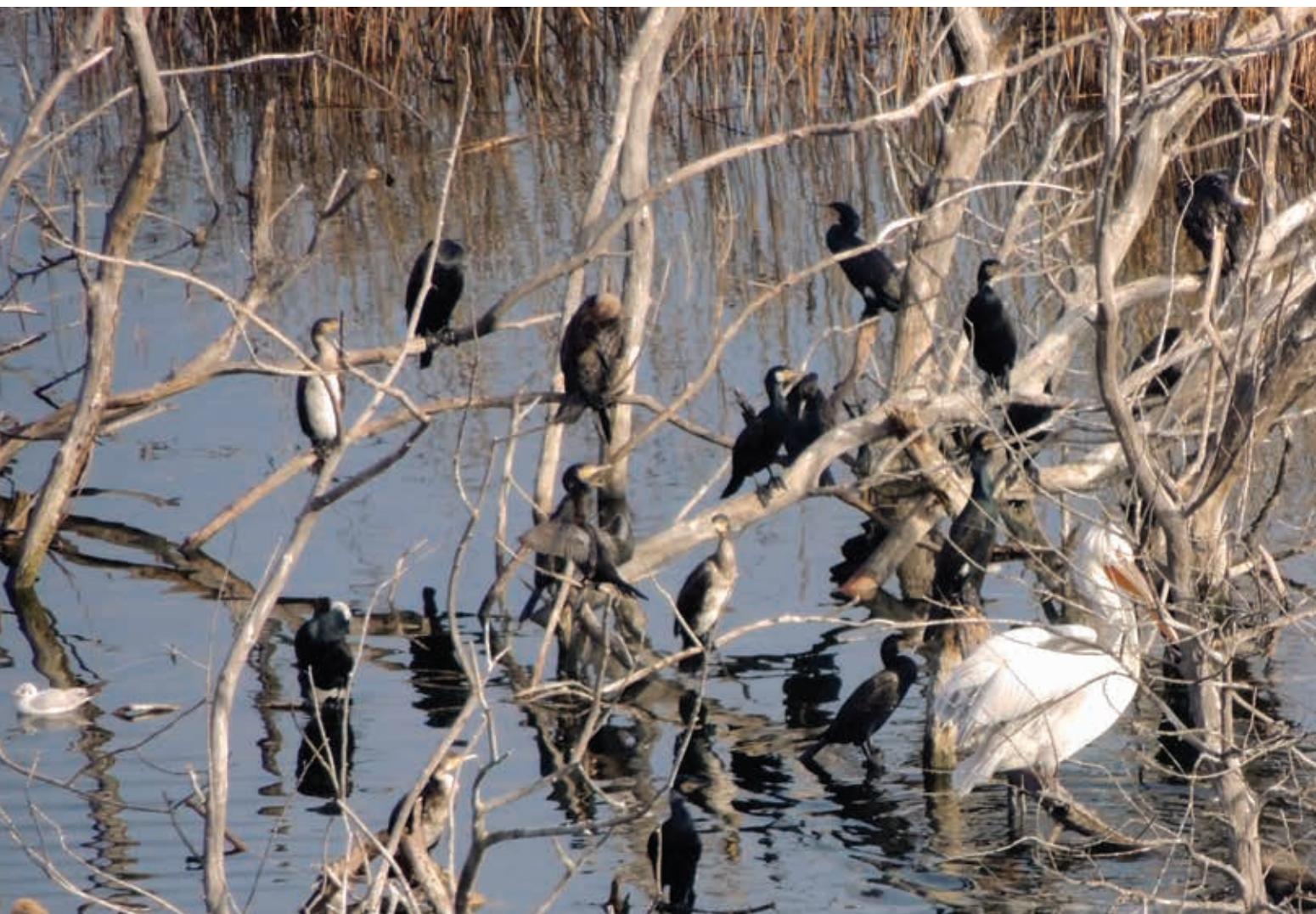
Aktivnosti:

- Serija sastanaka s lokalnim dionicima, uključujući lokalne vlasti, osnovne i srednje škole, lovačke udruge, privatne ribare i ribarska poduzeća, lokalna tijela za upravljanje s vodom te postojeće nevladine udruge, kako bi ih se senzibiliziralo.
- Osnovni trening lokalnih zaštitarskih skupina na temu brojanja i monitoringa u zimskom i ljetnjem periodu
- Knjižica s tehnikama i protokolima za monitoring jezerskog ekosustava
- Promidžba

The three days spent in the field were a possibility for them to put into practice some of the conservation and monitoring methods that they learned about. One of the most exciting opportunities for the students was to be part of the International Water Bird Census. Ivana Donchevska, who attended the camp, stated: "I learned a lot about the animals in my region and now I think I love them even more. The best part of the camp was working in the field: identifying and counting birds on the lake, following the tracks of the mammals, setting up camera traps; it was all very exciting!"

The goal of this project is to create a local group for biodiversity conservation of the Dojran Lake and these young conservationists are a promising opportunity in our efforts to create a local network of stakeholders.

Ksenija Putilin, one of the organizers from MES stated: "The Camp was an outstanding opportunity for educating the local youth and encouraging them to think and act as conservationists of the Dojran Lake. I am especially glad that all of the attendees who responded to our feedback survey stated that they want to attend the second camp in summer 2014 but even more so that we witnessed the start of new friendships and growing motivation among these amazing students."

Lake Dojran is one of the priority Key Biodiversity Areas in the Mediterranean biodiversity hotspot, globally Important Bird and Biodiversity Area, Important Plant Area, Ramsar site and meets the criteria for Key Biodiversity Areas it is protected as Monument of Nature, and since 2011 its management is under the Municipality of Dojran.

 info

NAZIV PROJEKTA / PROJECT TITLE:
Edukacija i jačanje kapaciteta u svrsi zaštite prioritetnog KBA Dojransko jezero / Education and capacity building for conservation of the priority KBA Lake Dojran

IZVODAČ PROJEKTA / ORGANISATION IMPLEMENTING THE PROJECT:
MES – Makedonsko ekološko društvo / MES – Macedonian Ecological Society

DRŽAVA / COUNTRY: *Makedonija / Republic of Macedonia*

KLJUČNA PODRUČJA BIORAZNOLIKOSTI (KBA) GDJE SE IZVODI PROJEKAT / KEY BIODIVERSITY AREAS (KBA) OF PROJECT IMPLEMENTATION:
Dojransko jezero / Dojran lake

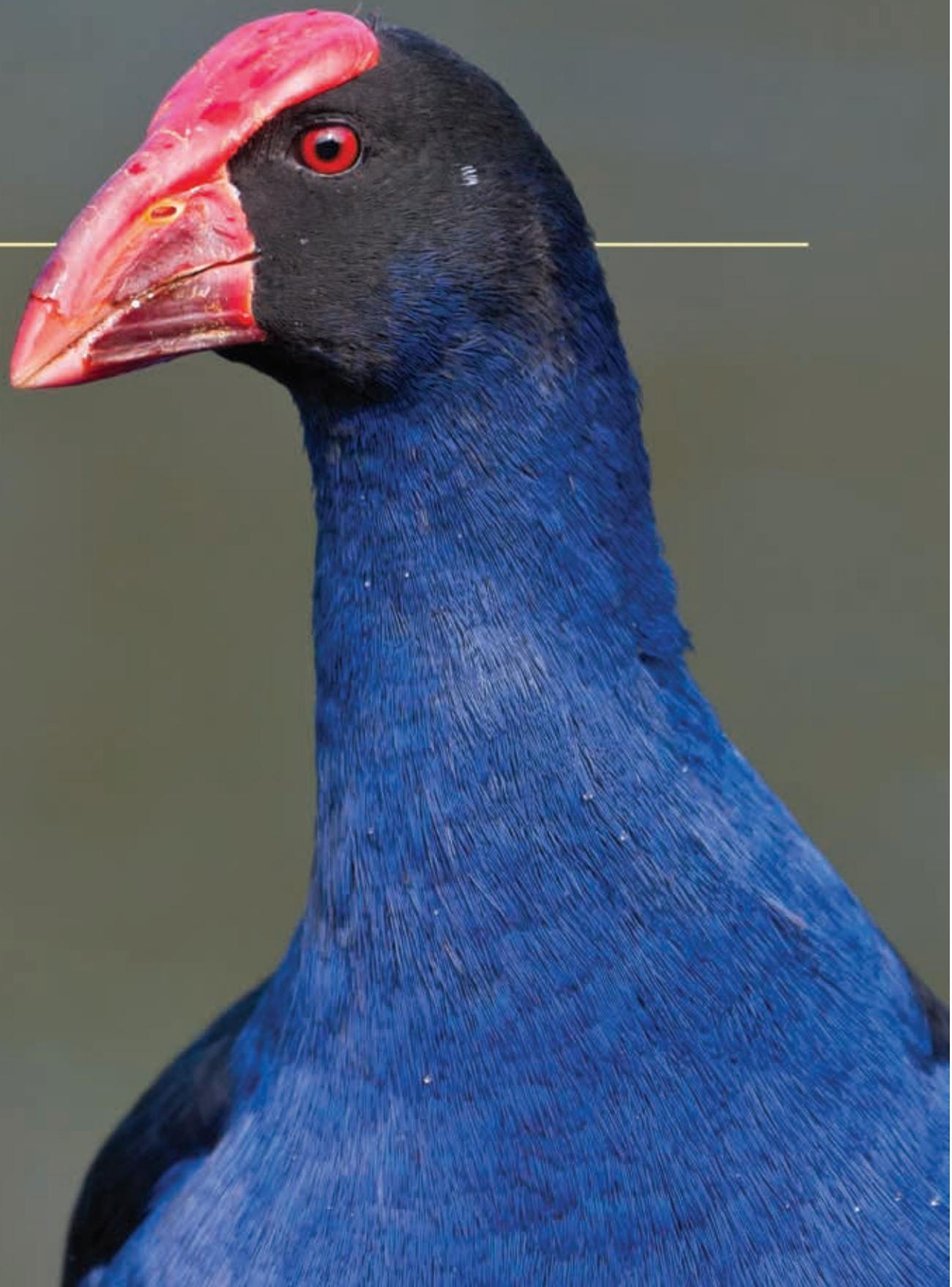

EKOTURISTIČKE AKTIVNOSTI ZA ZAŠTITU
KLJUČNIH PODRUČJA BIORAZNOLIKOSTI

U SJEVERNOM TUNISU

ECOTOURISM ACTIVITIES FOR THE CONSERVATION OF
KEY BIODIVERSITY SITES IN NORTHERN TUNISIA

Velika sultanka / Purple Swamphen (*lat. Porphyrio porphyrio*)
fotografija/photo © Bigstock

Sebkhet Soliman Ramsarska područje, Područje internacionalnog značenja / Sebkhet Soliman Ramsar Site, Wetland of International Importance
fotografija/photo © Hichem Azafzaf

Tekst / Text

CLAUDIA FELTRUP-AZAFZAF, ravnateljica AAO / Executive Director AAO

L

ociran u Sjevernoj Africi, Tunis s veličinom od 164.150 km², najmanja je zemlja Magreba, ali s hrastovim šumama na sjeveru i pješčanim dinama Sahare na jugu predstavlja impresivnu raznolikost prirodnih značajki na tom kratkom potezu Sredozemnog mora. Tunisia ima 1300 km obale Sredozemnog mora, 17 nacionalnih parkova, 27 prirodnih rezervata i 211 prirodnih močvarnih staništa i kao takav obiluje bioraznolikošću pa nema na čemu da zavidi svojim puno većim susjedama Libiji, Alžiru i Maroku.

Samo kad pogledamo raznolikost ptica u svakoj od spomenutih zemalja, vidimo da Tunisia sa svojih 395 registriranih vrsta ne zaostaže, pogotovo kad se u obzir uzme površina zemlje, za svoje tri susjede: 486 vrsta u Maroku, 406 u Alžиру i samo 350 u Libiji, pri čemu je njihova površina 11 do 15 puta veća od Tunisa.

Bogatstvo i raznolikost se u Tunisu ne odnosi samo na ptice već na svu faunu i floru, uključujući mnoge rijetke i ugrožene vrste.

Adresa/Address
Avenue 18 Janvier 1952
Ariana Center
Bureau C 208/209
2080 Ariana
Tunisia
Contact phone/fax:
+216 71 717 860

Located in Tunisia, North Africa, within 164,150 km² are the smaller countries of the Maghreb. They offer Mediterranean coastlines, wooded oak forests in the north and the sand dunes of the Sahara to the south; an impressive variety of natural landscapes. This landscape is made richer through its 1300 km of coastline overlooking the Mediterranean Sea, 17 national parks, 27 natural reserves and 211 natural wetlands. Tunisia hosts a diverse biodiversity and has nothing to envy of its neighbours, Libya, Algeria and Morocco.

Regarding the diversity of birds in each of these countries, Tunisia has 395 known species, a relatively rich avifauna compared to its surface and north-south extent. It's three neighbours have: 486 species in Morocco, 406 for Algeria and only 350 for Libya, which have an 11 to 15 times greater surface area than Tunisia.

Tunis uključuje 62 ključna područja bioraznolikosti (KBA), prepoznata na osnovu međunarodno priznatih kriterija. Identifikacija KBA izvedena je pomoću stotina organizacija i eksperata aktivnih u regiji, kao dio strategije ulaganja CEPF-a.

Jedan osnovnih ciljeva CEPF-a je osigurati učešće civilnog društva u zaštiti bioraznolikosti. CEPF je pružio darovnice nevladinim udrugama i ostalim organizacijama civilnog društva za projekte ciljane na vruće točke bioraznolikosti u državama razvoja. Ove darovnice su uskladene s lokalnim dionicima i regionalnim strategijama ulaganja.

Udruga „Les Amis des Oiseaux – Prijatelji ptica“ (AAO), partnerska organizacija saveza BirdLife International (BLI) u Tunisu i član IUCN-a je jedna od organizacija koja je aktivno učestvovala u definiranju osnovnog dokumenta CEPF-a za Vruću točku Mediterana: Ekosustavnog profila.

AAO je osnovan 1975. i samim tim je jedna od najstarijih okolišnih nevladinih udruga u Tunisu. Od početka fokusiran je na teme generalne zaštite bioraznolikosti, a posebno zaštite ptica i njihovih staništa.

Misija članova AAO je u skladu s tim slijedeća: „**Proučavanje, monitoring i zaštita ptica stanarica i selica i njihovih staništa**“. AAO danas nastavlja raditi na poboljšanju legalne i institucionalne mreže, građenju kapaciteta državnih struktura i civilnog društva te podizanju svijesti tunižanske javnosti u smislu mudrog upravljanja i zaštite bioraznolikosti i okoliša.

AAO je prisutan diljem države, na terenu, podijeljen je na regionalne sekcije i uključen u razna partnerstva s lokalnim okolišnim nevladinim udrugama. Na taj način u mogućnosti je da izvodi kompleksan program monitoringa i procjenjuje status zaštite ptica na ključnim mjestima.

The richness and diversity of birds are representative of the entire Tunisian fauna and flora, including many rare and endangered species. Tunisia contains 62 key biodiversity areas (KBAs) identified according to internationally recognized criteria. This work was carried out by a hundred organizations and experts active in the region, and is part of the investment strategy of the Critical Ecosystem Partnership Fund (CEPF).

One of fundamental objectives of CEPF is to ensure that civil society is engaged in biodiversity conservation. CEPF provided grants to NGOs and other civil society organizations for projects targeting hotspots of biodiversity in developing countries. These grants complement the goals of local and regional investment strategies.

Pripravnici za ornitološke vodiče / Trainees for ornithological guides
fotografija/photo © Claudia Feltrup-Azafzaf

Association “Les Amis des Oiseaux” (AAO), the partner of BirdLife International (BLI) in Tunisia and a member of the International Union for the Conservation of Nature (IUCN) is one of the organizations that has actively participated in defining the Mediterranean Basin ecosystem profile. The AAO was established in 1975 and is one of the oldest environmental NGOs in Tunisia. From the beginning it has focused on the issue of biodiversity conservation in general and the conservation of birds and their habitats in particular.

Thus, members of the AAO define their mission as follows: “Study, monitor and protect sedentary and migratory birds and their habitats.” The AAO today continues to work to improve the legal and institutional framework, capacity building of state structures and civil society and awareness of the Tunisian population in terms of good management and conservation of biodiversity and the environment. The AAO is present in the whole country; actively present in the field, through its regional section and partnerships with local environmental NGOs, and through its ability to achieve significant monitoring programs to assess the conservation status of birds and key biodiversity sites.

NAZIV PROJEKTA / PROJECT TITLE

Ekoturističke aktivnosti za zaštitu Ključnih područja bioraznolikosti u Sjevernom Tunisu / Ecotourism Activities for the Conservation of Key Biodiversity Sites in Northern Tunisia

IZVOĐAČ PROJEKTA / ORGANISATION IMPLEMENTING THE PROJECT

AAO – Prijatelji ptica / AAO – Les Amis des Oiseaux

DRŽAVA / COUNTRY: Tunis

KLJUČNA PODRUČJA BIORAZNOLIKOSTI (KBA) GDJE SE IZVODI PROJEKAT / KEY BIODIVERSITY AREAS (KBA) OF PROJECT IMPLEMENTATION

Djebel El Haouaria, laguna Korba, laguna Nabeul, Sebkhet Soliman, jezero Tunis / Djebel El Haouaria, Korba lagoon, Nabeul lagoon, Sebkhet Soliman, Lake Tunis

aao@topnet.tn

www.ao.org.tn

Tijekom izrade Ekosustavnog profila, AAO je preuzeo ulogu podregionalnog koordinatora za Sjevernu Afriku i stekao duboko znanje vezano za metodologiju i strategiju ulaganja CEPF-a. Ova iskustva potaknula su u 2012. god. razvoj „Projekta za razvoj ekoturističkih aktivnosti za zaštitu ključnih područja bioraznolikosti u sjevernom Tunisu“. Taj je projekt primio financiranje CEPF-a i počeo je sa 1. svibnjem 2013. u trajanju od 30 mjeseci. Glavni fokus je pet pilotnih područja: planine Jebel El Haouaria i četiri močvarna područja: laguna Korba, laguna Maâmoura, jezero Sebkhet Soliman, te jezero Tunis. Lokalni projekti izvode se u partnerstvu pet okolišnih nevladinih udruga:

Association « Les Amis des Oiseaux » (AAO), Association Tunisienne de Protection de la Nature et de l'Environnement de Korba (ATPNE Korba), Réseau des Enfants de la Terre (RET), Association Ecotourisme Environnement (ETE+) i regionalne sekcije AAO na rtu Bon (AAO Section Cap Bon).

Odabrana područja su poznata po bogatoj bioraznolikosti, posebno po pitanju ptica. Značaj ovih mesta za bioraznolikost je i šire prepoznata kroz imenovanje na listu močvarnih područja od međunarodnog značaja po Ramsarskoj konvenciji kao i na listu područja od značaja za ptice (IBA). Projektna područja se nalaze u centru selitbenog puta između Eurazije i Afrike i koriste ga milijuni ptica godišnje. Bogatstvo avifaune pokazatelj je prisutnosti tipičnih ekosustava koji još obiluje vegetacijskim karakteristikama očuvanih područja kao i mnogim rijetkim i ugroženim vrstama. Bez obzira što se radi o poznatim mjestima, radi se o krhkim ekosustavima, a mesta su podložna mnogim vidovima ugrožavanja, uzneniranja, promjena i uništavanjima njihovih prirodnih komponenata.

Iako bioraznolikost, prirodne resurse i ekosustave u Tunisu štite mnogi zakoni i propisi, manjak kapaciteta, koordinacije i implementacije na terenu razlozi su koji onemoćuju ustanavljanje ugrožavanja, koji su naglašeni poslije revolucije u Tunisu tijekom proljeća 2011. Vidovi ugrožavanja su različiti, ali svi proistječu zbog manjka poštovanja prema ekološkim i socio-ekonomskim aspektima područja u pitanju od strane lokalnih zajednica i odlukodavaca. Drugi faktor koji se odražava u upravljanju prostorom i prirodnim resursima je skoro potpuni nedostatak koordinacije između dionika u sektoru okoliša i drugim sektorima. Tako, usprkos dosljednom zakonodavstvu, bjesna urbanizacija i nekontrolirano zagađenje vode i zemlje te prekomjerno iskorištavanje prirodnih resursa ugrožavaju integritet i funkcionalnost ekosustava.

Kroz projekt demonstriran je eko-turistički potencijal regije. Značaj za bioraznolikost i ljepota krajolika ali i dostupnost infrastrukture i turističkih usluga govore sami za sebe. Spomenuti potencijal je posljednjih nekoliko godina pojačan od strane privatnih, zajedničkih i državnih inicijativa u kontekstu alternativnog turizma u Tunisu. Uz nedostatak specifičnog zakonodavstva u ovom sektoru,

During the creation of the ecosystem profile the AAO assumed the role of sub-regional coordinator for North Africa and acquired a deep knowledge of the working methods and the CEPF strategy investment itself. This encouraged AAO to develop in 2012 the project “Ecotourism Activities for the Conservation of Key Biodiversity Sites in Northern Tunisia”. This project has received funding from CEPF and runs from 1 July 2013 and for a period of 30 months on five pilot sites: the mountains of Jebel El Haouaria and four wetlands (Korba Lagoon, Maâmoura Lagoon, Sebkhet Soliman Lake of Tunis). Local projects are implemented by a network of five environmental NGOs: AAO, Association Tunisienne de Protection de la Nature et de l'Environnement de Korba (ATPNE Korba), Réseau des Enfants de la Terre (RET), Association Ecotourisme Environnement (ETE+) and the regional section of AAO in Cap Bon (AAO Section Cap Bon).

The selected sites are characterized by an abundance of biodiversity, especially birds. The importance of these sites for biodiversity is widely recognized by some of them being designated as Wetlands of International Importance under the Ramsar Convention and Important Areas for the Conservation of Birds (IBAs). The project is located in the center lane of bird migration between Eurasia and used each year by millions of birds in Africa. The avifauna richness indicates the presence of typical ecosystems that contain a specific vegetation characteristic, as well as many rare and endangered species. Despite the recognition of the fragility of these ecosystems the sites involved in the project are exposed to multiple threats, disturbances, alterations and destruction of their natural components.

Though many laws and regulations exist to protect the biodiversity, natural resources and ecosystems in Tunisia; the lack of capacity, coordination of resources and implementation on the ground is unable to decrease threats that are accentuated since the revolution in Spring 2011. These threats are varied but all result from a lack of appreciation by local communities and decision makers of ecological and socio-economic sites. Another factor involved in the management and operation of the area and natural resources is the near absence of coordination between stakeholders in the environmental sector and other sectors. Therefore despite a consistent legislation, the rampant and uncontrolled urbanization, the pollution of water and soil, and the overexploitation of natural resources threaten the integrity and functionality of ecosystems.

The eco-tourism potential of the region is clearly visible. The importance of biodiversity, the landscape beauty and the availability of infrastructure and services for tourism, speak for themselves. This potential has been strengthened in recent years by private, community and state initiatives in the context of alternative tourism in Tunisia. In the absence of specific legislation for this sector, they

ovaj je napredak rezultat motivacije i ustrajnosti pojedinača, aktivnih u segmentu pružanja smještajnih kapaciteta i eko-turističkih aktivnosti. Nekoliko seoskih kućica i pansiona je niklo i odgovara rastućim zahtjevima po smještaju izvan masivnih hotelskih naselja, prije svega od strane turista koji traže autentičnost. Kao rezultat, 5 udruženih projektnih partnera može da se osloni na postojeću infrastrukturu, jer su do sada relativno neorganizirani u smislu umrežavanja i jačanja kapaciteta koji bi mogli da poboljšaju sinergiju, diverzitet i održivost njihovih aktivnosti, povećati individualni doprinos zaštiti bioraznolikosti i socio-ekonomskog razvoja regije.

were the fruits of motivation and perseverance of some people, especially in accommodation and eco-tourism activities. Several rural gites and guest houses have sprung up and meet a growing demand outside of mass hosting structures and tourists looking for authenticity.

As a result, 5 associative project partners rely on the existing structures and initiatives, but relatively little is organized for networking and capacity building to improve synergy, diversity and sustainability of their activities, which should increase their contribution to the conservation of biodiversity and socio-economic development of the region.

Ptice na jezeru u Tunisu / Birds on the lake in Tunis
fotografija/photo © Hichem Azafzaf

U spomenutom kontekstu gore navedene nevladine nevladine udruge nastupaju kao Lokalne grupe zaštite (*Local Conservation Groups - LGC*) i predstavljaju motor za lokalnu dinamiku, uključujući i uspostavljanje lokalnih komisija za podršku upravljanja (Local Committees of Management Support - LCAG) te lokalnih programa ekoturizma.

Predviđeni rezultati projekta su:

- » Bolja prihvaćenost i vrijednovanje pet prirodnih područja i bioraznolikosti od strane lokalnih zajednica i dionika, dionika u sektoru turizma i od strane samih turista.
- » Prisutnost pet ornitoloških vodiča, koji su obučeni i spremni za razvijanje ekoturističkih aktivnosti.
- » Prisutnost boljeg izbora aktivnosti i ekoturističkih programa.
- » Aktivno i trajno učešće lokalnih zajednica i udruga, privatnih i državnih struktura u procesu efektnog upravljanja i zaštite pet pilotnih područja i bioraznolikosti na njima.

In this context the NGOs involved act as Local Conservation Groups (GLC) and are the engines of local dynamics, including the establishment of Local Committees of Management Support (CLAG) and Local Eco-tourism Programs.

Therefore the expected results of the project are:

- » A better appreciation and valuation of five natural sites and biodiversity by local communities and stakeholders, the stakeholders in the tourism sector and tourists.
- » The presence of 5 ornithological guides trained and operational for developing eco-tourism activities.
- » The existence of a greater variety of activities and eco-tourism programs.
- » The active and sustained participation of local communities and associations, private and state structures, for the proper management and effective protection of the 5 sites and the biodiversity they contain.

SAMO KAD POGLEDAMO RAZNOLIKOST PTICA U SVAKOJ OD SPOMENUTIH ZEMALJA, VIDIMO DA TUNIS SA SVOJIH 395 REGISTRIRANIH VRSTA NE ZAOSTAJE, POGOTOVOD KAD SE U OBZIR UZME POVRŠINA ZEMLJE, ZA SVOJE TRI SUSJEDE: 486 VRSTA U MAROKU, 406 U ALŽIRU I SAMO 350 U LIBIJI, PRI ČEMU JE NJIHOVA POVРŠINA 11 DO 15 puta veća od Tunisa.

Kako bi uspijeli u postizanju spomenutih rezultata, projektni partneri obavezali su se da:

- » jačaju institucionalne i tehničke kapacitete lokalnih okolišnih organizacija kako bi se uključile u proces u ulozi LCG i potpomogle razvijanju ekoturističkih aktivnosti, nadgledanju i upravljanju područja.
- » Uspostave popis mjesta za ekoturizam i promatranje ptica u regiji uz pomoć dionika i lokalnih zajednica.
- » Dopune i poboljšaju postojeće usluge opremom (ključevi i vodiči, brošure, info-table, internet stranice itd.)
- » Podrže LCAG i Regionalni forum za odraz (Regional Forum of Reflection) u skupljanju inicijativa i lokalnih dionika.
- » Integriraju aktivnosti ekoturizma i monitoringa lokalne bioraznolikosti u nacionalni kontekst.
- » Doprinose vidljivosti i održivosti ekoturizma kroz uspostavljanje platforme za promociju i prodaju usluga (vodiči, smještaj, transport, zabava, restorani, izleti itd.)

Nakon 8 mjeseci izvođenja projekta, uspostavljanja savjetodavnih struktura na nacionalnoj i lokalnoj razini i naprednog treninga pet lokalnih vodiča, pozitivni utjecaj projektnih aktivnosti na lokalne udruge, dionike i sama područja jasno je vidljiv. Svi dionici svjesniji su vrijednosti aktualnih pitanja vezanih za projektna područja i aktivno su uključeni u gore spomenute procese.

Mladi vodiči za promatranje ptica i projektne vodeće predstavljaju ključni element lokalnih procesa. Ovi mladi ljudi obučeni su od strane AAO i nadgledani od strane članova relevantnih udruga sa dugogodišnjim iskustvom na području zaštite okoliša, bioraznolikosti i održivog razvoja. Kao takvi počinju da razvijaju raznolike aktivnosti koje utječu na praćenje stanja zaštite, uzimajući u vid specifičnosti individualnih područja, kao i aktivno učešće lokalnih zajednica.

For this project the partners are following lines of action on enabling them to:

- » Strengthen institutional and technical capacities of local environmental organizations so that they can get involved as Local Conservation Groups (LCG) in the development of eco-tourism activities and supervision and management of sites.
- » Establish, with the support of stakeholders and local communities, the inventory of the sites and eco-tourism in the region.
- » Complete and improve the existing services (summary guide, brochure, information boards, website, etc.).
- » Implement Local Committees to Support Management (CLAG) and a Regional Forum of Reflection (FRE) to gather initiatives and local actors.
- » Integrate eco-tourism and monitoring of local biodiversity activities in a national context.
- » Contribute to the visibility and sustainability of eco-tourism by creating a platform for the promotion and sale of services (guides, accommodation, transport, entertainment, restaurants, tours, circuits, etc.)

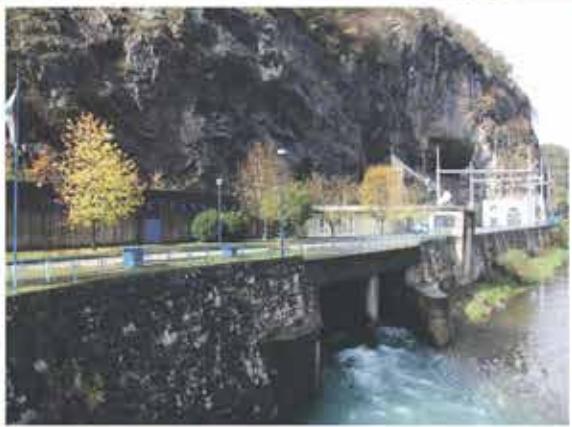
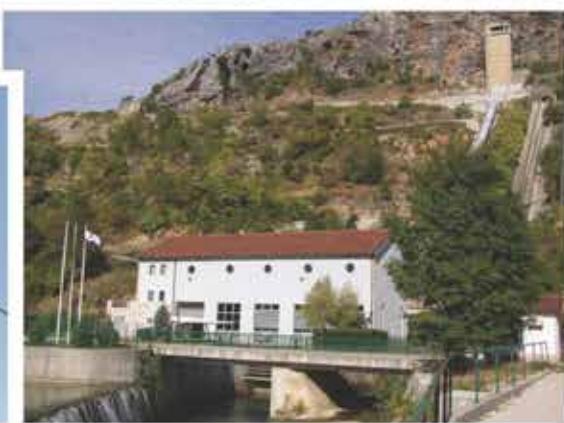
After 8 months of project implementation, including the establishment of consultative structures at national and local level and advanced training of local 5 guides, the positive impacts of project activities on local NGOs and stakeholders and sites are clearly visible. All stakeholders are more aware of the value and issues of the sites, and actively contribute.

Young birdwatcher guides and the project leader are already key pieces of local processes. They are trained by the AAO and supervised by members of their respective NGOs which have long professional experiences in the fields of environmental protection, biodiversity conservation and sustainable development. These young people have begun to develop diverse activities that involve monitoring the conservation status of the areas whilst taking into account the specificity of the sites and the active participation of the local population.

REGARDING THE DIVERSITY OF BIRDS IN EACH OF THESE COUNTRIES, TUNISIA HAS 395 KNOWN SPECIES, A RELATIVELY RICH AVIFAUNA COMPARED TO ITS SURFACE AND NORTH-SOUTH EXTENT. IT'S THREE NEIGHBOURS HAVE: 486 SPECIES IN MOROCCO, 406 FOR ALGERIA AND ONLY 350 FOR LIBYA, WHICH HAVE AN 11 TO 15 TIMES GREATER SURFACE AREA THAN TUNISIA.

JP ELEKTROPRIVREDA

HRVATSKE ZAJEDNICE HERCEG BOSNE d.d. Mostar

www.vjetrenica.ba

Javno poduzeće "Vjetrenica" - Popovo polje
Trg don Ivana Musića 1
Hercegovačko-neretvanska županija
Bosna i Hercegovina
Tel.: +387 36 891 034

info@vjetrenica.ba

MISTIČNI SVIJET
PODZEMLJA
VJETRENICA